

П. Богацький

Матеріали

до критичного
видання творів

2. Гуринки

684.

ПАВЛО БОГАЦЬКИЙ

МАТЕРІЯЛИ

до критичного видання творів

ГРИЦЬКА ЧУПРИНКИ

ПРАГА-1926

Въ Редакци
«Лит. Наук. Востокъ»
на рецензию

ГРИЦЬКО ЧУПРИНКА

ГРИЦЬКО ЧУПРИНКА

ТВОРИ

Перше посмертне видання
з матеріалами до історії тексту

під редакцією

ПАВЛА БОГАЦЬКОГО

Український Громадський Видавничий Фонд

Прага-1926

66,10

8969

4-927

ПАВЛО БОГАЦЬКИЙ

МАТЕРІЯЛИ

до критичного видання творів

ГРИЦЬКА ЧУПРИНКИ

684

ПРАГА-1926

Львів. Библиотека
A. 5. 1. 0

120. XII 3.5. Чорна-жовта Чупринка 1/3

891.79.092 Чупринка

Львівська Філія
Бібліотеки АН-УРСР

Відбитка

друковано 200 примічників

323807 ✓

Львівська державна
наукова бібліотека
360

Друкарня

„Легіографія“—Прага, Самова ул. № 665.

ДЕЗІДЕРАТИ
НАУКОВО-КРИТИЧНОГО ВИДАННЯ
ТВОРІВ ГРИЦЬКА ЧУПРИНКИ

Доклад прочитаний на засіданню Українського Історично-Філологічного Товариства в Празі 1924 року.

Небуденна і варта наслідування історія першого посмертного видання творів Гр. Чупринки поставила і перед редакцією їх складну та відповідальну мету, що повинна бути досягнутою, хоча б і в мінімумі своїм. І коли видавництво могло б керуватись лише кінцевою потребою дати українському громадянству збірку творів поета-громадянина, що мало відомі молодому українському загалові та цілком відсутні по обидва боки кордону радянської України, то редакція цього видання мусить поставити перед собою чисто літературні завдання: її обов'язок дати читачеві і дослідвачеві, не лише все, що вийшло з під пера покійного поета, але також дати його, у вигляді дійсних і правдивих творів автора, згідно з останнім його бажанням, без жадних помилок, пропусків чи додатків, одним словом, дбати про встановлення т. зв. канону його творів.

Грицько Чупринка — є вже закінченою сторінкою історії українського письменства, і тому підход до нього мусить бути лише підходом в інтересах науково-критичного вивчення цього літературного пам'ятника. І хоча сила перешкод, зовнішних і внутрішніх, стоїть на шляху нашої праці, однак од своєї мети, гідної славної пам'яті поета, ми не сміємо відмовлятись. Бо вважаємо, що й та крихітка праці нашої, що вложимо ми у майбутню велику і складну працю сучасників та нащадків поета над науково-критичним виданням його творів, не пропаде марно, а, надіємось, ляже першою наріжною цеглиною в щойно розпочатій праці нашого громадянства над необхідним науково-критичним виданням наших класиків. Нехай наша початкова, чорна робота буде ще далеко від досягнення високої мети, але, скерована в тім напрямку, вона прислужиться і пам'яті нашого поета, і науці—історії української літератури.

І так починаємо нову сторінку в науці історії укр. літератури — сторінку Грицька Чупринки. І ту сторінку мусимо почати не з дослідів над його поетикою, чи біографією, чи сучасною йому епохою, а лише з установлення текстів його творів та збирання їх для повного науково-критичного видання їх; для встановлення ж отого канонічного тексту його творів, для перевірки його, нам

потрібно звернутись до автографів тих творів. Це перший і головний принцип кожного критично-наукового видання творів будь-якого письменника. І цей принцип наша редакція мусить тут порушити та замінити його іншим.

Де зібрано автографи творів Гр. Чупринки? Таке питання є пустим і не серйозним питанням в наш час. Ніхто свідомо автографів українських письменників не збирав, бо скажу прямо, ніхто не цинив і не уважав за потрібне збирати автографи сучасних йому письменників. І коли запитаємо: де є автографи творів Олеся, Філянського, Винниченка і всіх старших письменників, то мусимо відповісти — *вони нігде не зібрані і нікому невідомі*. Щасливий випадок десь зберіг клаптики або невеличкі зостатки того скарбу, який лише сьогодні оцінено і зважено для нашої науки. І можемо ми його шукати по приватних збірках та архівах українських періодичних видань, де наші автори друкували свої твори. Але й архиви редакцій наших часописів чи zostались де в такому спрятку, щоб народна завірюха не розвіяла та не знищила того майна.

Грицько Чупринка друкував свої твори у поверх 30-ти періодичних українських та російських виданнях Київ, Одеси, Москви, Львова й Відня, але й досі нам не відомо, щоб десь в якійсь редакції зберіглись автографи його поезій. Маємо відомості, що в приватних руках, у людей, що мали стики з ним в останні часи перед його смертю, є невеличкі збірки ще нігде не друківаних ним речей. Але тих відомостей не перевірили і перевіряти не вважаємо можливим. То передсмертний дарунок нашого поета українській літературі, який стане прилюдно відомим багато пізніше через ріжні незалежні обставини.

Таким чином наш час і наші умовини склалися так, що редакція примушена відмовитись від принципа — перевірки цілого тексту творів Гр. Чупринки по автографах, і мусить в основу свого видання покласти інший принцип: — перевірки тексту по перводруках та тих виданнях, які провадив або сам автор, або хто інший під безпосереднім його доглядом. — т. зв. editio princeps.

Гр. Чупринка почав друкуватись в 1907 році в щоденній газеті «Рада», де в № 109 надруковано було першу його поезію «Моя Кобза» і з того часу до дня своєї смерти в 1921 р. з'являлися де-не-де, по ріжних виданнях, його твори. На сьогоднішній день нам відомі 32 ріжних періодиків, на сторінках яких знаходимо його поезії. Але, друкуючи свої поезії в періодичних виданнях, поет з 1909 року почав випускати у світ збірки своїх творів. Таких збірок випущено сім в час між листопадом 1909 року і листопадом 1913. Крім того, в 1918 в мм. липні, серпні й жовтні вийшло три томики, що були на дві третини другим виданням

його творів, а на останню частину — першим. Все те, загально беручи, дало збірку з 312 п'єс*), які раніш друкувались по різних виданнях раз, де-які й двічі, а мала частина і ніде не друкованих. Крім тих 312 п'єс ми розшукали по різних українських та російських виданнях ще 112 п'єс і 22 літературно-критичних замітки та рецензії. Таким чином перед дослідувачем знаходиться в цей мент 446 opus'-ів, що вдалось зібрати нам по перводруках.

Ми певні, що зібрана кількість поезій (та інших речей Гр. Чупринки) не вичерпує ще всього не лише написаного ним (бо, як згадували, нам відомі особи, які мають у себе нові, ще недруковані твори поета), але й друкованого. Перебування наше на еміграції, далеко від рідної землі, позбавляє нас можливості використати ті джерела, що нам необхідні. Не можемо ми також покористуватись і великим книжковим багатством, де zostались праці поета, хоча з цією метою були переглянути місцеві пражські бібліотеки, так і Бібліотека Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові та де-які приватні бібліотеки у Відні, Львові й на Волині. Відносно цього можна сміливо сказати — feci, quod potui!.. бо останнє було не в наших силах.

І ось цей матеріал і повинен стати об'єктом критичного дослідження редакції нового видання. Тим більше через те, що більшість його переходило кілька стадій, поки прийняло остаточний вигляд. Так, де-які поезії автор друкував у газеті «Рада» чи в журналах. Після вони давались до друку в альманахи чи хрестоматії. Далі передруксувались у збірках поезій — першого видання. І нарешті — передруковувались за життя поета і в другому виданні т-ва «Криниця» 1918 р.

Де-які моменти в житті цих видань відбувались при безпосередній участі автора, і то таки його власними заходами. І в багатьох випадках річ підпадала сякій чи такій зміні: були лише пунктуаційні зміни, були де-які варіанти в тексті тих поезій, а були й нові редакції. Ось тут і стає перед нами питання, який же текст взяти за основний, за канонічний для зібраних нами поезій Гр. Чупринки?..

Відповідь тут може бути лише одна: основним текстом повинен бути той останній, закінчений і остаточний текст творів Гр. Чупринки, який він сам признав таким, та який був в останній раз перед його очима — чи то у друкованому вигляді чи в рукопису. І з цим принципом повинна рахуватись сучасна едиційна техніка.

*) В змісті книг знаходиться лише 311 назв — це тому, що п'єса: — «В смертельну мить прийді до мене», яка не має жалного заголовка, йшла тут, як продовження поезії — «Requiem». П. Б.

В хронологічному порядку останнім було видання Т-ва «Криниця» в 1918 р. у трьох томах, що провадилось за життя автора, та котре містило, як на той час, найбільшу кількість зібраних поезій Гр. Чупринки — *числом 312*. Але текст того видання *не може трактуватися основним по тій причині, що, як нам відомо, автор не брав в нім жадної участі*. І коли його порівняти з попередніми виданнями, то ми переконаємось в тім. Ті три томи В-ва «Криниця» є переважно точною копією першого видання з такими, *що до змісту* одмінами: в першій том його увійшов матеріял збірки «Огнецвіт» — В-ва «Ранок» — 1909 року без п'єс: «І гріховна і свята» та «Складай в торбину» і, зрозуміло, без прологу Олекси Коваленка. Далі — дві збірки того ж видавництва — «Метеор» і «Ураган» — р. 1910 в цілости. У II-ий том увійшли збірки В-ва «Ранок» — «Сон-Трава» р. 1911 та «Білий Гарт» — тогож року, збірка «Контрасти» — В-ва «Прихильників укр. літератури науки і штуки у Львові» — р. 1913-го (фактично — 1912-го) та окрема поема «Лицарь-Сам», що вийшла у В-ві «Життя та Мистецтво» р. 1913 + 9 поезій, вибраних з журналу «Основа», що виходив в р. 1915 в Одесі. В III-ій томі зібрано частину того, що друковано було Поетом по різних виданнях за час після виходу в світ збірки «Контрасти» р. 1912 до половини 1918-го. Таким чином у склад тих трьох томів *увійшло 312 п'єс* (т. I—119, т. II—99, т. III—94) на 528 сторінках розміру in 16°, тоді як попередні сім книжечок містили в собі лише 211 п'єс. Ріжниця тут в кількості 101 п'єс, що склалась з цілого III тому (94 п'єси) + 9 п'єс II тому та без 2 п'єс, що не увійшли сюди зі збірки «Огнецвіт».

Що ж до тексту поезій, уміщених у томиках В-ва «Криниця», то він є точним, в літеральному розумінні того слова, лише що до п'єс передрукованих зі збірок першого видання, а що до тих 101 п'єс, якими відрізняється від попередніх збірок та які вибірано по різних виданнях, то вони мають т. зв. галлографічні дефекти, пунктуаційні та літерні одміни, а в кількох випадках і фразеологічні, порівнюючи їх з перводруками.

Таким чином, в усталенні основного тексту творів Чупринки, ми мусимо вернутись до тих сімох збірок, що складають начеб перше, хоча й не повне видання його поезій, *але яке провадив він сам і в яке вніс багато значних поправок*. Текст тих збірок і є *тим останнім і остаточним, який завершив автор після кількох раніших передруків тих поезій*. Він, для тих поезій, і буде *основним текстом і канонічним для нашого часу*. Що ж торкається останніх творів, то поки не буде знайдено автографів чи не буде доведено, що той чи інший текст змінено було проти бажання автора редакцією видання, де він уперше друкувався, чи цензурою,

доти перводруки будуть вважатись тим основним і канонічним текстом для них. А наш час та наші умови праці примушують згодитись з такою постановкою справи, як єдино можливою та єдино раціональною. І така постановка питання буде цілком відповідати вимогам науки, бо ніхто сьогодні не може претендувати на встановлення остаточного *pe varietur* текста. Кожний день і час мусить лише пильнувати, щоби дати текст найбільш певний, найбільш згідний з тими джерелами, які є в нашій розпорядженні в наших умовах праці і в наш час.

Нарешті — чи ж бо є абсолютно точний текст?.. Бо ж і в автографах так часто трапляються омилки і в тексті і в пунктуації, а в перводруках ще частіше — друкарські помилки, що не виправлені редакцією видання. Тому взагалі ризиковано говорити про якийсь непомильний текст, а доводиться завжди задовольнятися лише найбільш певним. До того ж ми знаємо, що встановлення т. зв. «канонічного» тексту не є роботою короткого часу, тим більше не є роботою згори розписаною і обмеженою — це є діяльністю безперестанною, роботою, що безнастанно лише наближається до ідеального, тоб-то сказати просто — недсяжного для нас... І тим то шляхом ми й мусимо йти в роботі усталення тексту творів Гр. Чупринки, скерувавши лише всю свою увагу в напрямку того «канонічного»...

Так розв'язуються перші два принципіальні питання науково-критичного видання творів Гр. Чупринки: питання змісту й питання основного тексту творів поета. Далі встає перед нами не менш великої ваги питання — це датування творів Гр. Чупринки. Не місце тут згадувати, яке колосальне значіння має встановити точну дату кожного твору для вивчення еволюції художньої творчості поета. Датування ж твору базується на біографічному матеріалі, якого, що до особи Грицька Чупринки, можна сказати не зібрано абсолютно зовсім. Бо ж не вважаємо за такий матеріал тих кілька рядків та кілька дат, які подав Олекса Коваленко в своїй антології «Українська Муза» — 1907 р., та після смерті поета кілька згадок про його Хв. Майстренка (1921), Клима Поліщука (1921) та Гр. Дерев'янки (1924). Матеріалів для найкоротшої, але через усе життя поета простеженої біографії, *нема абсолютно жадних. Тому то свою спробу датувати твори Чупринки, які, до-речі, сам автор датував лише в кількох випадках, ми мусимо базувати на інших, не так певних і точних даних.* Але проблема датування мусить бути поставлена зараз і розв'язана по силах і спроможностях часу, *нехай як спроба, як наближення до правдивого датування його творів.*

І хоча біографія Чупринки не записана, але основу його літературної біографії начеркнено певними фактами. Початки його

літературної праці сягають р. 1907-го, коли й було надруковано його першого вірша. З того моменту він починає працювати у всіх майже часописах, які виходили на українській мові де-небудь, та які містили в собі поезії. І ото з дня 13 травня — з дня його літературного народження, по день його смерти, в перших числах вересня 1921 р., — тоб-то чотирнацять з половиною років його поетичної праці певними фактами зафіксовані в житті нашої літератури. Я розумію появлення в різних періодичних виданнях його творів та вихід у світ тої чи іншої збірки їх. Коли прийняти на увагу ще й той безперечний факт, що Гр. Чупринка був одним з найбільш щасливих авторів,—бо його поезії охоче всюди приймали та негайно й друкували. Тому то праці в нього не залежувались ніколи, а безпосереднє по написанні йшли вони до друкарні. І коли були в них які недоладності, то він або виправляв їх у коректі або аж тоді, як давав того вірша у збірку, у виданні якої приймав сам участь.

От ці умови його праці поетичної та той факт, що Гр. Чупринка писав не легко й не багато, особливо в другій половині свого творчого життя, дають підстави твердити, що дата друку його твору з де-якою поправкою може сміливо йти за точну дату написання того твору. Ще сміливіше це підкреслюємо після перевірки нашого твердження на тих творах що датовані самим автором: і там час написання, властиво рік, є роком друку того твору.

Далі для тих творів, що увійшли в ту чи іншу збірку, а перед тим не були друковані в будь-якому періодикові, ми приймаємо також, з де-якою поправкою, дату виходу в світ самої збірки за дату написання твору. Таким чином вживаємо принцип датування приблизного: *terminus a quo* — *terminus ad quem* (час перед чимсь — час після чогось).

Звичайно, згодом, в нормальні часи можна буде внести поправки в наші нескладні міркування на основі зібраного біографічного матеріялу та автографів, після тих розслідувань по друкарнях, по редакціях та приватних архівах, які стануть можливими. Але все таки сміємо думати, що тих поправок буде не густо і ледво вони кардинально змінять суть справи.

Це що до часу написання. А що до місця, то без біографічного матеріялу годі розв'язати успішно це питання. Зпоміж датованих самим автором поезій є такі місця: Київ, де Поет переважно жив і працював. Гоголів — місце його народження та перебування його родини, Полтава і Смоленськ — де довелось поетові бути в 1908 році, в справах політичних, бо на ті часи припадають його судові розправи, де Поет фігурував, як політичний злочинець. *Питання місця написання творів Гр. Чупринки чекає ще збірки де-*

тальних біографічних даних, особливо збірки його листування, без яких можна його розв'язати лише гіпотетично.

В зв'язку з датуванням кожного твору Чупринки знаходиться і метода впорядкування цього матеріалу. Найкращою та найбільш відповідною літературно-науковим вимогам була би метода хронологічна, тоб-то все, що належить перу Гр. Чупринки повинно бути розложено в строгій хронологічній послідовності, без огляду на літературну форму написаного. Бо нас цікавить Гр. Чупринка, як певний історико-літературний етап нашої культури, а без цього не можливо прослідкувати за ходом еволюції його художньої творчості, за зміною моральних, духових та політичних етапів розвитку його особи.

Але з огляду на те, що жителі поета ми ще не маємо, що матеріали для цього ще не зібрані, що дати творів ще не провірені, ще й через те, що повна збірка написаного Грицьком Чупринкою поки що є лише завданням будучини: немає багатьох ще поезій друкованих українською мовою, чимало російською, а також і зовсім ще недрукованих, а, нарешті ніде ще не оголошено жадного листа його, то при таких стані справи годі задаватись чисто хронологічним розміщенням матеріалу тепер.

Не вважаємо необхідним при кодифікації творів Чупринки користуватись тою чи іншою панацеєю, в данім разі, хронологією... Хочемо вживати найбільш відповідної методи, котра би не лише досягла своєї мети, а одночасно не псувала і естетичного вражіння від розпологу матеріалу. І коли чуємо, що, напр., д. Лемке у виданні творів Ол. Герцена став на такому рішенні у своїй редакційній роботі і перемішав художні речі Герцена не лише з його публіцистикою, а й з листами, навіть з проханнями Герцена до урядових установ, то вважаємо, що критика тексту потребує саме не того простолінійного рішення, а, навпаки, суворої класифікації форм і додержання певного естетичного плану.

Тому то вважаємо раціональним вжити при розполозі матеріалу — творів Гр. Чупринки, двох ріжних принципів: хронологічного та формально-літературного, тоб-то, як усі його поезії, так і прозові речі — літературно-критичні замітки та рецензії — розкладаємо в хронологічному порядку, але відокремлюємо ті дві літературні форми його писань в окремі розділи *).

*) Звичайно не може бути оправдана така метода, якої вживав Ом. Огоновський та яку прийняв удруге чомусь і Ю. Романчук що-до творів Т. Шевченка. Він ділив твори поета на 4 періоди, а кожний період на окремі групи: думки, посвяти, балади, епічні та інші стихотвори. Такий розподіл творчості Ш-ка відкинули пізніші редактори видань його творів: Франко, Доманицький, Зайцев, Дорошенко, Сімо-

Не можемо тут поминути і не згадати тої кодифікації, яку вживав сам автор при злагодженні одної з шости збірок своїх, що містять дрібні поезії його. Простежити тут якусь провідну думку автора, переконатись, що він ставився свідомо до питання найкращого розпологу свого матеріалу, ми не можемо. *Хронологічного принципу він не вживав*, бо з цієї точки погляду перемішано поезії ріжних дат. Запідозріти автора, що керувався він *чисто художнім принципом* і розміщав свої твори у збірниках, зберігаючи певне *художнє оточення своїх творів*, яке було б порушеним при строго-хронологічним розполозі матеріалу, не маємо ніяких підстав. Але навіть побіжне знайомство з будь-яким томиком поезій переконує, що автор *не рахувався і з внутрішньою хронологією і не пильнував також за поетичним кодексом своїх творів*. Це — багате конкретним змістом завдання і буде лежати перед виконавцем критичного видання творів Грицька Чупринки, але лише тоді, як буде зібрано все...

До питання кодифікації творів Гр. Чупринки треба віднести ще одно не дрібне питання, а саме: *коли говоримо про встановлення основного, канонічного тексту творів поета, то мусимо дати місце і всьому тому, що застається по-за каноном*. І коли приймаємо питання канону, то значить мусимо згодитись на потребу певної селекції творів поета чи розподілу матеріалу принаймні на дві групи, на два сорти: *на закінчені твори автора та на матеріал поетичної майстерні поета*. Який же критерій мусимо взяти для переведення тої селекції творів? Питання такого розбору чи певної вибірки одних творів поміж іншими не розв'язане в науковій літературі, бо ж кожний вжиток поетом тої чи іншої поетичної форми є вже безумовним поетичним фактом, і тому — тим поетичним документом, який стає об'єктом досліду науки. Але факт застається фактом, що автор, так чи инак, все таки проявляє свою художню волю і сам вживає певний критерій при розподілі матеріалу. Часто буває, що слабші речі зовсім викидаються зі збірки, але у науково-критичнім виданні і такі речі мусять мати своє місце.

І тому, хоча нам цікаве й цінне все чисто, що написав поет, але це не значить, що все ото конче мусить увійти в збірку його творів на рівних підставах. Ні. Коли сам поет дозволяє собі робити певний вибір між своїми творами *при виданні повних збірок їх*, то воля поета повинна бути додержана, оскільки вона нам

вич та Лепкий. Але всі вони відмежовують «Кобзаря» від російських творів Шевченка, а тим більш від прозових. Так само зробили вилавці творів Пушкіна: Майков, Якушкін, Ефремов, Морозов, Венгеров, Щеголев, Брюсов і Гофман. Але не так — М. Лемке, видавець творів Ол. Герцена.

відома. Необхідно, щоб редактор не вдирався тут зо своїм розумуванням та смаком, а додержувався волі поета.

Але забракованого автором та не введеного в основний текст не мусимо викидати зовсім, бо часто слабша річ чи помилка автора буде надзвичайно цінною при наукових дослідях його творчості, а мусіли би винести ті твори у окремих розділ матеріалів до історії тексту творів поета. Напр., у Гр. Чупринки є серія сатиричних віршів, що друкував він у газеті «Чорна Рада» р. 1909 у Відні, але, злагоджуючи свою першу збірку «Огнецвіт» — він туди їх не заводить, і, можливо, зробив він те *свідомо, бо знайшов їх негідними* бути поруч своїх інших творів. Так само не попали у збірки творів де-які перші праці поета, що друкувались у газеті «Рада» р. 1907 та інші. Не вважаємо також за цілком випадковий і той факт, що в I томі В-ва «Криниця» не знайшлося двох поезій зі збірки «Огнецвіт», яку в останньому передруковано детально — це поезії: «І гріховна, і свята» та «Складай в торбину». Гадаємо, що автор в 1918 році перед друком того тому переглянув матеріал його і просто викреслив їх, як дійсно слабенькі твори.

Але такої вибірки не робимо в нашому виданні свідомо тому, що, по-перше, воля поета нам невідома, як невідомі нам ще й причини, чому одні поезії заведені були у збірки, а другі — ні. Можна лише гадати, що тому, що автор не лагодив *повної збірки* своїх творів, не підводив, так мовити, підсумків своєї поетичної праці, то через те вибірав зпоміж них лише кращі, на його погляд, для вміщення в ту чи іншу збірку, завжди обмежену розміром та іншими умовами. Коли-б ми прийняли за закон для себе той факт, що всі поезії, не вміщені самим автором у збірки його творів, таки повинні увійти в розділ «Матеріалів», тоді 60% його літературної продукції повинно би зостатись по-за межами канону. А це було б абсурдом. Тому то такого розподілу ми тепер не робимо, хоча й визнаємо потребу вважати на волю автора, як і не маримо про канонічний текст їх. Зробить то майбутній час, озброєний певними, достаточними для такої роботи даними і підставами. Ми лише ставимо цю необхідну точку, яку треба мати на оці при дальшій праці над творами Гр. Чупринки.

Ще в більшій мірі важливим є для науково-критичного видання творів Гр. Чупринки той матеріал, що дають для історії тексту його поезій *ріжні редакції та варіанти де-котрих з них*. Зовнішня історія тексту творів Гр. Чупринки є така: переважна більшість написаного ним попадала одразу в одно з періодичних видань, *то була перша стадія твору*. Вона зафіксована в перводруках (говоримо так, бо процесу творення по черновиках, по автографах за цілковитою відсутністю їх простежити неможливо). Бувало кілька таких прикладів, що один і той же самий твір попадав або одно-

часно, або через короткий час в два ріжні видання і текст того твору не зоставався однаковим — незмінним, а де-що виправленим. Далі, з весни 1909 р. приятель поета, редактор і видавець В-ва «Ранок» у Києві — Олекса Коваленко заходиться біля видання окремої збірки його творів. При пильній допомозі та з солідним заінтересованням з боку самого автора матеріал визбирувався по періодиках, переглядався і де-який значно перероблявся до друку. Такою дорогою повставав новий текст, з'являлись нові варіанти вірша або й цілих строф, тої чи иншої поезії, що увиходила в збірці В-ва «Ранок»: «Огнецвіт», «Метеор», «Ураган», «Сон-Трава», і «Білий Гарт». Чимало доложив поет праці і до виправки багатьох раніше друкованих п'єс, що є у збірці «Контрасти» В-ва «Т-ва прихильників української літератури, науки і штуки у Львові». Це була остання праця поета над текстом своїх творів. Дальші видання виходили вже по-за його увагою, і тому, або пердруковували твір в давнішому вигляді, або ті, що не були ще де-небудь надруковані, то за текстом автографу.

Той факт, що де-які поезії Гр. Чупринки існують в двох, щонайменше, списках і мають де-які цікаві варіанти, примушує нас подати їх не в примітках, а тим більше не заводити їх в текст, в надії дати тим повнішу редакцію твору, а віднести їх саме у розділ *матеріалів до історії тексту*, бо ті відміни будуть основою, матеріалом для критичного усталення текстів його творів. Поки що даємо матеріал для історії тексту лише тих п'єс, які знайдено нами, і то не тексти автографів, а лише перводруків, а згодом, коли будуть знайдені автографи та матеріали редакцій ріжних видань та видавництва, то й матеріал цей збільшиться і, можливо, дасть повну картину праці поета над своїми творами. Але й той частковий матеріал, що маємо перед собою, визнаємо потрібним друкувати зараз, а не відкладати на кращі часи, бо мусимо вже зруйнувати прикру легенду, що Грицько Чупринка писав свої вірші без жадної уваги на їх форму і зміст, які часто видавались не-серйозним читачам лише «дзеньками-бреньками» талановитої людини, а не складними актами його поетичної творчости, що родились в чималих муках і тривозі автора за їх найкращу форму, за найліпше досягнення мрій поета.

До цього розділу відносимо також ті зміни й купюри, що зроблені були автором не з огляду на цензуру політичну, громадську чи особистих відносин. Знову — ті зміни епіграфів, заголовків, підзаголовків та присвят, що з де-яких міркувань автор або змінив або й зовсім опустив.

На цьому місці мусимо зробити одне зауваження, яке вважаємо конче необхідним зробити зараз, бо чим далі буде ця справа відтягатись, тим більше вона може пошкодити справі — чистоті

творів Гр. Чупринки від домішки чужої творчості, від приписування йому того, що не є його, від присутності в текстах Чупринки — різних апокрифів. Ми маємо на увазі існування в українській літературі автора невеликої кількості поезій з ім'ям «Грицько Чуприна». Друкувався цей автор в тих самих виданнях, що й Грицько Чупринка. Зовнішніми ознаками його поезії дуже схожі на поезії нашого автора, і лише детальніше знайомство дасть можливість викрити, що то продукція не Чупринки, а лише «під Чупринку». Щоби ніхто не важився в майбутньому об'єднувати під одним ім'ям — Грицька Чупринки і чужі йому твори, та щоби з того не було клопоту дослідувачам будучих часів, коли безпосередніх свідочів того годі засягнути, то заздалегідь ставимо це під увагу дослідувачів.

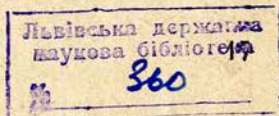
На останку завданням науково-критичного видання творів Гр. Чупринки є подати точну бібліографію всенюї літератури про автора, бо не знаючи, де друкувався той чи інший твір автора, де містилась та чи інша стаття про нього, не можна приступити до наукового вивчення творчості Грицька Чупринки. Не менш потрібний і точний опис бувших до цього часу видань творів поета. А згодом, коли будуть знайдені його автографи, то й генеральна реєстрація та систематичний опис — зо всім багатством сучасних наукових прийомів — всеї автографічної спадщини поета. Так само спис його листування.

На підставі такого матеріялу наука зможе ставити питання про студії над поетикою Грицька Чупринки. І тоді наслідки тих студій, оперті на конкретних фактах, на детальних дослідах зруйнують вцент ті висновки, що запанували зараз в нашій літературі про «нечутливість Гр. Чупринки до метрз та ритма», про «невміння його володіти ритмом», або, що Чупринка «не має почуття ритму». Такі твердження цікаві, але поки-що вони висять у повітрі, бо один-два приклади не доказують справи і не можуть узагальнювати тих тверджень. І лише, коли буде науково-критичне видання всіх творів поета, тоді можливі будуть студії, які доведуть наочно, як працював Чупринка, як він добивався поетичної досконалости своїх творів і в чім вбачав ту поетичну досконалість.

Основну базу для такого науково-критичного видання його творів ми й пробуємо дати нашим першим посмертним виданням їх.

23. XI. 24.

Горні Черношиці
біля Праги (CSR.).

323 804

1815
1816

МАТЕРІЯЛИ
ДО
ІСТОРІЇ ТЕКСТУ ТВОРІВ
ГРИЦЬКА ЧУПРИНКИ.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ.

- «Огн.» — «Огнецвіт», перша збірка творів поета.
«Мет.» — «Метеор», друга збірка.
«Ураг.» — «Ураган», третя збірка.
«С.-Тр.» — «Сон-Трава», четверта збірка.
«Б. Г.» — «Білий Гарт», п'ята збірка.
«Кон.» — «Контрасти», шоста збірка.
«Лиц.-Сам» — «Лицарь-Сам», поема.
«Кр.» — «Криниця». Друге видання творів поета т-ва «Криниця» т. т. I, II і III.
«У. М.» — «Українська Муза», поетична антологія. 1908.
«Розв.» — «Розвага», декламатор, т. II. 1908.
«Сл.» — «Слово». К. 1908, щотижнева газета.
«Терн. В.» — «Терновий Вінок». К. 1908, альманах.
«ЛНВ.» — «Літературно-Науковий Вістник», щомісячний журнал. К.
«У. Х.» — «Українська Хата», щомісячний журнал. К.
«Н. Сл.» — «Народне Слово», щоденна газета. Л.
«Літ. річн.» — «Літературний річник українських і польських авторів». К. 1909.
«Зас.» — «Засів», щотижнева газета. К.
«Дз.» — «Дзвін», щомісячний журнал.
«І. Укр.» — «Ілюстрована Україна», двотижневий часопис. Л.
«Прож.» — «Промінь», щотижневий журнал. М.
«Шл.» — «Шлях», щомісячник. К.
«Н. В.» — «Народна Воля», газета. К.
«Ш—хи» — «Шляхи», щомісячник. Л.

— При датуванні всюди уживано старого стилю, коли ж траплялось вживати нового стилю, тоді зазначалось це окремо («п. ст.»).

— В звичайних дужках — () — знаходиться все, що в них було занесено самим автором. Що ж додаємо ми до основного тексту, то беремо в квадратів дужки — [].

1907.

1. МОЯ КОБЗА.

Здається, це перша друкована поезія Гр. Чупринки. Надруковано її в газеті «Рада», 1907 р., 13 травня в ч. 109 на стор. 2. Після увійшла вона у збірку «Огнецвіт», що вийшла в-осени 1909 р., на стор. 75, а далі і у видання Т-ва «Криниця», т. 1, ст. 58. У обох виданнях «Ранок» та «Криниця», текст поезії без одмін. Лише в порівнянні з текстом перводруку є пунктуаційні зміни.

Ряд. 2. в перводр.:	...вириває!
в «Огн.»:	...вириває, —
Ряд. 5. в перводр.:	...здається,
в «Огн.»:	протинки нема.
Ряд. 6. в перводр.:	...ридає;
в «Огн.»:	лише протинка.
Ряд. 7. в перводр.:	...нема, —
в «Огн.»:	без rischi (—)
Ряд. 8. в перводр.:	...виглядає...
в «Огн.»:	лише одна крапка.
Ряд. 10. в перводр.:	...грає, —
в «Огн.»:	...грає? —
Ряд. 12. в перводр.:	...співає!..
в «Огн.»:	...співає.
Ряд. 14. в перводр.:	...недолю,
в «Огн.»:	...недолю;
Ряд. 15. в перводр.:	...мигтить,
в «Огн.»:	нема протинки.
Ряд. 16. в перводр.:	...собою!..
в «Огн.»:	...собою.

Крім того в перводруку поезія не поділена на 4 строфи, лише лінією розділена на дві рівні частини по 8 віршів.

2. БАТЬКОВІ.

Вперше надруковано в газеті «Рада», Київ, 1907 р., 2 червня в ч. 125 на стор. 3. Далі було передруковано в «Українській Музі» О. Коваленка

р. 1908 на стор. 1159—60. Так само в українським декламаторі «Розвага», т. II, що видав Ол. Коваленко в Києві р. 1908, на стор. 30, у збірнику «Огнецвіт» на стор. 58—59 і, нарешті, у I т. видання Т-ва «Криниця».

Автор зробив де-які зміни в пунктуації, ще передруковуючи поезію у антологію «Українська Муза» і з того часу вона зосталась без змін у дальших виданнях. Зміни ці такі:

Ряд. 2. у «Раді»:	...не кивай, —
в «У. М.»:	без риски.
Ряд. 3. у «Раді»:	Знай, лихолітнею...
в «У. М.»:	Знай — лихолітньою...
Ряд. 4. у «Раді»:	...вкрай.
в «У. М.»:	...в-край.
Ряд. 6. у «Раді»:	...в боротьбі, —
в «У. М.»:	...в боротьбі,
Ряд. 9. у «Раді»:	...могутня
в «У. М.»:	...могутня,
Ряд. 10. у «Раді»:	...боротись ще, хочу я жить,
в «У. М.»:	...боротись ще, хочу я жить!
в «Кр.»:	...боротись,...
Ряд. 13. у «Раді»:	Може...
в «У. М.»:	Може,...
Ряд. 14. у «Раді»:	...жде, —
в «У. М.»:	...жде,
Ряд. 15. у «Раді»:	...таки,
в «У. М.»:	...таки
Ряд. 16. у «Раді»:	...іде.
в «У. М.»:	...іде!
Ряд. 18. в «Розв.»:	...грізную,
	а всюди без протинки.
Ряд. 18. у «Раді»:	...ніч не хились,
в «У. М.»:	...ніч, не хились, —
Ряд. 20. у «Раді»:	...колись.
в «У. М.»:	...колись!

3. НАД КОЛИСКОЮ.

Вперше друкувалась ця поезія в київській газеті «Рада» 1907 р., 7-го червня у ч. 129 на стор. 3. Перед друком у збірці «Огнецвіт» поет де-що виправив текст та пунктуацію в ній. Зміни ті такі:

Ряд. 1. «Рада»:	...спи,
«Огн.»:	...спи

- Ряд. 2. «Рада»: ...будь,
«Огн.»: ...будь!
- Ряд. 3. «Рада»: Спи, ...свитою
«Огн.»: Спи...свитою,
- Ряд. 5. «Рада»: Виростеш,
«Огн.»: Виростеш, —
- Ряд. 8. «Рада»: ...лила!
«Огн.»: ...лила.
- Ряд. 9. «Рада»: ...«Скорблящею»
«Огн.»: ...«Скорблящою»
- Ряд. 11. «Рада»: Щоб усміхнулося...
«Огн.»: Щоб поновилося...
- Ряд. 13. «Рада»: Виростеш,
«Огн.»: Виростеш, —
- Ряд. 14. «Рада»: ...зросло;
«Огн.»: ...зросло!
- Ряд. 16. «Рада»: ...в могилу знесло.
«Огн.»: ...в могилу звело.
- Ряд. 19. «Рада»: Що-б..., — щастя чи лишечко,
«Огн.»: Щоб ..., доля, чи лишечко,

Поезія в перводруковій не поділена на строфи чотирьохвіршові, як то зроблено у збірнику «Огнецвіт» і далі.

4. ПІСНЯ.

[«Греми, моя пісне, могутна, палка, ...»]

Поезія ця вперше друкowana була в київській газеті «Рада» в 1907 р., 10 червня в ч. 132-м на 2 сторінці. Після того не заведена була ні в яке видання; автор, напевне, відчув її недосконалість і де-які явні дефекти, напр.: в 6 рядку, вживши слова «родину» в російському значінню, цілий рядок поезії втратив змісл. Так само невдалим є 15-й вірш. А загалом поезія слабенька і по змісту й по формі, і тому годі її було переробляти, і автор її покинув, як одну з перших своїх спроб пера.

5. В-НОЧІ.

Як і попередня, поезія ця зосталась не уведеною до збірок, що видавав згодом автор, та певне по тій самій причині — поезія слабенька і виявляє до того ж порядну таки невправність автора в українській мові.

Вперше друкowana була вона в газеті «Рада» 1907 р., 10 жовтня у ч. 228 на стор. 2.

Подаємо її тут за перводруком, лише додержуємо її строфічний розподіл, чого нема у перводрукові.

6. ЗІМА.

Поезія ця вперше надрукована була в київській газеті «Рада» 1907 р., 18 листопаду в ч. 260 на стор. 3. Потім увійшла в «Українську Музу» Ол. Коваленка (ст. 1164), де й помічаємо де-які зміни в тексті. Зміни ці лише пунктуаційні.

- Ряд. 1. «Рада»: Ось-де...
«У. М.» Осьде...
Ряд. 2. «Рада»: Нуте-ж, ...вечері!...
«У. М.»: Нуте ж мерщій до вечері!
Ряд. 4. «Рада»: ...двері;
«У. М.»: ...двері.
Ряд. 9. «Рада»: ...нудьгу, —
«У. М.»: ...нудьгу...
Ряд. 10. «Рада»: ...обмітає!...
«У. М.»: ...обмітає,
Ряд. 14. «Рада»: ...недолі...
«У. М.»: ...недолі;
Ряд. 15. «Рада»: Ну та дарма: і самі...
«У. М.»: Ну та дарма! І сами...
Ряд. 16. «Рада»: ...неволи.
«У. М.»: ...неволи. Але одміна 16 рядка в «Раді» мусить вважатись просто коректурною помилкою, бо не можна гадати, що автор не відчув тут недодержання рими: недолі — неволи.

Текст «У. Музи» і був прийнятий автором за достаточний, правда, з поправками лише в двох рядах у збірнику «Огнецвіт». А за «Огнецвітом» (ст. 97) передруковано і у виданню «Криниця (ст. 75). Поправки там такі:

- Ряд. 2. «У. М.»: Нуте ж мерщій до вечері!
«Огн.»: Нуте ж, мерщій до вечері!
Ряд. 15. «У. М.»: Ну та дарма! І сами...
«Огн.»: Ну, та дарма! І самі...

Останній текст приймаємо і ми в нашій виданні. Придержуємось також і строфічного поділу поезії, як то зроблено у збірнику «Огнецвіт».

7. **

[Складай в торбину...].

Поезія ця вперше була надрукована в київській газеті «Рада» — 1907 р., 21 листопаду в ч. 262 на стор. 3. Потім передрукована була

в «Українській Музі» р. 1908 на стор. 1165, а згодом поет її завів у першу свою збірку — «Огнецвіт» р. 1909, стор. 95—96; у виданні Т-ва «Криниця» її нема.

Одміни в тексті такі:

- Ряд. 4. «Рада»: ...опух!
«У. М.»: ...опух.
- Ряд. 6. «Рада»: ...пропадай!
«У. М.»: ...пропадай, —
- Ряд. 8. «Рада»: ...виглядай!
«У. М.»: ...виглядай.
- Ряд. 10. «Рада»: ...старець,... просив.
«У. М.»:старець....просив,
- Ряд. 11. «Рада»: ...ззіли,
«У. М.»: ...ззіли
- Ряд. 13. «Рада»: ...годину,
«У. М.»: ...годину
- Ряд. 16. «Рада»: ...ситим від...
«У. М.»: ...ситий од...
- Ряд. 18. «Рада»: Все виглядаєплечей;
«У. М.»: Все й виглядаєплечей
- Ряд. 19. «Рада»: Хоч тут, хоч там...
«У. М.»: Хоч там, хоч тут!
- Ряд. 20. «Рада»: Піду... Аби зперед очей.
«У. М.»: Піду, аби з перед очей.

8. ПІСНЯ НАДІЇ.

Поезія вперше надрукована була в київ. газеті «Рада» — 1907 р., 2-го грудня в ч. 271 на стор. 2. І далі як і де-які попередні не була вміщена ні в одну зі збірок творів поета. Тут подаємо її за перводруком.

1908.

9. ПІСНЯ.

[Як буйному вітру, як льоту орла].

Поезія ця вперше надрукована була в київській газеті «Рада» 1908 р., 31 січня в ч. 15, ст. 2. Видаючи в р. 1909 свою першу збірку поезій, під назвою «Огнецвіт», у київському вид-ві «Ранок», поет цю поезію значно

переробив: крім пунктуаційних змін, де-що змінив перший рядок, 10-й замінив іншим та цілком викреслив четверту строфу. В новому вигляді поезія друкувалась у збірці «Огнецвіт» ст. 106 і в останньому вигляді передрукована у I-му т. в-ва «Криниця» ст. 81. І ми подаємо її в останній редакції.

Різночитання в тексті такі:

- Ряд. 1. «Рада»: Як вітру буйному, як льоту орла,
«Огн.»: Як буйному вітру, як льоту орла,
Ряд. 2. «Рада»: ...запину!
«Огн.»: ...упину,
Ряд. 6. «Рада»: ...блисне!..
«Огн.»: ...блисне.
Ряд. 10. «Рада»: Де стогін людський роздається,
«Огн.»: Де люд затурбований гнється,
Ряд. 12. «Рада»: ...минеться.
«Огн.»: ...минеться!
Ряд. 13—16. «Рада»: Розвіється темрява скоро нічна
І темнії сили загинуть!..
Тебе ж, моя пісне, весела, гучна,
Привітнії відгуки стрінуть.

В «Огн.» тої строфи нема. Що примусило поета викреслити ту строфу? Гадаємо, що факти життя: поет на власному переконався, що «темрява» не розвіається, а стає все гущішою — реакція з кожним роком все розгулювалась... Далі, він більше зрозумів себе — його пісня була не так-то й «веселою». І третє — стрівали її знову таки далеко не «привітні» відгуки, а швидче байдужість і мовчанка, а скоро й осуди та злобна критика.

10. НІЧ.

Ця поезія вперше була надрукована в київській газеті «Рада» — 1908 р., 2-го лютого в числі 28 на сторінці 2. Потім поет дає її вкупі з іншими 10-ма поезіями до збірника, що лагодив поет Олекса Коваленко, під назвою «Українська Муза». Текст поезії в «Укр. Музі», стор. 1165—66, де-що змінено. Далі поезія ця увійшла в склад збірки «Огнецвіт» — ст. 111, а на останку і у I т. В-ва «Криниця», ст. 85. Тут, як і всюди, ми беремо текст збірки «Огнецвіт», що став основою тексту і вид-ва «Криниця».

Зміни тексту такі:

- Ряд. 1. «Рада»: ...небосхилі;
«У. М.»: ...небосхил,

- Ряд. 5. «Рада»: ...млі:
 «У. М.»: ...млі,
 Ряд. 7. «Рада»: ...мрії...
 «У. М.»: ...мрії!
 Ряд. 8. «Рада» і «Огнецвіт»: ...надії,
 «У. М.»: ...надії
 Ряд. 11. «Рада»: Чорна нічка заглуши
 «У. М.»: Чорна нічко, заглуши

11. НЕВЖЕ?

Поезія ця вперше друкована була в київській газеті «Слово» р. 1908, 25 травня в ч. 21, ст. 7. Після того вона не була введена ні в одну зі збірок творів поета. Тут подаємо текст її за перводруком.

12. СЛІЗНИЙ ЖАРТ.

Поезія надрукована була вперше в київській газеті «Рада» — 1908 р., 6 червня, ч. 129, ст. 4, у відділі «Всячина» та за підписом ініціалів «Г. Ч.». Далі вона увійшла, з де-якими поправками, у перший збірник поезій поета — «Огнецвіт», ст. 66, а відти і до видання «Криниця», т. I, ст. 49. Ми друкуємо її за текстом збірника «Огнецвіт».

Зміни тут такі:

- Ряд. 3. «Рада»: вся семья...
 «Огн.»: ...вся сімя!..
 Ряд. 4. «Рада»: Отакий-то...
 «Огн.»: Отакий то...
 Ряд. 5. «Рада»: ...хазяїн я!
 «Огн.»: ...хазяїн я.
 Ряд. 10. «Рада»: ...в людей!
 «Огн.»: ...в людей.
 Ряд. 11. «Рада»: ...з пантелику,
 «Огн.»: ...з пантелику, —
 Ряд. 12. «Рада»: Так і житиму...
 «Огн.»: Так вже й житиму...
 Ряд. 14. «Рада»: ...притику,
 «Огн.»: ...притику — без протинки, але це безперечна помилка коректора.

13. НА ЛУЗІ.

Вперше друкована була ця поезія в київській газеті «Рада» — 1908 р., 15 червня, число 137, ст. 2 одночасно зі слідуючою поезією

«Поезія природи» під заголовком: «З поезій Грицька Чупринки». Далі вона не входила у склад ні одної збірки, як в-ва «Ранок» так і в-ва «Криниця». Друкуємо ми її за текстом перводруку з однією лише поправкою: в «Раді» рядок 1-й, слово «дівчино» надруковано — «дивчино» — то явна помилка.

14. ПОЕЗІЯ ПРИРОДИ.

Ця поезія вкупі з попередньою «На лузі» була вперше надрукована на сторінках київ. газети «Рада» — 1908, 15 червня в № 137, ст. 2 під окремим заголовком: «З поезій Грицька Чупринки». Далі увійшла вона в першу збірку поезій поета — «Огнецвіт» на стор. 105, а звідти і у I том В-ва «Криниця», ст. 81. Між текстами перводруку та збірки «Огнецвіт» є де-які одміни, а саме:

- Ряд. 4, 11 і 12 «Рада»: ...з'явица
«Огн.»: ...з'явица, що, можливо, є поправкою і не автора, а видавництва.
- Ряд. 5. «Рада»: ...всеж...
«Огн.»: ...все ж...
- Ряд. 10. «Рада»: ...дні —
«Огн.»: ...дні,
- Ряд. 13. «Рада»: З'явица довічні
«Огн.»: В красоті довічні —
- Ряд. 7 і 14. «Рада»: ...мені.
«Огн.»: ...міні. Хоча правильним треба вважати вислів

«мені», а не «міні», та помітно, що поет будував евфонію цієї поезії на т. зв. «повторах», в данім випадкові переважно на складові «ні». Ото йому, напевне, для посилення звукової сторони поезії і потрібно було і в слові «мені» (в складі «ме») замінити на «мі», що не змінє самого слова, а при виголошуванні не помітно, що саме треба — і, чи є.

Ми беремо текст збірки «Огнецвіт». Задержуємо також поділ на строфи — дві семірядкових, типа: аавсвсв, досить неординарні і не густо ним уживані.

15. ЗГАДКА.

Поезія ця вперше була надрукована в київ. газеті «Рада» — р. 1908-го, 22 червня в числі 143, на стор. 2-ій. Потім вона вкупі з іншими 10-ма поезіями увійшла в поетичну хрестоматію Ол. Коваленка «Українська Муза», стор. 1162—1163 зі значно одміненим текстом. Коли ж поет лагодив до друку першу свою збірку «Огнецвіт», то не зоставив текст «Укр. Музи» непорушним, а вернувся де в чім до поперед-

нього тексту «Ради». Текст «Огнецвіту» прийняло в-во «Криниця», де поезія увійшла в I-й том на стор. 56. За тим текстом і ми йдемо:

Одміни тут були такі:

- Ряд. 3. «Рада»: ...милій
«У. М.» і «Огн.»: ...милій,
Ряд. 8. «Рада»: Відповідна струна,
«У. М.»: Одповідна струна,
«Огн.»: Одповідна струна.
Ряд. 9. «Рада»: ...обличчям вабливим,
«У. М.»: ...обличчям вабливим;
Ряд. 10. «Рада»: Знай, при згадці вона
«У. М.»: Знай — при згадці здрігне
Ряд. 11. «Рада»: Так одрадно здрігне,
«У. М.»: Так одрадно вона,
Ряд. 15. «Рада»: ...Вірь сьому... слову:
«У. М.»: ...Вірь цьому... слову, —
«Кр.»: ...Вірь, цьому... слову, —
Ряд. 16. «Рада»: ...тут й нема, —
«У. М.»: ...тут нема,
Ряд. 17. «Рада»: ...твій, —
«У. М.»: ...твій —

16. ПИТАННЯ СПІВЦЯ.

Поезія ця вперше друкowana була в київському тижневому часопису «Рідний Край» — р. 1908, 22 червня, в ч. 22-м на стор. 13-ій. Ні в одний збірник поет її не заводив і ми друкуємо її по перводруковій. Характерною рисою цього перводруку є те, що на йому є позначено, де поет написав цю поезію, а саме: «Смоленськ».

Дату цю приймаємо, як певну, що підпірає нашу думку і слідуюча поезія з титулом — «З-за ґрат», а ще в більшій мірі хронікальні відомості укр. видань того часу. Так, в тижневикові «Слово» (Київ) 1908 р., № 29, ст. 11, у рубриці «З українського життя» є замітка: «— Арешт Гр. Чупринки». З тої замітки бачимо, що арештовано його 14-липня і переповівши як і де відбувся арешт поета, замітка так кінчає: «Чупринка тільки не дуже давно вийшов з смоленської тюрми, де він просидів де-кілька місяців». Подібну замітку знаходимо і у час. «Рада», 1908 р., 17-VI. № 163, ст. 3.

17. З-ЗА ГРАТ.

Ця поезія вперше надрукowana була в київ. газеті «Рада» — р. 1908, 6. червня, в ч. 155-м, стор. 2. Далі вона увійшла до першої збірки

поезій — «Огневіт» — стор. 76, але значно змінено: друга строфа її цілком викреслена, в тексті зроблено де-які одміни, а сімнадцятий рядок точок перводруку замінено цілою чотирьохрядковою строфою точок. В редакції збірника «Огневіт» поезія була надрукована і в 1-му томі в-ва «Криниця», стор. 59-та. Цю-ж редакцію приймаємо й ми.

Одміни в текстах такі:

Ряд. 2. «Рада»: Вмісті...
 «Огн.»: Разом...

Між 4 та 5 рядками пропущена строфа:

Де Дніпро по степах розливається,
Виступаючи геть з берегів,
Де трава шелестить, колихається
На широкім просторі лугів;

Ряд. 6. «Рада»: ...крови ...струмки
 «Огн.» ...крові ...струмки,

Ряд. 9. «Рада»: ...отарами
 «Огн.»: ...отарами,

Ряд. 12. «Рада»: ...— дощем!
 «Огн.»: ...— дощем.

Далі в «Раді» — один рядок точок, а в «Огн.» — чотири.

Що-до місця написання цієї поезії, то в звязку з попереднім зазначенням, та опираючись на зміст поезії, який свідчить, що поет знаходився в мент писання цієї поезії на чужині, і то певно за ґратами, можна гадати, що то було також в м. Смоленську.

18. ПОЕТОВІ.

[Вже досить, поете, журливих пісень].

Поезія ця вперше друквана була у київськ. тижнев. часопису «Слово» — р. 1909, 6 липня, № 27, ст. 7. Ні в жадній збірці творів поета не була заведена. Текст її подаємо за перводруком.

19. **

[Не коханок чорнооких].

Ця поезія, як і попередня вперше була надрукована в київськ. тижнев. часопису «Слово» — р. 1909, 6-го липня в № 27, ст. 7. І вперше

в нас заводиться до збірки творів поета, бо раніше ніде у збірках не була. Текст її подаємо за перводруком.

20. **

[Чоловіче! хоч би жмінька].

Вперше ця поезія була надрукована в київ. газеті «Рада» — р. 1908, 15 серпня, № 187, ст. 2. Після, вкупі з іншими десятьма поезіями, поет дав її до поетичної хрестоматії «Українська Муза»—1908 р., ст. 1163—64. Звітилася поезія була взята до першого збірника творів поета «Огнецвіт», р. 1909, ст. 80. І, нарешті, в 1918 р. передруковано її у першому томі в-ва «Криниця», ст. 62. Тексти в дрібницях одмінялись двічі: для «Української Музи» та для збірки «Огнецвіт».

Зміни тут такі:

- Ряд. 1. «Рада» і «У. М.»: Чоловіче,
«Огн.»: Чоловіче!
- Ряд. 2. «Рада»: Щастя враз тобі упало!
«У. М.» ...упало.
«Огн.»: Щастя раз тобі упала.
- Ряд. 4. «Рада»: ...чимало [коректорський недогляд!]
«У. М.» і «Огн.»: ...чимало!
- Ряд. 8. «Рада»: ...всі груди.
«У. М.»: ...нам груди.
«Огн.»: ...нам груди!
- Ряд. 11. «Рада» і «У. М.»: ...так наполовину,
«Огн.»: ...так-наполовину,
- Ряд. 12. «Рада» і «У. М.»: ...та сбиши!
«Огн.»: ...і сочиш!...

21. ОСІННЯ КВІТКА.

Поезія вперше надрукована в київ. газеті «Рада» — р. 1908, 17 серпня в № 188 на 2 сторінці. Далі вона увійшла в зміст першої збірки поезій автора—«Огнецвіт», ст. 121, але у зміненій редакції, а саме: четверта чотирьохвіршова строфа закреслена. В такому вигляді поезія друкувалась і у в-ві «Криниця», т. 1, ст. 94. Ми приймаємо редакцію збірки «Огнецвіт».

Різночитання тих текстів таке:

- Ряд. 1. «Рада»: В садку нахилилась...
«Огн.»: В саду похилилась...
- Ряд. 2. «Рада»: ...стеблі
«Огн.»: ...стеблі,

Ряд. 8. «Рада»:	...зіма.
«Огн.»:	...зима.
Ряд. 11. «Рада»:	порою.
«Огн.»:	...порою

Четверта опущена строфа:

Байдуже тій квітці, що негодь осіння
 Смертельним повітрям та подихом дме, —
 Ніколи не варт те життя голосіння,
 Що смерти діждало саме.

22. ЖОРЖИНА.

Друкувалась ця поезія вперше в київ. газеті «Рада» р. 1908, 31-го серпня, № 199, ст. 2. Більше ніде її не було друківано. Ми подаємо текст її за перводруком, лише в тексті «Ради» виправляємо явну помилку в рядкові 15-му: «Поливай не полива ->». Ясно, що тут слово не закінчене і рима вимагає присутності на закінченні літери «-й».

Під поезією стоїть дата — «Полтава». Знову — сказати напевне: чому там був поет і чи дійсно був — нема даних. Але, опираючись на свою пам'ять, згадуємо, що поетові довелося бути там не по своїй волі, а по вимогах обставин — як учасникові одного політичного процесу.

В одміну друковій у газ. «Рада» додержуємося поділу поезії на строфи: шість — типу: аавв.

23. РОБІТНИЦЬКА ДУМКА.

Вперше друківана була ця поезія в київськ. тижнев. часопису «Слово» — 1908 р., 31-VIII, № 35, ст. 3. Ніде більше вона не передруківувалась. Текст її беремо по перводрукові.

Поезія має дату місця написання — «Полтава».

24. ПРАЦЯ ПОЕТА.

Поезія ця вперше надруківана була в київ. газеті «Рада» — 1908, 28 вересня, № 222, сторінка 2, під титулом «З поезій Грицька Чупринки», де крім цієї поезії вміщені були ще «Експромти»: «Гій» і «Sententia». Після, в 1908-м році поет передав її до друку в поетичну хрестоматію «Українська Муза», але порядно її поправивши. Там вона і була друківана в новому вигляді на ст. 1163—64. В останній редакції поезія була надруківана і в першому збірнику творів Гр. Чупринки — «Огневці» — ст. 77, а також і в першому томі в-ва «Криниця», ст. 60.

Різночитання тих текстів такі:

Ряд. 4. «Рада» і «У. М.»:	...кровью...
«Огн.»:	...кровю...

- Ряд. 5. «Рада»: ...обхоплені
 «У. М.»: ...охоплені
- Ряд. 7. «Рада»: ...отчизна...
 «У. М.»: ...родина...
- Ряд. 8. «Рада»: Потом кривавим вся нива политая
 «У. М.»: Кровью народняя нива политая—
 «Огн.»: Кровю...
- Ряд. 9. «Рада»: Нашій тут праці простір!
 «У. М.»: Нашої праці простір.
- Ряд. 12. «Рада»: Вздовж,...
 «У. М.»: Вздовж...

25. SENTENTIA.

Вперше ця поезія друковалась в київ. газеті «Рада» — р. 1908, 28 вересня, в № 222, ст. 2 під особним загальним титулом «Експромти» — під ч. I і ч. II — «Йй». З поправками текстуальними та пунктуаційними поезія увійшла до збірки «Огнецвіт», ст. 112 і далі до першого тому В—ва «Криниця» — ст. 86.

Одміни в текстах такі:

- Ряд. 1. «Рада»: ...роби...
 «Огн.»: ...роби,...
- Ряд. 4. «Рада»: ...щодня!
 «Огн.»: ...що-дня.
- Ряд. 6. «Рада»: ...день-у-день!
 «Огн.»: ...день-у-день?
- Ряд. 7. «Рада»: Вже груди розриваються
 «Огн.»: Вже й голос надривається
- Ряд. 8. «Рада»: Від плачу та пісень!..
 «Огн.»: Од плачу та пісень.

Ми приймаємо текст «Огнецвіту».

26. ЙЙ.

Поезія ця вперше була надрукована в київ. газеті «Рада» — р. 1908, 28. вересня, № 222, ст. 2, як розділ II відділу «Експромти». До першої збірки своїх творів «Огнецвіт» автор цієї поезії не завів. Не було її і у виданні «Криниця». На нашу думку, друкуючи ці дві поезії поруч необхідно відновити і їх загальний заголовок, який знаходимо в перводрукові — «Експромти».

27. ПОЕТ.

[Пролетарій поет.]

[Хоч нема в мене й шага.]

Поезія «Поет» — вперше друкована була в київській щотижневій газеті «Слово» — 1908 року, 14 вересня, № 37, ст. 5. Тут вона мала заголовок — «Пролетарій поет». Потім в тім же році була передрукована в збірнику «Українська Муза», ст. 1162 під заголовком «Поет». Звідти передрукована була до першої збірки творів поета «Огнецвіт», ст. 72 і далі у перший том видання В-ва «Криниця», ст. 55.

Одміни в текстах тих видань є такі:

- Ряд. 2. «Сл.» і «Огн.»: ...зате...
«У. М.»: ...за те...
Ряд. 6. «У. М.» ...рідна...
«Сл.» і «Огн.»: ...рідня...
Ряд. 8. «Сл.» і «У. М.»: ...муза та свобода.
«Огн.»: Муза та Свобода.
Ряд. 10. «Сл.»: ...квітчастий то...
«У. М.» і «Огн.»: ...квітчастий — то...
Ряд. 15. «Сл.»: Я природі...
«У. М.» і «Огн.» Я природі...

Поезія має зазначення, де вона написана — «Полтава».

28. ТЮРЕМНИЙ СПОМИН.

Поезія ця вперше була надрукована в київ. газеті «Рада» — р. 1908, 5 жовтня, № 227, сторінка 2. Далі вона увійшла в склад збірки «Огнецвіт» — ст. 44 і потім у перший том в—ня «Криниця», ст. 31.

В збірці творів поета «Огнецвіт» текст цієї поезії знаходимо значно відмінним. Одміни ці слідує:

- Ряд. 5. «Рада»: Там в кольорах...
«Огн.»: Там у фарбах...
Ряд. 6. «Рада»: Грала веселка-дуга
«Огн.»: Грала райдуга-дуга,
Ряд. 7. «Рада»: Нас же...
«Огн.»: Нас же...
Ряд. 8. «Рада»: ...нудьга.
«Огн.»: ...нудьга!

Далі в «Раді» була третя строфа:

«Сяйво соняшне довічнеє
Нас минало в сірій млі.

— «Гей ти, сонечко величнєе,
Чом не спалиш ти землі?»

В «Огнецевіті» ця строфа викреслена, а на місці неї стоїть чотири рядки точок.

Ряд. 10. «Рада»: ...журавлі
«Огн.»: ...журавлі,
Ряд. 11. «Рада»: І здавалось нас сумних невільників
«Огн.»: І до нас, сумних невільників,
Ряд. 12. «Рада»: Привітали на землі.
«Огн.»: Слали поклик до землі.

В «Раді» — на кінці один рядок точок.

Ми приймаємо текст «Огнецевіту».

29. ПІСНЯ-СТОГІН.

Поезія вперше надрукована була в київ. газеті «Рада» — р. 1908 12 жовтня, № 233, сторінка 2. Далі вона не входила в склад ні одної зі збірок поета. Нема її і у виданні в-ва «Криниця».

Ми подаємо текст перводруку.

30. БАЙДА.

(Історична поема).

Поезію «Байда» знаходимо вперше у виданні — «Українська Муза». Поетична антологія. Од початку до наших днів, під редакцією Олексі Коваленка. Київ, 1908 (по окладниці 1909). — Тут вміщено було під розділом: Григорій Оврамович Чупринка--11 поезій: 1) Батькові (1159—1160, шпальта в «У. Музі» рахується за сторінку); 2) Байда (1161—1162); 3) Поет [Хоч нема в мене й шага] — (1162); 4) Згадка (1162—1163); 5) Перед образом Христа (1163); 6) Чоловіче, хоч би жмілька (1163—1164); 7). Праця поета (1164); Зіма (1164); 9). Складай в торбину (1165); 10). Ніч (1165—1166) і 11). Рідний край (1166).

З тих одинацяти поезій сім були вже раніше друковані в газеті «Рада» — р. р. 1907 і 1908, останні ж чотири (№№ 2, 3, 5 і 11) тут друкувались вперше.

Зі збірника «Українська Муза» поезію «Байда» — було взято до збірника «Огнецевіт» — ст. 63—65, а звідти і до першого тому В-ва «Криниця» — ст. 46—48.

Одміни в тексті такі:

Ряд. 2. «У. М.» і «Огн.»:дорозі,
«Кр.»:дорозі

- Ряд. 5. «У. М.»: ...гайда!—
«Огн.»: ...гайда —
- Ряд. 9. «У. М.»: Так...
«Огн.»: Тай...
«Кр.»: Та й...
- Ряд. 17. «У. М.» і «Огн.»: ...гукнули.
«Кр.»: ...гукнули,
- Ряд. 30. «У. М.»: ...й глум.
«Огн.»: ...й глум...
- Ряд. 43. «У. М.»: По-над...
«Огн.»: По над...

В «Укр. Музі» ціла поезія поділена лише на два розділи, а в «Огне-
цвіті» вже заведено розподіл і строфічний. Ми дотримуємось тексту
«Огнецвіт».

31. ПЕРЕД ОБРАЗОМ ХРИСТА.

(Христі О. Алчевській).

Вперше поезія ця друкована була в збірнику «Українська Муза»,
ст. 1163. Там вона мала ще й присвяту — «Христі О. Алчевській», —
також була вона і в збірнику «Огнецвіт», що злагодив сам автор і видало
київське вид-во «Ранок» 1909 року, ст. 78—79 і лише у виданні 1918 року
т-ва «Криниця» на ст. 61-й знаходимо цю поезію без посвяти. Більш
одмін ця поезія в тих друках не має, коли не згадати в «Укр. Музі» ряд.
14 — ...хвакел», замість дальш. «факел».

Поетеса Христя Алчевська не зосталася в боргу у Чупринки —
вона відповіла йому віршем: «Г. Ч — ці» (Небо мліє вечірөөе) з датою
8/XI, 1908 року, що був друкований в газ. «Рада» 1908 р. в ч. 263. Ця
поетична відповідь дає можливість нам точніше зазначити вихід в світ
збірника «Укр. Муза», а значить і дату віршів, що там вміщено, відсу-
нути далі від кінця року 1908-го. На підставі цього можна твердо ска-
зати, що чотири поезії, що знаходимо вперше друкованими в цій збір-
нику, написані автором до 8-го листопаду 1908 р.

Ми приймаємо текст збірника «Огнецвіт».

32. РІДНИЙ КРАЙ.

Поезія «Рідний Край» вперше була надрукована в збірнику «Україн-
ська Муза», стор. 1165—1166, р. 1908. В тім самім році редактор В—ва
«Ранок», закінчуючи видання «Українська Муза», задумав видати збір-
ник «модерних» авторів — «Терновий Вінок» і оповістив про це, закли-
каючи письменників до участі в нім. Можливо, що Гр. Чупринка, який
тоді перебував у Києві і був вже знайомий з редактором нового видання
— Олексою Коваленком, не мав нічого нового зі своїх творів, коли дав

до такого люксового видання, як «Терновий Вінок», свою вже друковану річ. Наше припущення підтверджує ще той факт, що в слідуючій — 1909 році ми не знаходимо у друкові по українських виданнях жадної поезії Чупринки перших два з половиною місяці. Чому така перерва сталась в творчості поета — зараз нам не ясно. Можливо пошкодили «незалежні» якісь обставини!...

В 1909 р. в осені вийшла збірка «Огнецвіт» — там на стор. 107—108 знаходимо поезію «Рідний край», а звідти вона перейшла і до I тому видання Т-ва «Криниця», ст. 82.

Текст у всіх друках однаковий без змін, або з малими змінами:

Ряд. 10. «У. М.»: Старцям вбогим пішли;
«Терн. В.» і «Огн.»: Старцями вбогими пішли;

Ряд. 13. «У. М.»: ...степи мої...
«Терн. В.», «Огн.»: ...степи свої!...

Ми додержуємось тексту збірки «Огнецвіт».

33. ЗІМОЮ.

Поезія надрукована була вперше в київськiм тижневiм часопису «Рідний Край», що виходив під редакцією О. Косач (Олена Пчілка), р. 1908, 25-го грудня в числі 41-м, сторінка 9. Далі вона увійшла у склад збірки поезій поета — «Огнецвіт» — ст. 109—110, а відти і до I тому видання Т-ва «Криниця», ст. 84.

Змін у тексті немає жадних, крім правописних, які треба віднести з більшим правом на карб видавництвам, ніж авторів. І поки не будемо бачити його автографів, доти не будемо знати, як саме він писав:

чи «зимою» — чи «зімою»;
чи «чистії» — чи «чистії, пушистії»;

до пунктуаційних одмін зазначаємо:

Ряд. 16. «Рада»: ...зморені
«Огн.»: ...зморені,

1909.

34. ГЕЙ, НА ВЕСЛА!

Вперше видруковано було цю поезію в журналі «Літературно-Науковий Вістник» — Київ, р. 1909, кн. III, ст. 547. Потім вона увійшла до збірки «Огнецвіт» — ст. 51—52, а звідти у I том видання Т-ва «Криниця» — ст. 37.

Написано її, напевне, у Києві в 1909 р. під вражінням буйного розливу Дніпра, що відбувся в тім році в кінці лютого, на початках березня місяця.

Заводячи поезію до збірника своїх творів, автор переглянув і де-що поправив текст її. Одніні тут в порівнянні з перводруком такі:

В заголовку у «ЛНВ» після — Гей ...нема протинки.

Ряд. 1. «ЛНВ»: ...на весла! — ...

«Огн.»: ...на весла,

Ряд. 3. «ЛНВ»: ...вітер сильний

«Огн.»: ...вітер вільний

Ряд. 8. «ЛНВ»: ...вітром...

«Огн.»: ...вітрам...

Ряд. 9. «ЛНВ»: ...на волі...

«Огн.»: ...на волі,...

Ряд. 14. «ЛНВ»: ...нашу лінь; —

«Огн.»: ...нашу лінь,

Ряд. 16. «ЛНВ»: ...на глибінь.

«Огн.»: ...на глибінь!

У збірці «Огнецвіт» запроваджено розподіл поезії на строфи, чого в «ЛНВ» не додержано.

Ми додержуємось тексту збірки «Огнецвіт».

35. ВЕЧІРНІ ЗВУКИ.

Цю поезію друковано вперше одночасно з попередньою в журналі «Літературно-Науковий Вістник» — Київ, р. 1909, в березневій книжці на ст. 547. У збірку «Огнецвіт» увійшла вона з де-якими незначними змінами в тексті, стор. 30:

Ряд. 3. «ЛНВ»: ...пісні.

«Огн.»: ...пісні;

Ряд. 4. «ЛНВ»: В них... болі,

«Огн.»: В їх... болі

Ряд. 9. «ЛНВ»: ...в журбі...

«Огн.»: ...в журбі.

У збірці поезія поділена на 4 строфи по три рядки, а в кожній строфі кожний третій рядок відсунуто праворуч на 5 літер.

36. ЧАЙКА.

Поезія була надрукована вперше у київ. газеті «Рада» — 1909 р., 22-го березня, в числі 67, ст. 2 з підписом «Г. Ч.». Була вона також заведена і до збірки «Огнецвіт», ст. 98, а після і в 1 том видання Т-ва «Криниця» — ст. 76.

Порівнюючи з перводруком, в тексті збірки «Огнецвіт» є де-які

однини: перше всього 12 рядків перводруку поділено на три строфи чотирьохвіршові по типу: «авсв» з багатою внутрішньою римою у віршах: 1, 3, 4, 5, 7, 9, 11. — в «Огнецвіті» того строфічного поділу нема; і з 12-віршової, поезія стала 19-віршовою, тоб-то: всі вірші з внутрішньою римою поділено на окремі вірші. Далі в тексті такі однини:

Ряд. 7. «Рада»: Що в недолі та в неволі
не просто поділено на два (11 і 12), а змінено

в «Огн.»: Що в неволі
 Та в недолі

Ряд. 10. «Рада»: ...в'ється...

14. «Огн.»< ...в'ється —

37. ПІД СНИГОМ.

Вперше надрукована була ця поезія в київському журналі «Українська Хата» — р. 1909, кн. 1, що вийшла лише 28 березня, на стор. 7. Заведена вона була у збірку «Огнецвіт» — ст. 53, а далі й у 1 том видання «Криниця» — стор. 38. Текст поезії у всіх виданнях однаковий.

38. ЯЛИНА.

Друкувалась вперше також у київському журналі «Українська Хата» — р. 1909, в книзі 1-й на ст. 24. Книга та вийшла 28. III. Потім заведена була в перший збірник творів поета «Огнецвіт» — стор. 21 і далі у перший том видання 1918 р. Т-ва «Криниця», ст. 11.

Текст перводруку де-що одмінний від дальших видань:

Ряд. 1. «У. Х.»: ...дслині

«Огн.»: ...долині.

Ряд. 2. «У. Х.»: ...на ялині

«Огн.»: ...на ялині,

Ряд. 3. «У. Х.»: Й шепче...

«Огн.»: Шепче...

39. ПАДУЧІ ЗОРІ.

Як і попередні дві поезії, ця поезія вперше друкована була в журналі «Українська Хата» — р. 1909, в 1-й книзі, що вийшла 28. III., ст. 44. Далі вона увійшла в склад збірки «Огнецвіт» — ст. 31, а звідти і до першого тому видання Т-ва «Криниця» — ст. 19.

Текст її на протязі трьох друків не був змінений ні в чому.

Що-до дати тих трьох поезій, то твердимо на підставі власного досвіду, що написані вони були поетом у Києві в тому самому 1909 році, перед складом першої книжки нового журналу, в редакційний склад якого входив і Грицько Чупринка. Нарешті зміст тих поезій свідчить, що написав їх автор саме в зимі, під вражінням зимового пейзажу.

40. МАРШ.

Поезія ця вперше друкowana була у львівському літературно-науковому тижневику — «Будучність», що видавав і редагував Микола Венгжин — 1909 р., ч. 6—7, яке вийшло 1-го квітня, на стор. 107. Після того вона ніде більше передрукowana не була. Ми беремо її в тексті перводруку, лише в 10-му рядку на кінці ставимо протинку, очевидно пропущену.

Написана поезія була знесву таки у Києві в 1909 р., десь між лютим та квітнем. Спіраюсь в тім на згадку: звязки зі Львовом і особливо з редакцією журналу «Бжоза» — попередника «Будучности», що виходив впродовж цілого 1908 року, були нав'язані через поета Ол. Коваленка. Молоді, початкуючі письменники з Києва посилали охоче туди свої писання. Але те не задовольняло їх, вони за всяку ціну змагали до заснування свого журналу. І особливо тоді, як з виходом альманаху «Терновий Вінок» та кількома публичними виступами були здекларовані лозунги «модерністів», твори яких видання старих письменників відмовлялись приймати до друку в себе. Особливо, коли відносини поміж «старими» й «молодими» вже набірали гостроти й войовничости. Редактор «Будучности» зреформував своє видання і за всяку ціну намагався приєднати до співробітництва в «галицькому» виданні «київських» письменників. А маючи своє видання, — матеріал не задержувався, тому то доводилось Чупринці часто писати щось на вимоги редакторів того чи іншого журналу.

41. «РАДЯНЕ».

(На мотив «Ой нуте косарі»).

Ця поезія вперше друкowana була на сторінках віденської «независимої української часописи радикального напрямку — «Чорна Рада», що видавав і редагував Іван Тивонович, року 1909, в ч. 7, ст. 8. Число помічене 7 квітня (н.ст.). В ч. 72 «Ради» за 1909 рік від 28. III. (11. квітня н. ст.) у великодному числі на останній (шостій) сторінці, у відділі «Всячина» вміщено замітку:

«Помстився. Бувший наш співробітник д. Чупринка в ч. 7. «Чорної Ради» присвятив нашій редакції такого вірша: «Радяне»... (наводиться вірш і ніяких коментарів до вірша не подано).

Поезія ця, як і ціла серія подібних сатиричних творів Грицька Чупринки, ніде більше не друкувалась. Текст її беремо з перводруку.

Наведена ж вгорі замітка з газ. «Рада», крім того, що підтверджує дату виходу у світ тої поезії, ще й кидає світло на відносини поміж поетом і газетою, де він працював неспівних два роки, а почасти ставить виразну межу — коли починається розрив між «старими» і «молодими», між «радянами» й «хатянами».

42. ДО ПОЕТА.

Вперше надрукована була ця поезія у віденському двотижневикові «Чорна Рада» — р. 1909, 15 червня, ч. 12, ст. 8. Далі вона увійшла до збірки творів поета «Огнецвіт», стор. 35, а звідти і до першого тому видання Т-ва «Криниця», ст. 23. У перводруковій поезія має дату — місця написання: «М. І сгоєєє».

43. МРІЯ.

Теж і ця поезія вперше друкована була в «Чорній Раді», ч. 12, ст. 8, р. 1909, 15 червня. В «Огнецвіті» вона є на стор. 41-й, а в I томі вид-ва «Криниця» — на 28-й стор. І вона має зазначеним місце свого написання — «М. Гоголев». Одміна в тексті така: в «Чор. Р.» і «Огн.» — 6 ряд: ...ростану, в «Кр.»: розтану.

44. ІМПРОВІЗАЦІЯ.

(Арт-ці В. Валерик).

Поезія «Імпровізація» вперше була надрукована у львівському журналі «Будучина». Це видання Миколи Венгжина, що втретє змінює назву і, здається, вдруге — формат свого видання, але якому так і не судилось довше жити — по першій числі видання припинилось.

Поезія ця містилась р. 1909, м. липня, ч. I, стор. 45. Більше ніде ця поезія не передруковувалась.

Присвята — «Арт[ист]ці В. Валерик», — що опісля стала дружиною українського письменника Леоніда Пахаревського, та дата «1-го Трав. 09 р.» — підказують привид і час написання тої поезії. Що — ж то за пригода трапилась в житті п. Валерик — не пригадуємо, а відомостей жадних нема.

Подаємо тут текст поезії за перводруком.

45. **

[Тонкостеблі василечки].

Вперше ця поезія надрукована була в київському журналі «Українська Хата», р. 1909, кн. 3—4 (травень-червень), стор. 139. Потім вона увійшла до складу збірника творів поета «Огнецвіт», стор. 22—23; а звідти й до I тому видання Т-ва «Криниця» — ст. 12.

Важливих одмін в тексті нема:

Ряд. 7, 13, 14 і 19 — «У. Х.» — вжито всюди «мяту»
а в «Огн.» — мяту.

Ряд. 10. «У. Х.» — I любисток, і...
«Огн.» — I любисток і...

Написано цю поезію, як згадується нам, в м. Гоголеві — дома, у батьків, як і ціла низка інших речей, що друковано їх буде пізніше в інших виданнях, у м. травні, на Зелені свята.

Цією поезією починається та характеристична риса творчости Гр. Чупринки, яка завжди кидалась всім у вічі, а саме: надзвичайно чутливе і вражливе реагування поета на впливи села. Тільки поет побуде, хоч і короткий час, на селі, як його теми пахнуть селом, полем, народніми впливами. Згодом, часами було, коли поет томився у місті і не міг працювати, — я просив і намагався, щоб він їхав на село, до батьків. І я свою впертість я завжди був нагороджений чудовим твором, запашним і бадьорим, як польовий вітер, до чергового числа журналу «Українська Хата».

46. ПІСНЯ ЛЕБЕДИНА.

Вперше надруковано було цю поезію у київському місячнику «Українська Хата» — р. 1909, кн. 5 (м. липень), ст. I. Потім вона увійшла у склад першого збірника творів поета «Огнецвіт», ст. 49—50, а накінець і в 1-й т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 35.

В тих виданнях є де-які одміни:

Ряд. 18. «У. Х.»: ...глибині

«Огн.»: ...глибині

Ряд. 24. «У. Х.»: Прийме мене од життя...

«Огн.»: Прийме труп мій од життя...

Ряд. 30. «У. Х.»: ...міні..., як рима до «пісні».

«Огн.»: ...мені... Можливо, що тут правильна вимова

перемогла інтерес мелодичности, що було зроблено поетом, не усвідомлюючи собі того.

Поезія була написана скоро перед її друком. Песимістичний настрій її має коріння в загальній літературно-українській ситуації того часу. Як член і ближчий співробітник журналу «Українська Хата», Гр. Чупринка болюче відчував ту тяжку атмосферу, насичену злобою і зарозумілістю «радянського» табору, з яким «хатяне» вели завзяту боротьбу на сторінках свого журналу, а Чупринка — зі своїми саркастичними сатирами — на сторінках віденської «Чорної Ради».

Крім того, в той час сталась одна подія, яка, можна сказати, повернула цілу психіку Чупринки — на обрію київським з'явився поет Олесь. І хоча з його книжкою «З журбою радість обнялась» Чупринка і раніше був ознайомлений, та віддаленість самого автора мало сприяла знанню його. Тепер при безпосередньому стиканні з ним та при тій увазі, якою його наділяли всі, особливо т. зв. «радяне» і де-хто з «Укр. Хати» — вразило боляче самолюбство Чупринки, і він люто підсмішкувався над тими людьми, але й сам в душі заздів Олесеві. Він збирався й зовсім кинути писати поезії і з тим звирівся мені в хвилину, коли був

напідпитку. З тогс часу він і почав запивати, хоча писати не міг кинути. І, як реакція на образу, почав шукати форм одмінних від Олеся і тим бажав його перевершити.

47. МЕРТВІ КВІТИ.

Поезія вперше надрукована була у київськiм місячнику «Українська Хата» — р. 1909, кн. 5 (липень), ст. 217. Потім вона увійшла в склад збірки творів поета «Огнецвіт», ст. 38, а далі й у 1 т. видання Т-ва «Криниця», ст. 25.

Одмін в тексті немає жадних.

48. ЛАЙЛИВИЙ ПУБЛІЦИСТ.

Вперше ця сатирична поезія була надрукована у віденськoму дво-тижневику «Чорна Рада» — р. 1909, I—VIII, ч. 15, ст. 4 і по-за тим більше ніде не друкувалась. Текст її подаємо за перводруком. Кріптснім у 20-м рядку розшифровується легко — «Єф[ремо]ва... Поезія має зазначення, де написана: — «м. Гоголев».

49. ТРОЯНДА.

[Кущ троянди].

Поезія вперше була надрукована в львівськiй газеті, що виходила тричі на тиждень під назвою — «Народне Слово» — р. 1909, 18 серпня (н. ст.), ч. 247, ст. 7 і мала заголовок — «Кущ троянди». Після того була заведена в першу збірку творів поета під назвою «Троянда». Ми подаємо її за «Огнецвітом», текст якого має одмінну релакцію від тексту перводруку.

Одміни в тексті такі.

Ряд. 2. «Н. Сл.»:	...трояндою красою
«Огн.»:	...трояндою-крассю
Ряд. 4 «Н. Сл.»:	Та
«Огн.»:	Та,
Ряд. 6. «Н. Сл.»:	...з кущика...
«Огн.»:	... блідої...
Ряд. 7.—14. «Н. Сл.»:	Зникли, зсіріли узори
Дивні твори Феї-флори
І змарніли квіти ранні;
Нерозладна темна сила
Смертні плями поробила
Їм на пишному убранні.
Вниз голівоньки розкішні
Похилили квіти пишні,

«Огн.»: Деж ті пишніі узори,
 Ніжні твори Феї-Флори?
 Зникли, зблідли квіти ранні,
 Що пишались, утішались,
 Ароматом розпливались
 В надзвичайному убранні;
 Вниз голівки свої пишні
 Нахилили квіти ніжні

Ряд. 15. «Н. Сл.»: ...безпривітні...

«Огн.»: ...безпривітні

Ряд. 16. «Н. Сл.»: І мсв...

«Огн.»: І, мов...

50. ГЛЯНЬ ЙІ В ОЧІ!...

Вперше поезія ця надрукована була у львівськiм виданні—щоденни-
 ковi «Народне Слово» — р. 1909, 18 серпня, ч. 247, ст. 7—8.

Далі була вона заведена у збiрник творiв поета «Огнецвіт» — ст. 20,
 а потiм i в 1 т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 10.

Рiжниця помiж текстами первсдруку та збiрки «Огнецвіт» є досить
 поважна:

Поперше, перводрук мав присвяту — «Христi А[лчевськ]iй, присвяту,
 якоi не знаходимо в «Огнецвiтi». Далi:

Ряд. 1. «Н. Сл.»: ...очі! Пишні вії

«Огн.»: ...очі! — Пишні вії,

Ряд. 2. «Н. Сл.»: Мов озера

«Огн.»: Мов озера,

Ряд. 4. «Н. Сл.»: Де всі сумніви втонули.

«Огн.»: Де страждання потонули.

Ряд. 5. «Н. Сл.»: ...в очі! — наче в морі

«Огн.»: ...в очі! — Наче в морі,

Ряд. 6. «Н. Сл.»: ...богатоводних,

«Огн.»: ...богатоводних,

Ряд. 7. «Н. Сл.»: Огники...

«Огн.»: Огсньки...

Далі у «Огн.» опущена ціла третя строфа:

Глянь їй в очі! — в них натхнене
 Сяє щастя непрожите;
 Все в них радісно-блажене,
 Все в них смутком оповите.

Ряд. 9. «Н. Сл.»: ...в очі! — таємничо

«Огн.»: ...в очі! — Таємнича

Ряд. 10. «Н. Сл.»: Жажда щастя, спрага волі,

«Огн.»: Згага щастя, згага волі

- Ряд. 11. «Н. Сл.»: В них розлите і обличчє
 «Огн. В їх розлита і обличчя
 Ряд. 14. «Н. Сл.»: ...паралелі,
 «Огн.»: ...паралелі

Як попав твір Чупринки до львівського «Народнього Слова»? Гадаєм, його передав для друку сюди п. М. Венгжин після того, як виявилось, що його видання «Будучина» вже не буде виходити. А друкованим йому дуже хотілось бачити той вірш, бо то була пора, коли редактор «Б-ни», познайомившись з поетесою Хр. Алчевською на панасхиді Куліша в Мотронівці, радий був зробити їй якусь приємність — як її рицарь з того часу.

51. ВОРОГОВІ.

Поезія друкована була вперше у віденському двотижневику «Чорна Рада» — р. 1909, 15 серпня, ч. 16, ст. 2. Після увійшла вона у склад збірки творів поета «Огнецвіт» — ст. 24, і звідти до першого тому видання Т-ва «Криниця» — ст. 13.

В одміну від дальших друків — перводрук має зазначеним місце, де написано поезію: «м. Гоголів».

52. ОГНЕЦВІТ.

(В ніч під Купала).

Поезія ця разом зі слідуєчими шістьма («Кладовище», «Чари ночі», «Смуток ночі», «Дума осіння», «Смереки», «Сміх ночі») була надрукована в збірнику, що носив таку назву: «Літературний річник українських і польських авторів». Вийшов він під редакцією Тадеуша Міхальського і Едварда Лігоцького (Novorocznik literacki autorów polskich i ukraińskich, Pod redakcyą Edwarda Ligowskiego i Tadeusza Michalskiego), помічений 1. 1909. Київ, ст. 126 + X. Прибутки з продажу цього збірника мали бути поділені нарівно між комітетами: перевезення останків Юліуша Словацького до отчизни і збудування пам'ятника Тарасові Шевченкові у Києві.

Заініціював видати такий збірник п. Міхальський і звернувся офіційно з тим до редакції журналу «Українська Хата». Після певних умов в збірникові мали прийняти участь майже всі співробітники «Укр. Хати», але так не сталось. В ч. 192 газети київської «Рада» від 25 серпня вміщено було листа, який повідомляв громадянство, «що через принципіальні непорозуміння з редакцією того збірника від участі в йому відмовились: П. Богацький, О. Олесь і М. Шаповал.» А в ч. 193 від 28—VIII до того листа приєднались ще: Юр. Сірий, Юр. Будяк та Гр. Чупринка. Після того було спростовання Редакції і контр-спростовання, а в ч. 197 від 3 вересня — останній лист редакції «Літер. річника», в якому значиться, що твори Гр. Чупринки в цьому річникові були вже надру-

ковані до заяви Ч-ки про вихід з редакції. Таким чином маємо більш детальні дані про вихід збірника, а також терміну, коли ті твори Чу-принки були там надруковані, а саме: дс 25 вересня 1909 року.

Після всі ці сім поезій увійшли в першу збірку творів поета «Огнецвіт», а звідти і до першого тому творів у виданні Т-ва «Криниця». (Огнецвіт — 33—34; Кладовище — 42—43; Чари ночі — 39—40, Смуток ночі — 45—46; Дума осіння — 36—37; Смереки — 56—57; Сміх ночі — 60—61).

Одмін в тексті поезій «Огнецвіт» немає жадних.

53. КЛАДОВИЩЕ.

Так само.

54. ЧАРИ НОЧІ.

Ряд. 12. «Літ. річн.»:	Тільки ж...
«Огн.»:	Але ж...
Ряд. 19. «Літ. річн.»:	...Так на ж,
«Огн.»:	...Так на ж.

55. СМУТОК НОЧІ.

Одмін в тексті немає жадних.

56. ДУМА ОСІННЯ.

Ряд. 13. «Літ. річн.»:	...фльором туману
«Огн.»:	...фльором тумана
Ряд. 15. «Літ. річн.»:	...омана,
«Огн.»:	...омана

57. СМЕРЕКИ.

В перводруковій та в збір. «Огнецвіт» поезія ця мала присвяту: (Хр-і А-й), яка легко розшифровується — Христі Алчевській. В 1 тому видання Т-ва «Криниця» вже тої присвяти нема. Далі в тексті є де-які одміни:

Ряд. 5. «Літ. річн.»:	...од їх одганяє,
«Огн.»:	...од їх одбиває,
Ряд. 9. «Літ. річн.»:	І бузок,
«Огн.»:	І бузок
Ряд. 12. «Літ. річн.»:	...в небосхил,
«Огн.»:	...в небосхил;
Ряд. 15. «Літ. річн.»:	ніччю
«Огн.»:	...ніччю

58. СМІХ НОЧІ.

Ряд. 17. «Літ. річн.»: ...ніжно-мрійно
«Огн.»: ...ніжно-мрійним

59. ОСТАННЯ МИТЬ.

Вперше поезія була надрукована у віденському двотижневику «Чорна Рада» — р. 1909, 1-вересня, № 17, ст. 1. Потім увійшла вона в склад збірки творів поета — «Огнецвіт» — р. 1909, ст. 55, а звідти і до першого тому видання Т-ва «Криниця» — ст. 40.

Перводрук має зазначеним місце написання поезії — «м. Гоголів».

60. ГИБЕЛЬ МРІЙ.

Поезія ця вперше надрукована була в київському щомісячнику «Українська Хата» — р. 1909, кн. 7—8 (вересень-жовтень), ст. 394. Потім увійшла в склад збірки творів поета — «Огнецвіт», ст. 83, і далі до першого тому видання Т-ва «Криниця», ст. 65. Одмін в тексті немає, власне, жадних, крім 16 рядка:

«У. Х.»: В полум'ї власних пожеж!
«Огн.»: В полум'ї власних пожеж.

61. «РАДА».

(З пісень давнього Баяна).

Надрукована ця поезія вперше була у віденській «Чорній Раді» — р. 1909, 15-листопаду, ч. 22, 1. Ні в яке инше видання вона не увійшла. Текст її подаємо тут за перводруком.

62 «УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ».

В тім же виданні і в тім же числі на ст. 3 була надрукована вперше поезія — «Українській Хаті». Перед текстом поезії було застереження: («За цю річ редакція не відповідає») — то слова поета, який здіймав з редакції журналу відповідальність за тон і зміст псданої поезії.

Текст її подаємо за перводруком.

63. ЛІРНИКИ.

Олексі.

Поезія вперше друкована була у віденському двотижневику «Чорна Рада» — р. 1909, 1-грудня, ч. 23, ст. 3. Після увійшла в склад збірника творів поета — «Огнецвіт» — р. 1909, ст. 25—26, а звідти і до першого тому видання Т-ва «Криниця» — ст. 14—15. Поезія має підзаголовок-присвяту: «Олексі», то був його товариш і приятель найбільший в тих

часах — Олекса Коваленко († 1923 р.). Їх в'язали не лише спільні товариські пригоди, але й літературне побратимство: в цім часі вже лагодився до виходу перший збірник творів Грицька Чупринки — «Огнецвіт» з передмовою Олекси Коваленка, якою він наче старший уводив молодшого у новий, незнаний йому літературний світ. Інших товаришів по спільному виданню — «Української Хати» він не любив, то були «фальшиві люди», як він висловлювався не-раз. Свідоцтвом тому є вірш присвячений «Українській Хаті».

Далі йдуть 35 поезій, про які нам не вдалось в'яснити, чи були вони де друквані раніше, ніж увійшли до першого збірника творів поета «Огнецвіт», чи в самій збірці друквано їх вперше з автографів. Питання, яке трудно розв'язати в наших умовах. Розв'яжеться воно згодом, коли будуть доступні всі рішуче періодичні видання, де тільки міг тоді друкуватись поет. Знайдуться також якісь побічні дані, що допоможуть розв'язати питання про їх час і місце написання, а також і ті видання, які вперше видрукували їх. Ми не маємо жадних підстав трактувати їх зараз инакше, ніж так, що всі вони були вперше надруковані в збірці «Огнецвіт». Коли так, то й системи розположення не можемо прийняти иншої, ніж та, в якій був той матеріал розположений в «Огнецвіті».

Порядок той буде виглядати так:

64. МОЇЙ МАТЕРІ.

«Огнецвіт»: ст. 11; I-ий том «Криниці»: стор. 3.

65. ЗВУКИ.

«Огнецвіт»: ст. 13; «Криниця»: ст. 4.

66. SIC TRANSIT...

«Огн.»: ст. 14; «Криниця»: 5.

67. СЕРЦЕМ ОБРАНІЙ.

«Огн.»: ст. 15—16; «Кр.»: 6.

68. ДО МІСЯЦЯ.

«Огн.»: ст. 17—18; «Кр.»: 7—8.

69. НА СВІТАННІ.

«Огн.»: ст. 19; «Кр.»: 9.

70. ВІНКИ.

«Огн.»: ст. 27; «Кр.»: 16.

71. МОРЕ.

«Огн.»: ст. 32; «Кр.»: ст. 20.

72. ІВАСЕВІ МРІІ.

«Огн.»: ст. 47—48; «Кр.»: ст. 33.

73. ЛЬОДОЛОМ.

«Огн.»: ст. 54; «Кр.»: ст. 39.

74. В ГАЮ.

«Огн.»: ст. 67—69; «Кр.»: ст. 50—52.

75. СВІЧКА.

«Огн.»: ст. 70—71; «Кр.»: ст. 53.

76. ДВІ ДОБИ.

«Огн.»: ст. 74; «Кр.»: ст. 57.

77. ЗАБЛУДЛИЙ ОГОНЬ.

(*М. І. Степанову*).

«Огн.»: ст. 81; «Кр.»: ст. 63.

78. ЗВУКИ НЕБЕСНІ.

«Огн.»: ст. 82; «Кр.»: ст. 64.

79. ОСІННІЙ ДОЩ.

«Огн.»: ст. 84; «Кр.»: ст. 66.

80. **

[Наче з неба впавши стеля].

«Огн.»: ст. 85; «Кр.»: ст. 67.

81. ???

[Хто в блакитному просторі].

«Огн.»: ст. 86; «Кр.»: ст. 68.

82. СМІХ.

[В жарт веселий, повний глуму]

«Огн.»: ст. 87—88; «Кр.»: ст. 69—70.

83. ДИТЯ ІОРДАНА.

«Огн.»: ст. 89—90; «Кр.»: ст. 71.

84. ПОВІЯ.

«Огн.»: ст. 91—92; «Кр.»: ст. 72—73.

85. З КОЖНИМ РОКОМ.

«Огн.»: ст. 93—94; «Кр.»: ст. 74.

86. І ГРІХОВНА І СВЯТА.

«Огн.»: ст. 101—102; в першому томі вид. «Криниця» цієї поезії нема

87. ПІСНЯ І ДУМКА.

«Огн.»: ст. 103; «Кр.»: ст. 78.

88. ОСІННЯ МЕЛОДІЯ.

«Огн.»: ст. 104; «Кр.»: ст. 79.

89. МАЙБУТНІСТЬ.

«Огн.»: ст. 113—114; «Кр.»: ст. 87—88.

90. НАТХНЕННЯ.

«Огн.»: ст. 115; «Кр.»: ст. 89.

91. ЛЕТА.

«Огн.»: ст. 116—117; «Кр.»: ст. 90.

92. ЕПІГРАМА.

«Огн.»: ст. 118; «Кр.»: ст. 91.

93. ПОРАДА.

[Як життя твоє цвіте]

«Огн.»: ст. 119; «Кр.»: ст. 92.

94. СНИ

«Огн.»: ст. 120; «Кр.»: ст. 93.

95. СПИІ..

«Огн.»: ст. 122—123; «Кр.»: ст. 95—96.

96. ДЗЕНЬКИ-БРЕНЬКИ.

(Поетичний жарт).

«Огн.»: ст. 124; «Кр.»: ст. 97.

97. ЧОРНІ КРИЛА.

«Огн.»: ст. 125—126; «Кр.»: ст. 98—99.

98. СВЯТО ПОЕТА.

«Огн.»: ст. 127; «Кр.»: ст. 100.

Збірка «Огнецвіт» помічена 1910 роком, але фактично вийшла вона з друку ще в кінці 1909-го року в м. листопаді-грудні. Я дістав свій примірник з присвятою автора в один з днів «золотої осені», коли писав свою новелю «Пожовкле листя», присвячену отим самим золотим дням прегарної пізньої осені того 1909-го року в Києві. Таким чином всі поезії, що увійшли в збірку «Огнецвіт» написані до м. листопада 1909-го року.

Текст названих 35 поезій беремо з перводруку, в данім разі з того ж збірника «Огнецвіт», лише подекуди додержуємось строфічного розподілу поезій, хоча то не було виконано у самому збірникові.

1910.

99. НОВОРІЧНИЙ ПОДАРУНОК.

Поезія ця вперше друквана була у віденським двотижневикові — «Чорна Рада» — р. 1910, 1-го січня, № 1, ст. 1 і після того не входила у склад ні одного видання творів поета. Ми беремо текст її в тому вигляді, як він є у перводрукові.

Що до дати написання, то хоча вона автором не зазначена, але зміст поезії свідчить, що писав її автор десь недалеко перед Новим Роком. Місце написання є зазначено — «Київ».

100. ДАВНІЙ ОБРАЗ.

Вперше була надруквана ця поезія у київському місячникові «Українська Хата» — р. 1910, кн. 1, ст. 31. Потім вона увійшла в склад другої збірки творів поета «Метеор», ст. 13.

В 1918 році ця поезія увійшла в склад першого тому видання Т-ва «Криниця», ст. 110.

Одміни в тексті є лише пунктуаційні:

Ряд. 7. «У. Х.» — «Мет.»: Капає,...

«Кр.»: Капає...

Ряд. 20. «У. Х.»: Стій, мій...

«Мет.»: Стій, — мій...

Приймаємо тут і всюди далі текст збірки «Метеор», яку видавав сам автор і перед виданням зробив ті одміни в тексті, які сам вважав потрібними.

101. САМОЗГУБА.

Вперше поезія ця була надрукована у віденському двотижневику «Чорна Рада» (рік видання III-ій) — р. 1910, ч. 4—5 від 1 березня, ст. 5. В перводруковій знаходиться ще підзаголовок — (З циклю «Смертю смерть поправ»), та дата: «Київ, 1910». Зараз же по видрукуванню цієї поезії в «Ч. Раді» поет взяв її до другої своєї збірки «Метеор» — ст. 23. А звідти вона перейшла й до першого тому видання Т-ва «Криниця» — ст. 121. Текст даємо згідно текстові «Метеор».

102. НАЙВИЩИЙ ЛОЗУНГ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській «українській, народній ілюстрованій газеті для селян і робітників» — «Село» — р. 1910 (II рік видання), 15 квітня, № 16, сторінка 9. Звідти автор взяв її до збірки, яку лагодив тоді до друку — «Метеор» — ст. 22 і опісля в 1918 році до першого тому видання Т-ва «Криниця», ст. 120.

Одміни в тексті такі:

Ряд. 5. «Село»: ...угледять,...

«Мет.»: ...угледять,...

Ряд. 6. і 8. «Село»: ...пірря, ...зневірря.

«Мет.»: ...пірря, ...зневірря.

Ряд. 12. «Село»: ...ліри!

«Мет.»: ...ліри.

Ряд. 13. «Село»: ...вщерть

«Мет.»: ...вщерть,

Ряд. 14. «Село»: ...журбою, —

«Мет.»: ...журбою —

Ряд. 15. «Село»: ...лозунг

«Мет.»: ...лозунг —

Ряд. 16. «Село»: ...ти собою!

«Мет.»: ...ти собою.

103. ЛЕТЮЧИЙ ЗОРІ.

Надрукована була вперше ця поезія в київському місячнику «Українська Хата» — р. 1910, кн. IV, ст. 246. А звідти була взята автором до збірки «Метеор» ст. 10 і в 1918 році була вміщена в першому томі видання Т-ва «Криниця», ст. 106. Текст перводруку одмінний вже тим, що має посвяту — (Н. Н. Б-й), якої вже в дальших виданнях не знаходимо. Розшифрувати ці ініціали зараз не можемо, в своїй пам'яті не знаходимо нікого поміж знайомими поета з такими літерами імени. Крім того пару одмін дрібних:

Ряд. 2. «У. Х.»:	Дивне подум'я в мені,
«Мет.»:	Дивне полум'я в міні,
Ряд. 18. «У. Х.»:	...я впаду
«Мет.»:	...я впаду,

104. ЗОЛОТИЙ ДОЩ.

[Над полями, над яругами].

Вперше ця поезія була надрукована в київському щомісячному журналі — «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1910, кн. 5, ст. 226. В тім же році увійшла в другу збірку творів поета — «Метеор» — ст. 16 і в 1918 — у перший том видання Т-ва «Криниця» — ст. 114.

Одмін в тексті немає жадних.

105. МОЇ КВИТИ.

Вірш цей вперше було надруковано в журналі «ЛНВ» — р. 1910, кн. V, ст. 226. Де він був написаний? Напевне у Києві, після повороту з села. Перечитавши уважно той вірш після інших двох уміщених тут же: «На провесні» і «Золотий дощ», ясно відчуваєте, що безпосередніх впливів села тут нема; тут є лише де-які дрібні частки тих вражень, які, як і завжди, поет використовував дуже влучно для своїх філософічних паралелів.

Додам, що після повороту з села поет наче-б якийсь час ще змагався з отруйними впливами міста і часто блукав, переважно на-одинці, десь, по-за містом. Улюбленими місцями були: Голосієвський ліс — і то далеко від Демієвки, і не старий ліс, дубовий, де відпочивали міщухи, а молоденький, густий, ще не прочищений. Тут поет любив ходити поміж молодих паростів і в думках складати свої поезії під якийсь зарані знайдений, чи кимсь підказаний ритм. То робив він в голос і тільки там міг почувати себе вільним від ріжних перешкод для праці.

Любив він також бувати у «Пущі-Водиці» особливо в місцевості, де знаходились озера «Імператорського риболовного товариства». Можливо, що картина тих рослин, яких там повно було і дала привід до написання цієї поезії.

Одмін в тексті, крім в рядковій 8-му, де в «ЛНБ»: є — Повилися — а в «Мет.»: Повилися, — немає жадних.

106. МОЯ МУЗА.

Надрукована ця поезія вперше була в київському щомісячному журналі «Українська Хата» — р. 1910, кн. V, ст. 281. Того ж року увійшла вона в другу збірку творів поета — «Метеор» — ст. 24—26, а звідти в 1918 році і у перший том видання Т-ва «Криниця»: ст. 122—124.

Текст перводруку, і дальших, має дрібні відміни:

Ряд. 1. «У. Х.»: ...раніш її!
«Мет.»: ...раніш її! —

Ряд. 6, 11 і 55 «У. Х.»: ...мені.
«Мет.»: ...міні.

Ряд. 12. «У. Х.»: ...відблисках...
«Мет.»: ...одблисках...

Ряд. 17. «У. Х.»: І в каплях...
«Мет.»: І в краплях...

Ряд. 22. «У. Х.» і «Мет.»: Пройшла,...
«Кр.»: Пройшла...

Ряд. 24. «У. Х.» і «Мет.»: Бліда?...
«Кр.»: Бліда...

Ряд. 25. «У. Х.» і «Мет.»: ...я знаю її,
«Кр.»: ...я знаю її,

Ряд. 28. «У. Х.»: ...нашептани єю.
«Мет.»: ...нашептани нею.

Ряд. 30. «У. Х.»: Її — Найсвятішу Утіху
«Мет.» і «Кр.»: Її — Найсвятішу утіху

Після 41 і 52 рядків в «У. Х.»: два рядки крапок, а в «Мет.» та «Кр.»: по одному.

Ряд. 43. «У. Х.»: Тоді...
«Мет.» і «Кр.»: Тоді...

Ми беремо текст збірника — «Метеор».

До 1910 року мусимо віднести також ті п'ятнадцять поезій, що їх ми не знайшли видрукowanими в яким-небудь періодикові і тим не можемо установити більш точної дати їх першого друку. Але через те що маємо досить певні дані, що перша збірка творів поета «Огнецвіт» вийшла в 1909 році до м. листопаду, а дальші твори входили в одну з чергових збірок, які лагодились одна по одній. Черговою — другою — збіркою була «Метеор», яка, маємо підстави твердити, вийшла до м. травня 1910 року.

Збірка ця помічена: — Київ, 1910 роком. Перші рецензії на неї з'явилися в тім же журналі «Укр. Хата», кн. VIII, ст. 507 та в № 193 газети «Рада» від 27 серпня. В першій з цих рецензій просто зазначено: «книжечка ця з'явилаєь власне через пів року після попередньої («Огнецвіт»).

Знову ж той факт, що в п'ятій книжці «ЛНВ.» р. 1910-го вміщено три поезії: «Золотий дощ», «Мої квіти» та «На провесні», з яких перші дві поезії увійшли в склад другої збірки — «Метеор», а остання — «На провесні» — попала аж в третю збірку «Ураган», перші рецензії на яку знаходимо в м. жовтні 1910. Чи не можна на підставі цього довести, що цієї поезії ще не було, коли складалась збірка «Метеор», т. є. в м. квітні 1910, коли складалось п'яте число журналу «ЛНВ», бо виходило воно на початку місяця, а не в кінці його, як, напр., виходила «У. Х.». Таким чином, що до поезій уміщених в збірці «Метеор» сміливо встановлюємо terminus ad quem до 10-го травня 1910 року.

Тому то ми й поезії, яких більш точну дату надрукування нам не вдалося установити, містимо після останньої поезії, що відомо нам містилась у періодикові не пізніше, ніж у збірці, та увійшла до її складу. Таких поезій є числом п'ятнадцять. Друкуємо їх додержуючись не лише тексту збірки «Метеор», але й того порядку, в якому вони є там, бо для іншого не маємо жадних підстав.

107. МЕТЕОР.

Збірка «Метеор»: р. 1910, до м. травня, ст. 5; II том в-ва «Криниця»: ст. 101.

108. ХМАРКИ.

Збірка «Мет.»: ст. 6; «Кр.»: ст. 102.

109. ГОРІННЯ.

Збірка «Мет.»: ст. 7; «Кр.»: ст. 103.

110. МУКИ КОХАННЯ.

Збірка «Мет.»: ст. 8—9; «Кр.»: 104—105.

111. СТРУНИ.

[Звуки струн моїх дріжать].

Збірка «Мет.»: ст. 11; «Кр.»: ст. 108.

112. ПЕРЕД ОБРАЗОМ МАДОНИ.

Збірка «Мет.»: ст. 12; «Кр.»: ст. 109.

113. ОДЧАЙ.

Збірка «Мет.»: ст. 14; «Кр.»: ст. 111.

114. ДО СХІД СОНЦЯ.

Збірка «Мет.»: ст. 15—16; «Кр.»: ст. 112—113, тут пропущено 5-ий рядок: Під серпанком.

115. ДО СВОЇХ.

[Я не співець свого народу].

Збірка «Мет.»: ст. 17; «Кр.»: ст. 115.

116. СВІТЛО Й ТІНІ.

Збірка «Мет.»: ст. 19; «Кр.»: ст. 117.

117. БЕЗ СНУ.

Збірка «Мет.»: ст. 20—21; «Кр.»: ст. 118—119.

118. СНОХОДА.

Збірка «Мет.»: ст. 27—28; «Кр.»: ст. 125—126.

119. ЛІТНІ ТОНИ.

Збірка «Мет.»: ст. 28; «Кр.»: ст. 127.

120. НІЧ ПІД КУПАЛА.

Збірка «Мет.»: ст. 29—30; «Кр.»: 128—129.

121. НАЙБЛИЖЧІЙ.

Збірка «Мет.»: ст. 31; «Кр.»: ст. 130.

Одмін в тексті тих двох друків, крім правописних, зустрічається дуже мало. Вони такі:

В «Метеорі»: 5 ряд. «Мет.»: ...в огні...

«Кр.»: ...в огні...

В «Муки кохання»: 3 ряд. «Мет.»: Як би...

«Кр.»: Як би...

15 ряд. «Мет.»: Годі...

«Кр.»: Годі...

21 ряд. «Мет.»: ...личеньку,

«Кр.»: ...личеньку

В «До схід сонця»: 5 ряд в «Кр.»: немає зовсім, але то очевидно недогляд друкарський.

21 ряд. «Мет.»: ...поривання
«Кр.»: ...поривання,
25 ряд. «Мет.»: ...,стьожки
«Кр.»: ...,стьожки, —

Додержуємось також всюди розділу поезій на строфи.

122. НА ПРОВЕСНІ.

Вірш цей вкупі зо слідуєчими двома — «Золотий дощ» та «Мої квіти» вперше друковано було у травневій книжці «ЛНВ.» р. 1910, ст. 226. Значить написано було їх не пізніше квітня місяця цього року, але не раніше м. листопаду, коли остаточно була зложена перша його збірка віршів «Огнецвіт», куди напевне увійшли б ці вірші, бо Видавництво не такто вже обмежувало поета певним розміром першої книги. Розмір першої збірки 128 ст., цебто 8 аркушів, залежав від кількості матеріялу, а не навпаки. Знову-ж Чупринка, майже завжди своїх речей не задержував у портфелі, а то часто писав їх перед самим випуском числа, по проханню або вимозі редакторів видання. А треба не забувати, що загалом Чупринка мав де друкуватись і щорічно мав до приміщення кілька літературних видань, які охоче приймали його твори. Так в 1910 р. їх було сім (ЛНВ, У. Х., Село, Чорна Рада, Рідний Край, Сяйво та ілюстрований додаток до рос. щоденної газети «Кіевская Мысль»). На підставі цього думаємо, що коли ця поезія не увійшла не лише до збірника «Огнецвіт», а й до другого збірника — «Метеор», який можливо було закінчено друком вже в м. квітні, то вона написана була після складання збірки «Метеор» і перед виходом п'ятої книжки «ЛНВ». Тому то вона увійшла аж у третю збірку творів поета «Ураган», що вийшов у світ не пізніше 1-го серпня 1910 р. Після «Урагану» — (ст. 28.) поезія увійшла також в 1-й том видання Т-ва «Криниця» — ст. 153.

На провесні 1910 р. Чупринка їде до дому у Гоголів і під вражінням весняної сільської обстанови пише перших два своїх вірші. Про це свідчать не лише сюжети, але в більшій мірі образи й дрібні деталі описаних моментів. Поет взагалі дуже й дуже був вразливий на впливи села. Перебуваючи переважно в місті, у Києві, вештаючись в одноманітнім колі людей і фактів, де черпав теми переважної більшості своїх поезій, які часто мали характер розумових рефлексій на нудну буденщину, поет помітно освіжався в обстанові села, й муза його охоче реагувала на свіжі вражіння, наслідком чого були прекрасні пленери. Мені особисто не раз доводилось вмовляти поета виїхати на село, до батьків, щоби вирватись з ганебного стану життя, яке впливало на поета не так матеріяльно, як морально — він буквально безсилий був опанувати собою і котився по нахильний площі лихих впливів.

Увійшла ця поезія у склад збірки «Ураган» — р. 1910, що вийшла в осени зі значними поправками в тексті:

- Ряд. 1. «ЛНВ»: ...на селі,
«Ураг.»: ...на селі;
«Кр.»: ...на селі:
- Ряд. 2. «ЛНВ»: ...з пересварками;
«Ураг.» і «Кр.»: ...з пересварками,
- Ряд. 3. «ЛНВ»: ...від землі
«Ураг.» і «Кр.»: ...од землі
- Ряд. 4. «ЛНВ»: В'ється, лине...
«Ураг.» і «Кр.»: Лине, вьється...
- Ряд. 6. «ЛНВ»: ...борони, —
«Ураг.»: ...борони;
- Ряд. 7. «ЛНВ»: Метушня гуде в...
«Ураг.» і «Кр.»: Гомін, гомін на...
- Ряд. 9. «ЛНВ»: Швидко, швидко...
«Ураг.» і «Кр.»: Скоро, скоро...
- Ряд. 12. «ЛНВ»: ...з злиднями...
«Ураг.» і «Кр.»: ...з бідністю...
- Ряд. 13. «ЛНВ»: В небо...
«Ураг.» і «Кр.»: В небі...

Ми беремо текст збірки «Ураган».

Випустивши до м. травня збірку «Метеор», невтомний автор незабаром лагодить чергову збірку, хоча по періодичних виданнях майже не друкує своїх поезій. І ось в м. липні вже лагодиться а в м. серпні виходить збірка, що носить назву «Ураган», яка обіймає собою книжечку в 32 сторінки, як і збірка «Метеор» та містить в собі девятнадцять поезій. З них лише одна «На провесні» була друкована раніше, остатні ж 18 друкуються тут вперше.

Тому то після названої поезії — «На провесні» ми й містимо цілу збірку «Ураган» в його порядку та додержуючись його ж і тексту, бо знаємо, що автор сам збирав та вкладав ту збірку, хоча не дотримуючись може й тут хронологічної методи, як не додержувався він і в попередніх двох збірках. Але, не маючи жадних матеріялів і підстав, щоби доклати нашу хронологічну методу, мусимо до часу, поки не знайдено буде матеріялів потрібних до того, держатись цього порядку.

Текст подаємо також за текстом збірки «Ураган».

Всі ці поезії в 1918 році увійшли до складу першого тому видання Т-ва «Криниця» — ми й подаємо нижче спис тих поезій та зазначаємо сторінки, де знаходяться вони як у збірці «Ураган», так і у вид-ню «Криниця».

123. УРАГАН.

Збірка «Ураган»: ст. 5—6; «Кр.»: ст. 131—132.

124. ПОЕТ.

Олексі Коваленкові.

[О ні, Поет — не глadiator].

Збірка «Ураган»: ст. 7—8; «Кр.»: 133.

125. СЕРЕД БОЮ.

Збірка «Ураган»: ст. 9; «Кр.»: ст. 134.

126. КАЗКА.

Quasi una fantasia.

Збірка «Ураган»: ст. 10—14; «Кр.»: ст. 135—139.

127. МОЇЙ ФЕЇ.

Збірка «Ураган»: ст. 15—16; «Кр.»: ст. 140—141.

128. ФЕЇ.

Збірка «Ураган»: ст. 17; «Кр.»: 142.

129. ТВОРЧІ СЛЬОЗИ.

Збірка «Ураган»: ст. 18; «Кр.»: ст. 143.

130. СМУТОК ТИШІ.

Збірка «Ураган»: ст. 19; «Кр.»: ст. 144.

131. ВІДУН.

Невідомій.

Збірка «Ураган»: ст. 20—21; «Кр.»: ст. 145—146.

132. ДОЛЯ ПОЕТА.

Збірка «Ураган»: ст. 22; «Кр.»: ст. 147.

133. МУКИ ТВОРЧОСТИ.

Збірка «Ураган»: ст. 23; «Кр.»: ст. 148.

134. ЖЕРТВИ БУДНІВ.

Вільний вірш.

Збірка «Ураган»: ст. 24; «Кр.»: ст. 149.

135. РАЙ ЧАРІВНИЙ.

Збірка «Ураган»: ст. 25; «Кр.»: ст. 150.

136. ТАЙНА ГЕНІЯ.

Збірка «Ураган»: ст. 26; «Кр.»: ст. 151.

137. МОЄ ЖИТТЯ.

Збірка «Ураган»: ст. 27; «Кр.»: ст. 152.

138. РАНОК.

Збірка «Ураган»: ст. 29; «Кр.»: ст. 154.

139. СМІХ.

[Я так легко торкнувся до твоєї душі].

Збірка «Ураган»: ст. 30; «Кр.»: ст. 155.

140. НА АВАНПОСТІ.

Збірка «Ураган»: ст. 31; «Кр.»: ст. 156.

Важливих одмін в тексті тих двох друків немає зовсім, а подекуди є кілька пунктуаційних одмін, яких не виписуємо, бо саме видання «Криниці» в історії тексту творів Гр. Чупринки не грає ролі, як видання, що тим питанням не цікавилось та й виконане без участі автора.

Натомісць дотримано всюди строфічний розподіл поезій.

141. ЧИСТІ ДУШІ.

Поезія ця була вперше надрукована в київськiм щомісячнiм журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1910, кн. XI, ст. 264. Далі увійшла у склад першої, що слідувала за тим, збірки творів поета, яка звалась — «Сон-Трава», по черзі вже четвертої збірки, на ст. 19 і, накінець, в 1908 році до II тому творів поета видання Т-ва «Криниця» ст. 17. Текст тих друків не однаковий. Поміж перводруком і повторними друками одміни такі:

Ряд. 1. «ЛНВ»: Кожний вільний...
«С-Тр.»: Найдрібніший...

- Ряд. 3. «ЛНВ»: Може...
 «С-Тр.»: Зможе...
- Ряд. 4. «ЛНВ»: Сонцю, морю й...
 «С-Тр.»: Бурі, моря,...
- Ряд. 8. «ЛНВ»: Край...
 «С-Тр.»: До...
- Ряд. 9. «ЛНВ»: Стануть тільки...
 «С-Тр.»: Прийдуть чисті...

Текст беремо зі збірки «Сон-Трава».

142. ГОРДІСТЬ СПІВЦЯ.

Поезія ця вперше друкowana була у київському щомісячному журналі «Українська Хата» — р. 1910, кн. IX, ст. 647. Потім увійшла до збірки 1911 р. «Сон-Трава», ст. 23—24, а звідти була передрукowana у виданню т-ва «Криниця» — 1918 р. т. II, ст. 21—22.

Текст перводруку значно відмінний від тексту дальших друків. Одміни тут подаємо:

- Ряд. 7. «У. Х.»: ... — Я плекаю
 «С. Тр.»: ... — я збіраю
- Ряд. 8. «У. Х.»: Краще неба, краще раю
 «С. Тр.»: До свого земного раю
- Ряд. 9. «У. Х.»: Болі і ... життя, —
 «С. Тр.»: Болі й ... життя;
- Ряд. 10. «У. Х.»: Мук я кинути...
 «С. Тр.»: Мук забути я...
- Ряд. 11. «У. Х.»: ...тривожу, —
 «С. Тр.»: ...тривожу: ,
- Ряд. 15. «У. Х.»: ...я вкладу, —
 «С. Тр.»: ...я вкладу,
- Ряд. 16. «У. Х.»: Доки...
 «С. Тр.»: Доки,...
- Ряд. 19. «У. Х.»: Так...
 «С. Тр.»: Так!...

Додержуємось тексту збірки «Сон-Трава».

143. З ВІКНА.

Зімовий етюд.

Поезія ця була надрукowana вперше у київському щомісячникуві «Літературно-Науковий Вісник» — р. 1910, кн. XII, ст. 466. Потім увійшла у склад чертвртої збірки поета — «Сон-Трава», ст. 25—26 і з 1918 році передрукowana була без змін у II томі видання т-ва «Криниця», ст. 23—24. Текст перводруку має такі відміни від текстів дальших друків:

Всюди є підзаголовок — Зімовий етюд, — але в «ЛНВ» — його взято у скобки.

Ряд. 2. «ЛНВ»: Порошинки

«С. Тр.»: Порошинки,

8. і 9. рядків в «ЛНВ»: зовсім немає, а в

«С. Тр.»: Так тихенько

В'ються, в'ються

Ряд. 11. «ЛНВ»: ...доторкнутись,

«С. Тр.»: ...пригорнутись,

Ряд. 12. «ЛНВ»: ...пригорнутись,

«С. Тр.»: ...доторкнутись

Ряд. 13. «ЛНВ»: землі.

«С. Тр.»: ...землі, —

«Кр.»: ...землі,

Ряд. 20.—22. «ЛНВ» — «С. Тр.»: Розвивались,

Дивовижно

Розцвітались

«Кр.»: Розвивались... і далі двох рядків зовсім немає.

Гадаємо, то просто недогляд коректора, бо такі прогріхи трапляються тут не раз.

Ряд. 24 і 25. рядки в «ЛНВ.» об'єднані в один.

Ряд. 27. «ЛНВ»: Легко...

«С. Тр.»: Сріблом...

Додержуємось тексту збірки «Сон-Трава».

144. ГРІХ.

[Хвилі струнної музики].

Поезія «Гріх» вперше друкована була у київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1910, кн. XII, ст. 466. Далі була заведена у четверту збірку поезій поета «Сон-Трава», що вийшла у світ р. 1911, можливо, не пізніше місяця березня, бо перші рецензії на неї вже зустрічаємо в IV кн., напр., того ж самого «Літ.-Наук. Вістника», що виходив завжди на початку кожного місяця. Там уміщена вона на ст. 21—22. А звідси передруковано її й до II т. видання т-ва «Криниця», ст. 19—20.

В текстах є де-які одміни:

Ряд. 7. «ЛНВ»: ...лоскочуть,

«С. Тр.» і «Кр.»: ...лоскочуть

Ряд. 8. «ЛНВ»: ...радістю...

«С. Тр.» і «Кр.»: радісно...

Ряд. 14. «ЛНВ»: ...в п'яному...

«С. Тр.» і «Кр.»: ...в синьому...

- Ряд. 17. «ЛНВ»: ...зуби...
 «С. Тр.» і «Кр.»: ...зуби.
 Ряд. 22. «ЛНВ»: ...сміх!
 «С. Тр.» і «Кр.»: ...сміх.
 Ряд. 24. «ЛНВ.» і «Кр.»: ...гріх.
 «С. Тр.»: ...гріх...

Текст беремо зі збірки «Сон-Трава».

145. САМОТНІСТЬ.

Поезія була надрукована в київському щомісячникуві — «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1910, кн. XII, ст. 466. Заведена була у черверту збірку поезій поета — «Сон-Трава», р. 1911, ст. 18. і звідси взято її до II тому видання т-ва «Криниця» р. 1918, ст. 16.

В текстах є де-які пунктуаційні одміни:

- Ряд. 4. «ЛНВ» і «С. Тр.»: Виром життя
 «Кр.»: Виром життя,
 Ряд. 5. «ЛНВ»: ...в коханні, —
 «С. Тр.» і «Кр.»: ...в коханні,
 Ряд. 10. «ЛНВ»: Зборений
 «С. Тр.» і «Кр.»: Зборений,
 Ряд. 11. «ЛНВ» і «Кр.»: ...святій,
 «С. Тр.»: ...святій
 Ряд. 12. «ЛНВ»: ...в безсиллі, —
 «С. Тр.» і «Кр.»: ...в безсиллі,

Додержуємось тексту збірки «Сон-Трава».

146. ВІФЛЕЄМСЬКІ ПАСТУХИ.

(В Різдвяну ніч).

Вперше друкована була ця поезія в київському тижневому часопису «Село», р. 1910 (II рік), 20-го грудня, № 50, ст. 12. Ні в одну зі збірок творів поета, ані в жаден том видання т-ва «Криниця» — поезія ця не входила.

Текст її подаємо за перводруком.

147. СЕРЕДЬ БУРІ.

Вперше друкована була ця поезія в київському щомісячникуві «Українська Хата» — р. 1910, кн. XII, ст. 713. Потім була вона заведена у четверту збірку творів поета «Сон-Трава» — 1911 р., ст. 12, а звідти в 1918 р. передрукована була у II томі видання т-ва «Криниця», ст. 10.

Тексти тих друків не мають солідних одмін, лише пару пунктуаційних.

- Ряд. 3. «У. Х.»: ...гніву
 «С. Тр.»: ...гніву,
Ряд. 13. «У. Х.»: ...ходить-грає,
 «С. Тр.»: ...ходить, грає,
Користуємось текстом збірки «Сон-Трава».

1911.

148. СОН-ТРАВА.

Друковалась вона вперше в київському тижневикові «Село», 1911 р., 1-го січня в № 1, ст. 6. Потім заведена була у четверту збірку творів поета «Сон-Трава», що вийшла десь у місяці березні того самого року, ст. 5—6. А звітти передрукована була без змін у II томі видання т-ва «Криниця», ст. 3—4.

Текст перводруку де-що відмінний від тексту збірки «Сон-Трава»:

- Ряд. 3. «Село»: Без поміхи
 «С. Тр.»: Без поміхи,
Ряд. 7. і 8. «Село»: Од горіння,
 Од тремтіння
 «С. Тр.»: Од тремтіння,
 Од горіння,
Ряд. 16. «Село»: ...смерти-сну
 «С. Тр.»: ...смерти-сну,
Ряд. 18. «Село»: ...вроду
 «С. Тр.»: ...вроду,
Ряд. 19. «Село»: ...небовзду
 «С. Тр.»: ...небовзду,
Ряд. 22. «Село»: ...тихий
 «С. Тр.»: ...тихий,
Ряд. 23. «Село»: ...поміхи
 «С. Тр.»: ...поміхи,
Ряд. 24. «Село»: ...самовтіхи.
 «С. Тр.»: ...самовтіхи —
Додержуємось тексту збірника «Сон-Трава».

149. РОЗВАГА.

Поезія ця вперше була надрукована в щомісячному додаткові — «Литературная Недѣля» — до київської російської газети «Кіевская Почта» — р. 1911 в числі 2-му. З того часу вона передрукована була ще у III-му т. видання т-ва «Криниця», стор. 106—107.

Текст її беремо з передруку, бо достати російську газету, тим більше київську, нам не вдалось.

150. ОДГУК.

Поезію цю зустрічаємо вперше у друкованій формі *motto* до поезії Гаки Грицька Чупринки, що носила спочатку назву — «Жертва» і була вперше видрукована в київському щомісячнику «Українська Хата» — р. 1911, кн. 1, ст. 10. Згодом поет значно змінив редакцію цієї поезії, навіть змінив назву та разом викреслив і *motto*. І коли вийшла в м. березілі 1911 р. збірка його поезій «Сон-Трава», то там на ст. 15 зустрічаємо вже це саме *motto*, як окрему поезію під назвою «Одгук» з де-якими дрібними одмінами в тексті. Тому то вважаємо, що поезія наша мусить іти в нашій хронологічній виданні творів Гр. Чупринки перед поезією «Фантастка» (або «Жертва» до виправлення), бо безперечно текст *motto* вже був готовий, коли до писання поезії, перед якою воно стояло, щойно приступали.

Одміни такі:

- Ряд. 1. «У. Х.»: На нудьгу, на журбу...
«С. Тр.»: На журбу, на нудьгу...
Ряд. 3. «У. Х.»: ...печальник — поет
«С. Тр.»: ...печальник поет
Ряд. 8. «У. Х.»: ...зарідає...
«С. Тр.»: ...зарідає!...

151. ФАНТАСТКА.

[Жертва].

Поезія ця вперше надрукована була в київському щомісячнику «Українська Хата» — р. 1911, кн. 1, ст. 10, але поезія носила тут назву «Жертва», мала велике *motto* та значно відмінялась своїм текстом від тексту, напр. збірки «Сон-Трава», куди вона увійшла 1911 р., на ст. 16—17. В новому значно-зміненому вигляді вона далі була передрукована у II т. видання т-ва «Криниця» — 1918 р., ст. 14—16.

Поезія «Фантастка» є найкращим доказом того, як серйозно поет ставився до своїх праць і як без жалю черкав їх, коли вважав потрібним щось виправити.

Подаємо нижче ті цікаві одміни в тексті:

Заголовок в «У. Х.» був «Жертва», а в «С.-Тр.» та «Кр.» — «Фантастка». Далі в «У. Х.» було *motto*:

«На нудьгу, на журбу, на болючий секрет,
На зітхання грудей білосніжних
Одгукнеться, мов брат, твій печальник-поет
Передзвонами струн своїх ніжних.

В кожную душу чужу, в кожне серце чуже
Він сльозинки твої роскидає;
Він всі муки твої для людей збереже
І — в журбі солов'єм заридає!...

Гр. Чупринка.

Це motto поет викреслив, коли переглядав матеріял до своєї збірки
— «Сон-Трава»:

Далі одміни в тексті самої поезії:

- Ряд. 1. «У. Х.»: ...крильми віять,
«С. Тр.»: ...крильями віять,
«Кр.»: ...крилами віять,
Ряд. 6. «У. Х.»: О, скоріше...
«С. Тр.»: О, скоріше...

Ряд. 11—20, цеб-то ціла друга строфа перероблена поетом по
ному. В «У. Х.» вона мала такий текст:

11. «В снах чудових та яскравих,
В еротичному чаду,
Вся в тонких палких уявах
Я на ліжко упаду,
15. Повна жару, повна ласки
Перейду я в царство казки,
В сон життя перетворю
І в самотности, в дрімоті,
В сонній млості, в соннім льоті!
20. Юним палом погорю!»

В збірці «Сон-Трава» ця строфа вже має таку редакцію:

11. «Вся в тонких, палких уявах
Я до ліжка припаду,
В світлих образах яскравих,
В поетичному чаду
15. Вся ростану, вся зомлію,
Серце чарами обвію,
В сон життя перетворю,
І примарами кохання
Розрішу палкі питання,
20. Вся спалахну і згорю...»
Ряд. 24. «У. Х.»: ...боротьби;
«С. Тр.»: ...боротьби.
Ряд. 25. «У. Х.»: ...не в турботі, —
«С. Тр.»: ...не в турботі,

- Ряд. 29. «У. Х.»: Вийду блідною...
«С. Тр.»: Вийду млявою...
Ми додержуємось тексту збірки «Сон-Трава».

152. ЧОРНОМОРСЬКА БАЛАДА.

Вперше ця поезія була надрукована в київському щомісячнику «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1911, кн. II, ст. 289. Потім вона була внесена у склад четвертої збірки творів поета — «Сон-Трава» — р. 1911, ст. 27—28, і звідти передрукована до II т. видання т-ва «Криниця» — ст. 25—26.

Текст перводруку значно відмінний від дальших друків. Ті одміни нижче подаємо:

- Ряд. 2. «ЛНВ»: Біля чорних диких...
«С. Тр.»: Коло гострих чорних...
Ряд. 3. «ЛНВ»: Впливають...
«С. Тр.»: Виступають,
Ряд. 6. «ЛНВ»: Войовничі легіони
«С. Тр.»: Трупн просять оборони,
Ряд. 10. «ЛНВ»: ...пут;
«С. Тр.»: ...пут.
Ряд. 13. «ЛНВ»: ...самітно
«С. Тр.»: ...самітно,
Ряд. 15. «ЛНВ»: Лине в далеч...
«С. Тр.»: В далеч лине...
Ряд. 16. «ЛНВ»: Дужче, дужче грають...
«С. Тр.»: Крик розносять буйні...
Ряд. 17. «ЛНВ»: Дуже... козаки:
«С. Тр.»: Гучно ...козаки, —
Ряд. 18. «ЛНВ»: Де ж ви, де ж ви,...
«С. Тр.»: Де ви, де ви,...
Ряд. 21. «ЛНВ»: Хай загине,... ..Босфорі,
«С. Тр.»: Хай загине... Босфорі
Ряд. 23. «ЛНВ»: Що,...
«С. Тр.»: Що...
Ряд. 25. «ЛНВ»: З ляку скинув... скель!
«С. Тр.»: Кинув з ляку... скель.
Ряд. 27. «ЛНВ»: ...з берегів!
«С. Тр.»: ...з берегів,
Ряд. 29. «ЛНВ»: І... немов...
«С. Тр.»: І немов...
Ряд. 31. «ЛНВ»: Дужче, дужче грають...
«С. Тр.»: Рвуться, грають буйні...

- Ряд. 32. «ЛНВ.»: ...козаки:
 «С. Тр.»: ...козаки, —
- Ряд. 34. «ЛНВ.»: ...в дикій силі
 «С. Тр.»: ...в буйній силі,
- Ряд. 35. «ЛНВ.»: ...байдаки!
 «С. Тр.»: ...байдаки.

Ми беремо за основу текст збірки «Сон-Трава».

153. ДО СВОЇХ.

[Брате рідний, сестро, нене].

Поезія вперше надрукована була в київському тижневику «Село» — р. 1911, 24-го лютого, № 9. ст. 9. Далі увійшла у склад аж шостого збірника творів поета — «Контрасти», що 1912 р. видало «Т-во прихильників української літератури, науки і штуки у Львові», ст. 33. Звідти-ж була вона передрукована у II т. видання т-ва «Криниця», ст. 94—95.

Одміна в текстах є така:

- Ряд. 1. «Село»: ...рідний. Сестре, Нене!
 «Кон.»: ...рідний, сестро, нене,
- Ряд. 4. «Село»: ...вовіки!
 «Кон.»: ...вовіки.
- Ряд. 7. «Село»: ...послав...
 «Кон.»: ...поклав...
- Ряд. 8. «Село»: ...Образ Божий!
 «Кон.»: ...образ божий!
- Ряд. 10. «Село»: Всі душевні рабські...
 «Кон.»: Всі сучасні ваші...
- Ряд. 12. «Село»: ...непобідні;
 «Кон.»: ...непобідні.
- Ряд. 16. «Село»: Ти помреш... без...
 «Кон.»: Ти помреш без...

Ми додержуємось тексту збірки — «Контрасти».

154. В СТЕПУ.

(Пісня вечірня).

Вперше була надрукована в київській тижневій народній ілюстрованій газеті «Засів» — р. 1911 (1 рік видання), 11 березіля, ч. 2, ст. 22. Далі ні в яку збірку не увійшла. Нема її і у виданню т-ва «Криниця». Подаємо текст за перводруком.

В порядкуві хронологічному належить нам тут поставити матеріял четвертої збірки творів поета — «Сон-Трава», яка помічена видавництвом 1911-м роком. Перегляд літературної хроніки подає нам, що в квіт-

невих книжках київських літературних журналів: «Літературно-Науковий Вістник» та «Українська Хата» — є вже на цю книжку рецензії. І тому, що нам відомо, що журнал «Українська Хата» завжди виходив в кінці біжучого місяця, а журнал «Літ.-Наук. Вістник» — в перших числах зазначеного місяця, то значить матеріал поданий в збірці «С.-Т.» був видрукований вже в м. березілі 1911 р. Тому то другу половину м. березіля вважаємо останнім терміном, коли могли бути написані всі поезії зі складу тої збірки, яких ми не знайшли по інших періодичних виданнях. Таких поезій є тут 8. Всі вони увійшли також в склад II т. видання творів поета у вид-ві т-ва «Криниця». Подаємо спис тих творів в тому порядку, як вони ідуть в самій збірці, та як вважаємо й ми потрібним їх містити в нашому виданню.

155. ПОДЗВІННЯ.

Quasi una fantasia.

Збірник «Сон-Трава»: ст. 7—10; «Криниця»: ст. 5—8.

156. ПЕРЕМОГА.

(З циклю «Смертію Смерть поправ»).

Збірник «Сон-Трава»: ст. 11; «Криниця»: ст. 9.

157. НІ СЛОВА!

Збірник «Сон-Трава»: ст. 13; «Криниця»: ст. 11.

158. В ЦАРСТВІ ВИСОТ.

Збірник «Сон-Трава»: ст. 14; «Криниця»: ст. 12.

159. ЕОЛ.

Збірник «Сон-Трава»: ст. 20; «Криниця»: ст. 18.

160. БУРЯ.

[Буря крильми розмахнула].

Збірник «Сон-Трава»: ст. 29; «Криниця»: ст. 27.

161. ОСТАННІЙ ЗВУК МОЄЇ ЛІРИ..

Збірник «Сон-Трава»: ст. 30; «Криниця»: ст. 29.

162. ЗАБУТТЯ.

Збірник «Сон-Трава»: ст. 31; «Криниця»: ст. 28.

Друкуємо згідно з текстом збірки «Сон-Трава», але й в тих друках є де-кілька одмін.

В «Подзвіння»: VI розділ:

Ряд. 1. «С.-Тр.»: Тихше! Стали!
«Кр.»: Тихше! стали...

Ряд. 2. «С.-Тр.»: ...і мли.
«Кр.»: ...і мли...

Ряд. 8. «С.-Тр.»: Гряд...
«Кр.»: Ряд..., а має бути — Град...

Ряд. 12. «С.-Тр.»: ...з-за хмар; —
«Кр.»: ...з-за хмар. —

В «Ні слова!»:

Ряд. 12. «С.-Тр.»: ...схвилювалось;
«Кр.»: ...схвилювалось,

Ряд. 15. «С.-Тр.»: ...нікчемним,
«Кр.»: ...нікчемним

«В царстві висот»:

Ряд. 1. «С.-Тр.»: ...в самоті
«Кр.»: ...в самоті,

163. БІЛИЙ ГАРТ.

Вперше ця поезія була надрукована в київському щомісячникові «Українська Хата» — р. 1911, кн. III, ст. 144. Потім увійшла в склад п'ятої збірки творів поета під тою самою назвою — «Білий Гарт», ст. 14—15, звідси-ж була передрукована й до II т. видання т-ва «Криниця» ст. 40.

Текст перводруку одмінний від тексту збірки, який, як видно, автор перед друком переглянув і де-що виправив. Одміни ті, як правописні так і пунктуаційні, такі:

Ряд. 1. «У. Х.»: ...з горнила;
«Б. Г.»: ...з горнила,

Ряд. 8. «У. Х.»: ...Трахну! Рознесу!
«Б. Г.»: ...трахну! рознесу!

Ряд. 9. «У. Х.»: ...з горнила.
«Б. Г.»: ...з горнила,

Ряд. 12. «У. Х.»: ...Трахну! Розорю!
«Б. Г.»: ...трахну! розорю!

Ряд. 14. «У. Х.»: ...з кровю і з плачем.
«Б. Г.»: ..., кровью і плачем.

Ряд. 16. «У. Х.»: ...молотом-мечем!
«Б. Г.»: ...молотом-мечем.

- Ряд. 17. «У. Х.»: ...з горнила.
 «Б. Г.»: ...з горнила,
 Ряд. 20. «У. Х.»: ...Трахну! ...не жаль!..
 «Б. Г.»: ...трахну! ...не жаль.

За основу беремо текст збірки «Білий Гарт».

164. СМЕРТІЮ СМЕРТЬ!..

Поезія ця вперше була надрукована в київській народній, щотижневій газеті «Засів» — р. 1911, 8-го квітня, № 6—7, ст. 90. В тім же році автор взяв її до складу п'ятої збірки своїх творів «Білий Гарт», ст. 20—21, звідки вона й була передрукована без жадних змін в II т. видання т-ва «Криниця», р. 1918, ст. 47—48.

Перводрук має де-які одміни в тексті, порівнюючи з текстом збірки, вони такі:

- Ряд. 10. «Зас.»: Тебе встріне Вищий Дух, —
 «Б. Г.»: Стріне пісню Вищий Дух.
 Ряд. 12. «Зас.»: ...жертвенник...
 «Б. Г.»: ...жертвовник...
 Ряд. 13. «Зас.»: ...Геній,
 «Б. Г.»: ...геній,
 Ряд. 17. «Зас.»: Ти умри, співець, без болю
 «Б. Г.»: Так умри ж, співець, без болю,
 Текст поезії подаємо за збіркою «Білий Гарт».

165. ВЕСНЯНА МЕЛОДІЯ.

(Уривок).

Поезія друкована вперше в київській народній газеті «Засів» — р. 1911, 22 квітня, ч. 8, ст. 111—112. Більше нігде не передруковувалась. Ми подаємо текст її за перводруком, що має п'ять строф тексту та шесту чотирьохрядкову — крапок.

166. СВЯТОГОР.

Поезія вперше друкована була в київськiм щомісячнику «Літературно-Науковий Вістник», — р. 1911, кн. IV, ст. 17. Потім увійшла у склад п'ятої збірки творів поета — «Білий Гарт», — ст. 5—7. Звідти була передрукована у II т. видання т-ва «Криниця», ст. 30—32.

Текст перводруку одмінний від дальших текстів. Одміни в нім такі:

- Ряд. 6. «ЛНВ.»: До покинутих
 «Б. Г.»: До покинутих,
 Ряд. 9. «ЛНВ.»: ...розлетілось:
 «Б. Г.»: ...розлетілось,

- Ряд. 24. «ЛНВ.»: Дужий...
 «Б. Г.»: Смілий...
 Ряд. 26. «ЛНВ.»: Раннім...
 «Б. Г.»: Світлим...
 Ряд. 28. «ЛНВ.»: ...дим літає,
 «Б. Г.»: ...дим, літає,
 Ряд. 36. «ЛНВ.»: ...бренять!
 «Б. Г.»: ...бренять.

В основу беремо текст збірки «Білий Гарт».

167. ЦАРЬ-ОГОНЬ.

Вперше друкована була ця поезія в київському щомісячному журналі «Українська Хата», — р. 1911, кн. IV, ст. 201. Потім увійшла в склад п'ятого збірника творів поета — «Білий Гарт» — ст. 7—8, звідки й була передрукована 1918 р. у II т. видання т-ва «Криниця», ст. 33—34.

Поміж текстами тих друків є де-які одміни:

- Ряд. 9. «У. Х.»: ...осторонь,
 «Б. Г.»: ...осторонь.
 Ряд. 10. «У. Х.»: Я огонь, огонь, огонь!...
 «Б. Г.»: «Я огонь, огонь, огонь!...»
 Ряд. 17. «У. Х.»: ...діється процес:
 «Б. Г.»: ...твориться процес:
 Ряд. 22. «У. Х.»: ...одживання,
 «Б. Г.»: ...одживання
 Ряд. 23. «У. Х.»: ...будування —
 «Б. Г.»: ...будування, —
 Ряд. 24. «У. Х.»: Робить...
 «Б. Г.»: Діє...

Беремо за основу текст збірки «Білий Гарт».

168. ЗАГУБЛЕНИЙ РАЙ.

Поезія ця вперше надрукована була в київському щомісячнику «Українська Хата», — р. 1911, ч. 5—6, ст. 265. Потім увійшла в склад п'ятої збірки творів поета «Білий Гарт», ст. 28—29 і звідти передрукована була у II т. видання т-ва «Криниця», ст. 58—59.

Текст перводруку де-що відмінний від дальших друків. Одміни тут такі:

- Ряд. 2. «У. Х.»: ...твою;
 «Б. Г.»: ...твою.
 Ряд. 6. «У. Х.»: ...цвіла,
 «Б. Г.»: ...цвіла.

- Ряд. 8. «У. Х.»: Що вчора ще, вчора жила!
 «Б. Г.»: Що вчора, ще вчора, жила!
- Ряд. 12. «У. Х.»: ...ідуть;
 «Б. Г.»: ідуть.
- Ряд. 16. «У. Х.»: ...куток!
 «Б. Г.»: ...куток.
- Ряд. 20. «У. Х.»: ...солов'ї...
 «Б. Г.»: ...солов'ї.
- Ряд. 22. «У. Х.»: І муки терпи...
 «Б. Г.»: І світоч неси...
- Ряд. 23. «У. Х.»: ...хоч бачать...
 «Б. Г.»: ...хоч бачуть...
- Ряд. 24. «У. Х.»: ...серця!
 «Б. Г.»: ...серця.

Не вносимо сюди поправок правописних. За основний текст приймаємо текст збірки «Білий Гарт».

169. CREDO.

Поезія вперше надрукована була у київському щомісячникуві — «Українська Хата» — р. 1911, ч. V—VI, ст. 266. Складаючи свою п'яту збірку — «Білий Гарт» — р. 1911, поет заводить її сюди — ст. 26—27. А в 1918 р. в-во «Криниця» передруковує у II т., ст. 56—57 без жадних змін текст збірника. Однак текст перводруку має одміни від тексту збірки, і то такі:

- Ряд. 5. «У. Х.»: Я люблю красиві звуки,
 «Б. Г.»: Я люблю натхненні звуки,
- Ряд. 14. «У. Х.»: ...на мить,
 «Б. Г.»: ...на мить, —
- Ряд. 18. «У. Х.»: ...мое й мое
 «Б. Г.»: ...мое й мое.
- Ряд. 20. «У. Х.»: ...подає.
 «Б. Г.»: ...подає!

Ми беремо текст збірки «Білий Гарт».

170. СВЯТО ПРИРОДИ.

Поезія вперше друкована була в київській щотижневій народній газеті «Засів» — р. 1911, 27 травня № 13, ст. 191. Більше ніде її не передруковували. Беремо текст її з перводруку. В одміну від перводруку заводимо розподіл її на строфи.

171. КРІВАВІ КВІТИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській народній щотижневій газеті «Засів» — р. 1911, 17-го червня, ч. 16, ст. 239. В тім самім

році вона була заведена автором в п'яту збірку своїх творів «Білий Гарт», ст. 21—22, а в 1918 р. була, без жадних одмін в тексті, передрукована в II т. ст. 49—50 видання т-ва «Криниця».

Тексти перводруку мають де-які одміни в порівнянні з дальшими друками. Одміни тут такі:

- Ряд. 1. «Зас.»: ...стьбѣжки
«Б. Г.»: ...стьбѣжки
- Ряд. 2. «Зас.»: ...волошки,
«Б. Г.»: ...волошки
- Ряд. 5. «Зас.»: Щоб неслись...
«Б. Г.»: Щоб лились...
- Ряд. 7. «Зас.»: Тайну, тайну...
«Б. Г.»: Думу смѣлу,
- Ряд. 13. «Зас.»: ...коні.
«Б. Г.»: ...коні,
- Ряд. 15. «Зас.»: ...кров
«Б. Г.»: ...кров,
- Ряд. 21. «Зас.»: ...гуде,
«Б. Г.»: ...гуде
- Ряд. 25. «Зас.»: Тільки знов... крові
«Б. Г.»: Тільки ж знов... крові

Текст поезії подаємо за збіркою «Білий Гарт», запровадивши лише розподіл поезії на строфи.

172. ЛЬОТ.

Вперше надрукована ця поезія була в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковому Вістнику» — р. 1911, кн. VI, ст. 456. Там в одміну від дальших текстів вона мала motto — чотири рядки з «Кримських сонетів» Адама Міцкевича. Заводючи її у п'ятий збірник своїх творів «Білий Гарт» — ст. 17—18, поет викреслює motto та робить де-які дрібні поправки в тексті. В тім останнім вигляді поезія й була передрукована у II том видання Т-ва «Криниця», ст. 43—44.

Одміни в тексті:

Motto, що знаходиться перед текстом поезії в перводрукові:

«О, шалений, як він гонить.
Там од згаги ні росинки,
Хмарка з неба не заронить
На лице його дощинки!

Ад. Міцкевич: «Кримські сонети».

- Ряд. 9. «ЛНВ.»: Як підстрелений...
«Б. Г.»: Мов підстрелений...

- Ряд. 10. «ЛНВ.»: ...чисте
 «Б. Г.»: ...чисте,
 Ряд. 15. «ЛНВ.»: ...Богови...
 «Б. Г.»: ...Богові...
 Ряд. 21. «ЛНВ.»: ...залягли.
 «Б. Г.»: ...залягли!
 Ряд. 22. «ЛНВ.»: ...з оселі! →
 «Б. Г.»: ...з оселі.
 Ряд. 24. «ЛНВ.»: ...царі-орли.
 «Б. Г.»: ...Царі-Орли!..

Додержуємось тексту збірки «Білий Гарт», але вводимо строфічний розподіл поезії.

173. ВАЛЬС.

Поезія вперше була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1911, кн. VII, ст. 39—40. Далі була зведена у п'ятий збірник творів поета «Білий Гарт», ст. 9—13, а звідси передрукована була в II томі видання Т-ва «Криниця» — ст. 35—39.

Одмін в тексті, крім правописних та пунктуаційних, нема.

- Ряд. 1. «ЛНВ.»: ...диб, диб!..
 «Б. Г.»: ...диб, диб...
 Ряд. 18. «ЛНВ.»: ...стогне бас,
 «Б. Г.»: ...стогне бас;
 Ряд. 22. «ЛНВ.»: Щось далеко, замість -- далеке — але то,
 напевне, коректурна помилка.
 Ряд. 34. «ЛНВ.»: ...розбещені
 «Б. Г.»: ...розбещені,
 Ряд. 35. «ЛНВ.»: ...мов діти...
 «Б. Г.»: ...мов діти...
 Ряд. 37. «ЛНВ.»: ...плачуть, розлажені,
 «Б. Г.»: ...плачуть розлажені,
 Ряд. 42. «ЛНВ.»: ...надій,
 «Б. Г.»: ...надій;
 Ряд. 43. «ЛНВ.»: ...за родиною
 «Б. Г.»: ...за родиною,
 Ряд. 53. «ЛНВ.»: ...пережите
 «Б. Г.»: ...,пережите,
 Ряд. 54. «ЛНВ.»: ...щастя
 «Б. Г.»: ...щастя,
 Ряд. 57. «ЛНВ.»: ...руками,
 «Б. Г.»: ...руками:
 Ряд. 69. «ЛНВ.»: ...од мук,
 «Б. Г.»: ...од мук;

- Ряд. 72. «ЛНВ.»: ...од нудьги,
 «Б. Г.»: ...од нудьги;
 Ряд. 81. «ЛНВ.»: ...в тумані
 «Б. Г.»: ...в тумані,
 Ряд. 92. «ЛНВ.»: ...крикніть-де...
 «Б. Г.»: ...крикніть, де...
-

Далі містимо 6 поезій, що увійшли в склад п'ятої збірки творів поета — «Білий Гарт» та яких не знайшли ми ніде раніше друкowanими по періодиках. Першу рецензію на цю збірку поезій Гр. Чупринки знаходимо в жовтневій книжці журналу «Українська Хата». Таким чином виходило б, що книжка вийшла в тім місяці, бо журнал «Українська Хата» виходив в кінці місяця. Але коли-ж вона була зложена? Думаємо, що багато раніше, бо жадна поезія, що друковалась, напр., вже в м. вересні не увійшла у збірку «Білий Гарт», а зосталась до чергової збірки. Нарешті, оскільки нас пам'ять не зражує, збірка готова була у друкарні ще в м. вересні. Тому то ми всі шість поезій, яких дату надруковання вперше не знаємо, і які увійшли до збірки «Білий Гарт», вважаємо написаними до м. вересня 1911 року, а текст збірки приймаємо за перводрук.

Це такі поезії:

174. БЕНКЕТ.

Збірн. «Б. Г.»: ст. 15—16; «Кр.»: ст. 41—42.

175. НОКТЮРН.

[Тихо, тихо плеще річка].

Збірн. «Б. Г.»: ст. 18—19; «Кр.»: ст. 45—46.

176. ЦІЛУВАННЯ.

Збірн. «Б. Г.»: ст. 23—24; «Кр.»: ст. 51—52.

177. ПЕРЕХІД.

Збірн. «Б. Г.»: ст. 24—25; «Кр.»: ст. 53—54.

178. ШЛЯХ КВІТЧАСТИЙ.

Збірн. «Б. Г.»: ст. 29—30; «Кр.»: ст. 60—61.

179. ЖАХ.

Збірн. «Б. Г.»: ст. 31; «Кр.»: ст. 62.

Одмін в тексті немає жадних. Містимо їх в тім порядку, як вони йдуть в збірці, бо не маємо жадних підстав друкувати їх в иншому, поки новознайдені факти не дадуть їх нам.

180. НАДМОГИЛЬНАЯ.

Вперше поезія ця була надрукована в київському щомісячному журналі «Українська Хата» — р. 1911, кн. VII—VIII, ст. 269. Тут вона мала заголовок «Тихая надмогильная» та присвягу «Світлої памяти N. N.» В 1912 році поет лагодив шосту збірку своїх творів «Контрасти», і скреслив цілком присвягу, а заголовок змінив на «Надмогильная». Тут вона знаходиться на сторінці 55—56. А звідси в 1918 році поезія була передрукована у II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 119—120.

Крім зазначених одмін в тексті передруку є ще кілька:

- Ряд. 7. «УХ.»: ...згадки,
«Кон.»: ...згадки
Ряд. 8. «УХ.»: ...думоньки-мережки.
«Кон.»: ...думоньки мережки.
Ряд. 15. «УХ.»: ...вроду, —
«Кон.»: ...вроду —
Ряд. 18. «УХ.» і «Кон.»: ...милу
«Кр.»: ...милу.
Ряд. 27. «УХ.»: ...вже немає
«Кон.»: ...вже немає,

Додержуємось текста збірки «Контрасти».

181. ВАРТА.

Поезія ця надрукована була вслід за поезією «Надмогильная» в київському щомісячнику «Українська Хата» — р. 1911, кн. VII—VIII, ст. 270. Потім була заведена до шостої збірки творів поета «Контрасти» р. 1912, ст. 60—61. А звідси передрукована була у II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 124—125.

Текст перводруку де-що відмінний від дальших друків. Одміни ті подаємо:

- Ряд. 5. «УХ.»: ...нещасливий —
«Кон.»: ...полохливий —
Ряд. 9. «УХ.»: Тільки в вас...
«Кон.»: Тільки тут...
Ряд. 16. «УХ.»: ...вир.
«Кон.»: ...вир, —
Ряд. 28. «УХ.»: Положу...
«Кон.»: Покладу...

- Ряд. 30. «УХ.»: ...сном,
 «Кон.»: ...сном
 Ряд. 31. «УХ.»: ...колисанку
 «Кон.»: ...колисанку,

Ми йдемо за текстом збірки «Контрасти».

182. КОСОВИЦЯ.

Поезія ця вперше надрукована була в київській народній щотижневій газеті «Засів» — р. 1911, 5 серпня, № 23, ст. 350. В році 1912 поет склав шосту збірку своїх поезій «Контрасти», і ця поезія увійшла сюди на ст. 52—53. А в 1918 році була звідси передрукована, без жадних одмін в тексті, у II т., ст. 116—117, видання Т-ва «Криниця».

Текст перводруку має деякі одміни в порівнянні з текстами дальших друків. Вони такі:

- Ряд. 3. «Зас.»: Гінко
 «Кон.»: Гінко,
 Ряд. 8. «Зас.»: ...шовкова,
 «Кон.»: ...шовкова;
 Ряд. 13. «Зас.»: ...жайворони
 «Кон.»: ...жайворони
 Ряд. 15. «Зас.»: ...мах за...
 «Кон.»: ...Мах за...
 Ряд. 17. «Зас.»: В'ється, б'ється... птахом.
 «Кон.»: Б'ється, в'ється... птахом,
 Ряд. 20. «Зас.»: ...осіння, —
 «Кон.»: ...осіння!
 Ряд. 22. «Зас.»: ...насіння!
 «Кон.»: ...насіння.
 Ряд. 25. «Зас.»: Гінко.
 «Кон.»: Гінко,
 Ряд. 30. «Зас.»: Переблисків,
 «Кон.»: Переблисків,

Текст поезії подаємо за збірником «Контрасти».

183. ЕПТАФІЯ.

[На хресті].

Поезія ця вперше надрукована була в київській щотижневій газеті «Засів» — 1911 року, 26 серпня, № 26, ст. 400, але під назвою «На хресті». Увійшла вона в склад не шостої, а ще п'ятої збірки творів поета «Білий Гарт» — р. 1911, ст. 26, що свідчить, що саме в кінці м. серпня давав автор до збірки останній матеріал для неї. Звідси в 1918 р. була вона передрукована в II т. видання Т-ва «Криниця» ст. 55.

Текст перводруку де в чому відмінний від тексту збірки:

- Ряд. 2. «Зас.»: ...прочитай: —
«Б. Г.»: ...прочитай:
Ряд. 5. «Зас.»: ...тихо. Не шлю...
«Б. Г.»: ...тихо... Не шлю...
Ряд. 6 «Зас.»: ...кров;
«Б. Г.»: ...кров, —

Придержуємось тексту збірки «Білий Гарт».

184. ОСІНЬ.

Поезія вперше друкована була в київській щоденній газеті «Рада», 8. IX. (21 вересня н. ст.), ч. 203, ст. 2. Після увійшла вона в склад шостої збірки творів поета «Контрасти» — р. 1912 ст. 47, звідки й була передрукована 1918 року у II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 110.

Текст перводруку тотожний з текстом дальших друків, лише в 10 рядкові — ...снує; —

«Кон.»: снує;

Подаємо текст збірки «Контрасти».

185. НАЙВИЩИЙ ДАР.

Поезія вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1911, 11. IX. (24 вересня н. ст.), ч. 205, ст. 2. Потім вона була заведена в шосту збірку творів поета «Контрасти», ст. 23—24, звідки й була передрукована в II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 84.

В перводруковій замість повного підпису стоять лише ініціали: «Г. Ч.» Текст має пару дрібних одмін:

Ряд. 7. «Рада»: ...стугонить;

«Кон.»: ...стугонить.

Ряд. 13. «Рада»: ...піднебесі,

«Кон.»: ...піднебесі

Ряд. 20. «Рада»: ...Божий..

«Кон.»: ...божий..

Текст додержуємо згідно з текстом збірки «Контрасти». Поділ же на строфи в поезії не додержано, тому друкуємо її без жадних розділів.

186. [ТИХАЯ] БУРЛАЦЬКАЯ.

Вперше поезія була надрукована в київській шотижневій народній газеті «Засів» — р. 1911, 30 вересня, № 31, ст. 479. Тут вона мала назву «Тихая бурлацкая». Після того в 1912 р. заведена була у шостий збірник творів поета «Контрасти», ст. 57—58 де вже має назву «Бур-

лацькая» і в 1918 р. звідти була передрукована у II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 119—120.

В перводруковій поезії не має строфічного розподілу та й текстом де-що відмінюється від дальших друків:

- Ряд. 14. «Зас.»: ...зло;
«Кон.»: ...зло.
Ряд. 15. «Зас.» і «Кон.»: ...лихоліття
«Кр.»: ...ліхоліття,
Ряд. 21. «Зас.»: ...на заводі:
«Кон.»: ...на заводі
Ряд. 22. «Зас.»: ...хатка,...
«Кон.»: ...хата,...
Ряд. 31. «Зас.»: Де, ...чорну рану
«Кон.»: Де... смертну рану,

Текст подаємо за збіркою «Контрасти».

187. ЦІНОЮ КРОВИ.

Вперше поезія ця була надрукована в київському щомісяччикові «Українська Хата» — р. 1911, кн. X, ст. 437. Потім увійшла в склад повної збірки творів поета «Контрасти», ст. 11-12, а звідти була передрукована в 1918 р. у II т. видання Т-ва «Криниця» ст. 71—72.

Текст перводруку значно відмінний від текстів дальших друків. Одміни ті подаємо тут:

- Ряд. 1. «УХ.»: Чуеш, чуеш?... Кров'ю...
«Кон.»: Чуеш чуєць? —
Ряд. 2. «УХ.»: Мій червоний...
«Кон.»: Мій свавільний
Ряд. 4-5. «УХ.»: І червоний
Ріжнотонний
«Кон.»: І мінорний,
Ніжнотворний
Ряд. 12. «УХ.»: ...од згаги —
«Кон.»: од згаги,
Ряд. 15. «УХ.»: Розголосить, —
«Кон.»: Розголосить,
Ряд. 18. «УХ.»: ...передам,
«Кон.»: ...передам;

Текст беремо зі збірки «Контрасти».

188. ТВОРЧІ ХВИЛІ.

Вперше поезія була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1911, кн. XII, ст. 451. По-

тім була заведена до шостої збірки творів поета «Контрасти» — 1912 р., ст. 48—49, а звідти була передрукована у II т. видання Т-ва «Криниця» — 1918 р., ст. 111—113.

Текст перводруку не поділено на строфи і в порівнянні до дальших друків він має значні одміни:

Ряд.	6.	«ЛНВ.»:	...бурі-грози,
		«Кон.»:	...бурі грози,
Ряд.	13.	«ЛНВ.»:	...сріблестим
		«Кон.»:	...сріблестим,
Ряд.	17.	«ЛНВ.»:	Білий килим...
		«Кон.»:	Сніжний холод...
Ряд.	23 і 24.	«ЛНВ.»:	Там — де дивна мила сила
			В творчих чарах поновила
		«Кон.»:	Тільки там, де творча сила
			Повонила, воскресила.

За основний приймаємо текст збірки «Контрасти».

189. КВІТИ МОГИЛЬНІ.

Вперше друкована була поезія ця в київській щотижневій народній газеті «Засів» — р. 1911, 16 грудня, № 41, ст. 643. Цілу поезію тоді склали перші чотири строфи. Поет, заводючи цю поезію до шостої збірки своїх творів «Контрасти», значно виправив текст її та додав ще дві чотирьохвіршові строфи. В повнім вигляді вона знаходиться на ст. 25—26 цієї збірки. В 1918 році в такому ж оновленому вигляді поезія ця була передрукована і у II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 85 — 86.

Одміни в тексті такі:

Ряд.	2.	«Зас.»:	...зацвіту.
		«Кон.»:	...зацвіту, —
Ряд.	3.	«Зас.»	...знаком.
		«Кон.»:	...знаком,
Ряд.	4.	«Зас.»:	...веду;
		«Кон.»:	...веду.
Ряд.	5.	«Зас.»:	Десь в надзоряному мирі
		«Кон.»:	В піднебесному ефірі
Ряд.	7.	«Зас.»:	Чи в блакитному ефірі, —
		«Кон.»:	Чи в надзорному мирі,
		«Кр.»:	Чи в надзоряному...
Ряд.	8.	«Зас.»:	...все-таки живу!..
		«Кон.»:	...все таки живу.
Ряд.	10.	«Зас.»:	...на весні
		«Кон.»:	...на весні,

- Ряд. 11. «Зас.»: ...що з щастям і з...
 «Кон.»: ...що з горем і з...
 Ряд. 12. «Зас.»: Роеминувсь я в смертнім...
 «Кон.»: Розійшовсь я в вічнім...
 Ряд. 14. «Зас.»: ...сон.
 «Кон.»: ...сон,
 Ряд. 15. «Зас.»: ...каміння —
 «Кон.»: ...каміння
 Ряд. 16. «Зас.»: ...закон!..
 «Кон.»: ...закон.

Далі йдуть на ново добавлені дві строфи:

«Як барвінком на могилі
 Покажу таємний слід,...

і далі, як то є в збірці «Контрасти», у вид-ні «Криниці». Ми додержуємось тексту збірки «Контрасти» з поправкою 7-го ряд. по «Криниці» — «Чи в надзоряному...»

190. ТАЙНА РІЗДВА.

Вперше поезія ця надрукована була в київській щотижневій народній газеті «Засів» — р. 1911, 23—XII в № 42, ст. 650—651. Незабаром була передрукована у російському журналі «Огни», що виходив у Києві двічі на тиждень, під редакцією п. Ольги Прохаско. Тут надрукована вона була 24—XII у № 13-му, ст. 2—3. Не дивлячись на короткий час проміж тими друками, текст їх вже має значні відміни. Подаємо їх:

- Ряд. 6. «Зас.»: ...провела, —
 «Огни»: ...провела,
 Ряд. 34. «Зас.»: ...на сході...
 «Огни»: ...на сході...
 Ряд. 37. «Зас.»: ...людом.
 «Огни»: ...людом,
 Ряд. 42. «Зас.»: ...вельможі потомлені, п'яні
 «Огни»: ...вельможі, потомлені, п'яні,
 Ряд. 43. «Зас.»: І згуки неслися..
 «Огни»: І згуки летіли..
 Ряд. 45. «Зас.»: ...привітні, —
 «Огни»: ...привітні,
 Ряд. 48. «Зас.»: ...тетрарх...
 «Огни»: ...Тетрарх...
 Ряд. 49. «Зас.»: ...корону;
 «Огни»: ...корону —

- Ряд. 51. «Зас.»: Своїх відунів..
 «Огни»: В ту ніч відунів..
 Ряд. 54. «Зас.»: ...святині,
 «Огни»: ...Святині
 Ряд. 61. «Зас.»: ...бідарі,
 «Огни»: ...бідарі, —
 Ряд. 64. «Зас.»: ...тіні
 «Огни»: ...тіні,
 Ряд. 65. в «Зас.» нема цілого рядка.
 Ряд. 68. «Зас.»: ...тетрарха
 «Огни»: ...тетрарха,
 Ряд. 70. «Зас.»: Як до Царя й до..
 «Огни»: Як до Царя, до..
 Ряд. 77. «Зас.»: ...згори! —
 «Огни»: ...згори!
 Ряд. 81. «Зас.»: І повертаючись..
 «Огни»: І, повертаючись..
 Ряд. 89. «Зас.»: Ясна зірка..
 «Огни»: Світла зірка..
 Ряд. 92. в «Зас.» — нема цілого рядка.

Текст подаємо за «Огнями», де поет виправив текст поезії перед друком.

191. ЗА НИМ.

Поезія вперше друкowana була в київському щомісячнику «Українська Хата» — р. 1911, кн. XI—XII, ст. 501. Потім увійшла в склад шостої збірки творів поета «Контрасти» — р. 1912, ст. 21—22, і звідси була передрукована у II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 82—83.

Перводрук має де-які одміни від дальших друків:

- Ряд. 9. «УХ.»: Ніч—..
 «Кон.»: Ніч..
 Ряд. 16. «УХ.»: ...насилля
 «Кон.»: ...насилля,
 Ряд. 17. «УХ.»: Я з палкого..
 «Кон.»: Я з святого..
 Ряд. 21. «УХ.»: ...мети,
 «Кон.»: ...мети;
 Ряд. 22. «УХ.»: ..., — там і рани,
 «Кон.»: ..., там і рани —
 Ряд. 23. «УХ.»: Тільки ж чую,..
 «Кон.»: Тільки ж вірю,..

Друкуємо текст згідно з текстом збірки «Контрасти».

192. КОЛИСАНКА.

Вперше надрукована була ця поезія в київському щомісячникові «Українська Хата» — р. 1911, кн. XI—XII, ст. 501. Потім була заведена в шостий збірник творів поета «Контрасти» — р. 1912, ст. 46, а звідти й до II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 109.

Одмін в тексті, крім 6 рядка, де в «УХ.»: Мов червінці
«Кон.»: Мов червінці,
немає більш жадних.

Текст подаємо за збіркою «Контрасти».

1912.

193. СИНИ ЗЕМЛІ.

Вперше поезія ця була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1912, кн. I, ст. 80. В цім же році в-осени поет злагодив шосту збірку своїх творів «Контрасти» і завів цю поезію на ст. 64. Звідси-ж була вона передрукована до II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 128.

Одмін в тексті немає жадних. Текст подаємо за збіркою «Контрасти».

194. АПОТЕОЗ.

[Умірай, як смертельно підстрелений звір].

Ця поезія також вперше була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1912, кн. I, ст. 80. І заведена також до збірника «Контрасти», ст. 19—20, а звідти передрукована 1918 року у II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 80—81.

Текст перводруку де-що відмінний від тексту дальших друків. Одміни ті подаємо тут:

- Ряд. 8. «ЛНВ»: ...чуття, трагічні...
«Кон.»: ...чуття, всі трагічні...
Ряд. 11—13. «ЛНВ.»: То і смерть як не смерть, а одвічне життя, —
Злу й сваволі велика одвага!
Йї не буде повік між живих забуття,
«Кон.»: То і смерть, як не смерть, а одвічне життя,
Йї не буде повік між живих забуття
Злу й сваволі велика одвага,
Ряд. 16. «ЛНВ.»: ...і Бог знає...
«Кон.»: ...і Бог бачить...

- Ряд. 20. «ЛНВ.»: ...горіння!
 «Кон.»: ...горіння.

За основний вважаємо текст збірника «Контрасти», — його й беремо.

195. ПОГРОЗИ.

Вперше друкована була ця поезія в київському щомісячному журналі «Українська Хата» — р. 1912, кн. I, ст. 1. Далі заведена була в склад шостої збірки творів поета «Контрасти» — 1912, ст. 13—14, а звідти в 1918 р. була передрукована у II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 73—74. Поміж текстами тих друків є дрібні одміни:

- Ряд. 2. motto: «УХ.»: ...повнее...
 «Кон.»: ...повное
 Ряд. 3. motto: «УХ.»: ...порога,
 «Кон.»: ...порогу,
 Ряд. тексту 3. «УХ.»: ...морок сон,
 «Кон.»: ...морок сон;
 Ряд. 5. «УХ.»: Сни-погрози,
 «Кон.»: Сни погрози,
 Ряд. 10. «УХ.»: Бачу, чую...
 «Кон.»: Бачу, чую...

Текст подаємо згідно текстові збірки «Контрасти»

196. ЗВУКИ ТАЙНИ.

Вперше ця поезія була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1912, кн. II, ст. 226—8. Увійшла вона також і в склад шостої збірки творів поета «Контрасти», ст. 15—18, а звідси була передрукована до II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 75—79. Текст перводруку має де-які одміни від інших друків:

В перводруковій слово «Тайни» в заголовку писалося з великої літери. Далі,

- Ряд. 19. «ЛНВ.»: Серце палом...
 «Кон.»: Палом серце...
 Ряд. 23 і 24 «ЛНВ.»: Під таємним ореолом
 Злився звуками з Еолом
 «Кон.»: Злився звуками з Еолом,
 Оточився ореолом
 Ряд. 31 «ЛНВ.»: ...струн;
 «Кон.»: ...струн.
 Ряд. 40. «ЛНВ.»: ...смілий, ніжно-мрійний,
 «Кон.»: ...смілий ніжномрійний,

- Ряд. 44. «ЛНВ.»: Бачу, бачу,...
 «Кон.»: Бачу, чую,...
- Ряд. 47. «ЛНВ.»: ...слідкуеш
 «Кон.»: ...слідкуеш,
- Ряд. 51. «ЛНВ.»: Скільки...
 «Кон.»: Скільки...
- Ряд. 60. «ЛНВ.»: ...з ран, —
 «Кон.»: ...з ран,
- Ряд. 68. «ЛНВ.»: ...бойовий, —
 «Кон.»: ...бойовий,
- Ряд. 73. «ЛНВ.»: ...Знову з вітром...
 «Кон.»: ...Знову з вихрем...
- Ряд. 78. «ЛНВ.»: ...потекла!...
 «Кон.»: ...потекла!
- Ряд. 90. «ЛНВ.»: ...бурновійний,
 «Кон.»: ...бурновійний
- Ряд. 94. «ЛНВ.»: ...дзвін;
 «Кон.»: ...дзвін.

Беремо текст збірки «Контрасти».

197. ПЕРЕХОДИ.

[Не муч, не муч мене докором].

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті — «Рада» — р. 1912, 19 лютого (3. III. н. ст.), № 41, ст. 2. Це після довгої, більш як два з половиною роки, перерви, що сталась в наслідок конфлікту між поетом та ред. газети «Рада» (поет вмістив у віденській газеті «Чорна Рада» два памфлети: «Радяне» — 1909 р., 7. IV. та «Рада» — 1909, 15. XI.) — Гр. Чупринка знову регулярно з'являється зі своїми поезіями на сторінках цього видання. В цім же році поезія «Переходи» входить в склад великої збірки «Контрасти», виданої «Товариством прихильників української літератури, науки і штуки у Львові», ст. 27—29. А звідси була передрукована в 1918 році у II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 87—89 без змін.

Тексти тих друків мають одміни такі:

- Ряд. 2. «Рада»: ...люблю,
 «Кон.»: ...люблю!
- Ряд. 3. «Рада»: ...гріх, і біль,...
 «Кон.»: ...гріх і біль...
- Ряд. 6. «Рада»: Мов дим, розвіялись в борні, —
 «Кон.»: Мов дим розвіялись в борні,
- Ряд. 9. «Рада»: ...тіні,
 «Кон.»: ...тіні.

- Ряд. 14. «Рада»: ...меж: —
 «Кон.»: ...меж; —
- Ряд. 15. «Рада»: ...майбутній —
 «Кон.»: ...майбутній
- Ряд. 16. «Рада»: ...теж!
 «Кон.»: ...теж.
- Ряд. 17. «Рада»: Стій, ні звука! Сльози витри!...
 «Кон.»: Стій, — ні звука! сльози витри!
- Ряд. 22. «Рада»: ...котяться...
 «Кон.»: ...котяться;
- Ряд. 23. «Рада»: ...Смерть і Вічність
 «Кон.»: ...смерть і вічність
- Ряд. 28. «Рада»: Десь звиваються.
 «Кон.»: Десь зливаються.
- Ряд. 29. «Рада»: Сяють в небі,...
 «Кон.»: Сяють в небі...
- Ряд. 34. «Рада»: Тайною...
 «Кон.»: Тайнами...
- Ряд. 35. «Рада»: Пал, і муки,...
 «Кон.»: Пал і муки...
- Ряд. 38. «Рада»: ...величная!
 «Кон.»: ...величная;
- Ряд. 40. «Рада»: ...вічная!
 «Кон.»: ...вічная.

Подаємо текст за збіркою «Контрасти», яку автор сам прилагоджував до друку.

198. КОНТРАСТИ.

Вперше поезія ця була надрукована в київському щомісячному журналі «Українська Хата» — р. 1912, кн. II, ст. 65. В тім же році вона була заведена до чергової збірки творів поета «Контрасти», від якої і збірка дістала свою назву, — ст. 3—5. В 1918 році була передрукована в II т. видання Т-ва «Криниця», — ст. 63—65.

Тексти тих друків мають великі одміни:

- Ряд. 1. «УХ.»: Вільним...
 «Кон.»: Вільним...
- Ряд. 6. «УХ.»: Ти, мов фея воскресила;
 «Кон.»: Ти мов фея воскресила,
- Ряд. 13. «УХ.»: ...злом, —
 «Кон.»: ...злом,
- Ряд. 14. «УХ.»: ...уп'юся!...
 «Кон.»: ...уп'юся.

- Ряд. 15. «УХ.»: ...буролом
 «Кон.»: ...буролом,
 Ряд. 16. «УХ.»: ...зіллюся!..
 «Кон.»: ...зіллюся.
 Ряд. 18. «УХ.»: ...із клавiри;
 «Кон.»: ...із клавiри,
 Ряд. 19. «УХ.»: Пеклом злістного..
 «Кон.»: Палом гнівного..
 Ряд. 21—24. «УХ.»: цієї строфи зовсім нема.
 в «Кон.»: Груди радісно дріжать;
 Грають зіроньки в намисті;
 Вільно хвилями летять
 Звуки радісні і чисті.
 Ряд. 26. «УХ.»: Мусять душі чисті впасти!
 «Кон.»: Мусять чисті душі впасти! —
 Ряд. 31. «УХ.»: ...висоті,
 «Кон.»: ...висоті;
 Ряд. 37. «УХ.»: ...чекать,
 «Кон.»: ...чекать, —
 Ряд. 42—47. «УХ.»: нема зовсім тих рядків.
 «Кон.»: Тини думи заворожать,
 Тини душу обезбожать
 В час палких, хвилинних свят, —
 Ти ж на завтра будеш чути
 Біль сердешної отрути
 І вагу сумних утрат.
 Ряд. 48. «УХ.»: ...боже —
 «Кон.»: ...боже
 Ряд. 56. «УХ.»: ...не молюсь,
 «Кон.»: ...не схилюсь, —
 Ряд. 57—59. «УХ.»: Я ні.....,....., [«тюрмам, ні Сiбірам», —
 наша вставка по пам'яті. П. Б.]
 Ні богам, людським кумірам,
 Мирно не вклонюсь.
 «Кон.»: В мене є святині власні,
 Незрадливі, довгочасні —
 Їм самотно я молюсь.

Текст беремо згідно зі збіркою «Контрасти».

199. ПАРАЛЕЛІ.

Поезія ця вперше надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 4 березня (17 березня), № 53, ст. 2. В тім же році вона була заведена автором до шостої збірки його творів «Контрасти» ст. 34—35.

А в 1918 р. була звітди передрукована без жадних змін у II т. видання Т-ва «Криниця» ст. 96—98.

Поміж текстами перводруку і збірки «Контрасти» є де-які пунктуаційні одміни. Вони такі:

Ряд. 5. «Рада»: ...розхитані,
«Кон.»: ...розхитані;

Ряд. 8. «Рада»: ...збере!...
«Кон.»: ...збере.

Ряд. 10. «Рада»: ...мигне,
«Кон.»: ...мигне;

Ряд. 14. «Рада»: ...«ил», —
«Кон.»: ...ил, —

Ряд. 16. «Рада»: ...діл!...
«Кон.»: ...діл.

Ряд. 40. «Рада»: Вік віків?
«Кон.»: Вік віків?...

Подаємо текст за збіркою «Контрасти».

200. ГОЛОД.

Поезія ця вперше надрукована була в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 6 березня (19. III. н. ст.), № 54, ст. 2. Там вона мала заголовок — «Колоски» та підзаголовок — Присвячую голодним дітям. В тім же році автор заводить її до шостої збірки своїх творів «Контрасти», ст. 30—32, але робить в тексті поезії значні зміни, як пунктуаційного характеру, так і стилістичного. В 1918 році Т-во «Криниця» бере цю поезію в новій редакції до II т. свого видання, ст. 90—93.

Одміни в тексті такі:

Ряд. 2. «Рада»: ...тонкі, —
«Кон.»: ...тонкі,

Ряд. 4. «Рада»: Ви-ж оздобляєте всі колоски!
«Кон.»: Ви ж звеселяєте всі колоски.

Ряд. 11. «Рада»: Де-ж...
«Кон.»: Де ж...

Ряд. 15. «Рада»: ...ваші квітоньки... неголодні,
«Кон.»: ...ваші, квітоньки... неголодні

Ряд. 20. «Рада»: ...тисячі риз.
«Кон.»: ...тисячі раз. (Можливо це коректорський недогляд, бо й рима вимагає «риз» та й по контексту мови не може бути — раз).

Ряд. 21. «Рада»: ...погрози,
«Кон.»: ...погрози;

- Ряд. 22. «Рада»: ...краса.
 «Кон.»: ...краса;
 Ряд. 23. «Рада»: ...сльози,
 «Кон.»: ...сльози, —
 Ряд. 26. «Рада»: ...у вас;
 «Кон.»: ...у вас.
 Ряд. 27. «Рада»: ...огники-искри,
 «Кон.»: ...огники, искри,
 Ряд. 28. «Рада»: ...нас!
 «Кон.»: ...нас.
 Ряд. 30. «Рада»: Рознеси ти дух...
 Ряд. 31. «Рада»: ...цвіт,
 «Кон.»: ...цвіт, —
 Ряд. 34. «Рада»: ...літ;
 «Кон.»: ...літ;
 «Кр.»: ...літ

Далі в перводруковій 38 та слідуючі рядки мали таку редакцію:

Там, де співи в дні щасливі
 Ллються в вільні переливи
 І лунають і гудуть.

В збірці «Контрасти» вона одмінена на таку:

Там де співи
 В дні щасливі
 І лунають і гудуть — пропущено середній рядок,
 а перший розбито на два, щоби не порушити строфічної шостивіршової
 будови поезії.

В «Кр.» лише та одміна, що після «Там» стоїть протинка.

- Ряд. 40. «Рада»: ...ніжні,
 «Кон.»: ...пишні
 Ряд. 44. «Рада»: ...окамянілий,
 «Кон.»: ...окамянілий
 Ряд. 55. «Рада»: ...тіни коло стін.
 «Кон.»: ...тіни коло стін,
 Ряд. 57. «Рада»: ...передзвін...
 «Кон.»: ...передзвін.
 Ряд. 58. «Рада»: ...ніжні.
 «Кон.»: ...ніжні,
 Ряд. 59. «Рада»: ...піски.
 «Кон.»: ...піски...

Текст поезії подаємо за збіркою «Контрасти».

201. СВЯТО ВЕСНИ.

Вперше поезія ця була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 11 березня (24. III. н. ст.), ч. 59, ст. 2—3. Потім вона увійшла в склад шостої збірки творів поета «Контрасти», 1912 р., ст. 36—37. А звідси була передрукована без змін до II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 99—100.

Поміж текстами перводруку та збірки «Контрасти» є такі одміни:

Заголовок в перводрукові писався з великих лігер обидва слова, а в «Кон.» — вже слово «Весни» пишеться з малої літери.

Далі:

- Ряд. 4. «Рада»: ...сил!
«Кон.»: ...сил.
- Ряд. 9. «Рада»: Де ти, горе? Все здолаю,
«Кон.»: Де ти горе? Все здолаю!
- Ряд. 12. «Рада»: ...мовчу!
«Кон.»: ...мовчу.
- Ряд. 20. «Рада»: ...води,
«Кон.»: ...води;

Текст подаємо за збіркою «Контрасти».

202. ЛІРА.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 13 березня, (26. III. н. ст.), № 60, ст. 3. Після вона увійшла до збірки «Контрасти» — р. 1912, ст. 6—7, а вже звідти була передрукована без жадних одмін в II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 66—67.

Текст перводруку має де-які одміни від тексту дальших друків.

Одміни тут такі:

- 2 ряд. motto: «Рада»: Згуком... потрясти...
«Кон.»: Звуком... потрясти!...

До імени автора motto — Шота Руставелі — була така примітка Гг. Чупринки: — «Шота Руставелі — грузинський поет XII віку». В дальших друках тої примітки вже нема.

В тексті поезії, поминаючи правописні, такі одміни:

- Ряд. 4. «Рада»: Плещуть хвилями жалю;
«Кон.»: Повні гострого жалю;
- Ряд. 5. «Рада»: Хтось до серця припадає
«Кон.»: Ліра стогне, ліра б'ється
- Ряд. 6. «Рада»: І сміється і ридає:
«Кон.»: І ридає і сміється: —
- Ряд. 9. «Рада»: ...буруни;
«Кон.»: буруни,

- Ряд. 10. «Рада»: ...вічно-юний
 «Кон.»: ...вічно юний
- Ряд. 11. «Рада» ...зір;
 «Кон.»: ...зір.
- Ряд. 13. «Рада»: ...,плещуть води,
 «Кон.»: ...,грають води,
- Ряд. 14. «Рада»: ...бір!
 «Кон.»: ...бір.
- Ряд. 17. «Рада»: ...круки.
 «Кон.»: ...круки;
- Ряд. 19. «Рада»: ...закололо,
 «Кон.»: ...закололо, —
- Ряд. 20. «Рада»: ...захололо...
 «Кон.»: ...захололо;
- Ряд. 21. «Рада»: ...з рук!
 «Кон.»: ...з рук.

Подаємо текст її за збіркою «Контрасти».

203. ЦВІТ ДУШІ.

Вперше поезія ця була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 1 квітня (14. IV. н. ст.), № 75, ст. 2. Опісля була вона заведена до шостої збірки творів поета «Контрасти», р. 1912, ст. 38—39, а звідти передрукована без жадних змін до II т. видання Т-ва «Криниця» р. 1918, ст. 101—102.

Тексти тих друків одмін не мають, крім:

- Ряд. 18. «Рада»: ...співці.
 «Кон.»: ...співці,

Текст подаємо за збіркою «Контрасти».

204. СПІВИ НОЧИ.

Поезія ця йде безпосередньо за попередньою — «Цвіт душі» на сторінках тої ж київської щоденної газети «Рада» — р. 1912, 1 квітня (14. IV. н. ст.), № 75, ст. 2. І як попередня поезія, вона була заведена в шостий збірник творів поета «Контрасти» — р. 1912, ст. 44—45, а звідти вже була без жадних одмін передрукована у II т. видання Т-ва «Криниця», р. 1918, ст. 107—108.

Текст, крім одміни в 5 рядкові —

- «Рада»: ...очима сумна...
 «Кон.»: ...очами сумно...

немає більше жадних.

Текст її подаємо за збірником «Контрасти».

205. НОКТЮРН.

[Звисла ніченька узорна].

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 5 квітня (18. IV. н. ст.), № 78, ст. 2. Потім в тім же році була заведена автором у шосту збірку його творів «Контрасти» — р. 1912, ст. 42—43, і вже звідти була передрукована в II т. видання Т-ва «Криниця» — 1918 р., ст. 105—106.

Одмін в тексті немає жадних.

206. БУРЯ.

[Б'ються хвилі білогриві].

Вперше ця поезія була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 8 квітня (21. IV. н. ст.), № 81, ст. 2. В тім же році поет завів її у шосту збірку своїх творів «Контрасти», ст. 62—63, а звідти в 1918 році вона була без жадних одмін передрукована у II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 126—127.

Одміни в текстах такі:

- Ряд. 4. «Рада»: ...лютують
«Кон.»: ...лютують,
Ряд. 11. «Рада»: Палом, гнівом...
«Кон.»: Палом гніву...
Ряд. 20. «Рада»: ...затремтів...
«Кон.»: ...затремтів!..

Подаємо текст її за збіркою «Контрасти».

207. ЧЕРНИЧКА.

Ця поезія вперше була надрукована в тій же київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 8 квітня (21. IV.), № 81, ст. 3. Так само, як і попередні поезії, була вона заведена поетом до шостої збірки його творів — «Контрасти», р. 1912, ст. 40—41, а звідти була передрукована без жадних одмін в II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 103—104.

Одміни перводруку від дальших друків такі: поперше тут було таке motto, яке далі вже не зустрічаємо:

— «Одна в мольбах — далеко, рівно
Од божества і од людей.

М. Ю. Лермонтов».

- і ще в ряд. 21. «Рада»: ...груди.
«Кон.»: груди,

але це, гадаємо, просто недогляд коректора.

Текст її подаємо за збіркою «Контрасти».

208. ВІЙНА.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щотижневій народній газеті «Засів», р. 1912, 13 квітня, № 14, ст. 132—133. Потім була вона заведена в шосту збірку творів поета — «Контрасти», ст. 68—70, а звідти передрукована до II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 132—134.

Одміни в текстах перших двох друків такі:

Ряд. 3. Motto «Зас.»: ...Божий,
«Кон.»: ...Божий,

Ряд. 5. біля підпису «Бенедіктов» в «Засіві» була примітка внизу під віршем — «Бенедіктов — рос. поет».

в тексті:

Ряд. 10. «Зас.»: ...останьої...
«Кон.»: ...останньої...

Ряд. 12. «Зас.»: ...я, чи ти?...
«Кон.»: ...я чи ти?...

Ряд. 17. «Зас.»: ...круки;
«Кон.»: ...круки:

Ряд. 33. «Зас.»: В крові...
«Кон.»: В крови...

Крім того в перводруковій поезію не було поділено на строфи. Текст її подаємо за збіркою «Контрасти».

209. ДІЛЕМА.

Вперше надрукована ця поезія була в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 15 квітня (28. IV.), № 86, ст. 2. В тім же році була заведена автором до шостої збірки його творів — «Контрасти» ст. 71—72, а звідти вже передрукована без жадних змін в II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 135—136. До одмін в тексті треба зазначити:

Ряд. 25. «Гада»: ...море
«Кон.»: ...море,

та більш нічого.

Текст її подаємо за збіркою «Контрасти».

210. ПРОРОК.

Ця поезія та слідуючі дві підряд — «Вігер» і «Сльози» вперше були надруковані в київському щомісячному журналі «Українська Хата» в серії — «З циклю «Контрасти» 1912 р., кн. III—IV, ст. 137—138. Поезія «Пророк» там мала ще й присвяту — (Присвята «Українській Хаті»). В збірці «Контрасти» ст. 9—10 тої присвяти вже нема та й цикл порушено, бо ціла книжка була названа назвою цикла. Зі збірки «Контрасти» в 1918 р.

поезія без жадних змін передрукована в II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 69—70.

Одмін в тексті, крім пари пунктуаційних, нема більше жадних.

- Ряд. 6. «УХ.»: ...курінь
«Кон.»: ...курінь,
Ряд. 10. «УХ.»: ... — гори!
«Кон.»: ... — гори! —

Далі то все одміни правописні. Ми беремо текст збірки «Контрасти».

211. ВІТЕР.

Вперше була надрукована ця поезія в серії — «З циклю «Контрасти» в київськiм щомісячнiм журналі «Українська Хата» — р. 1912, кн. III—IV, ст. 138. Потім увійшла в склад шостої збірки творів поета «Контрасти» ст. 67 і звідти була передрукована, без змін, в II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 131.

Одміни в тексті такі:

- Ряд. 3. «УХ.»: Збив-підняв...
«Кон.»: Збив, підняв...
Ряд. 15. «УХ.»: — Ти-ж...
«Кон.»: — Ти ж...
Ряд. 17. «УХ.»: ...колиску.
«Кон.»: ...колиску!...

Придержуємося тексту збірки «Контрасти».

212. СЛЬОЗИ.

Поезія вперше була надрукована в київськiм щомісячнiковi «Українська Хата» — 1912 р., кн. III—IV, ст. 138. Далі вона була заведена в шосту збірку творів поета «Контрасти» — 1912 р., ст. 66, і звідси передрукована без змін до II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 180.

Одмін між першим і другим друком майже нема:

- Ряд. 1. епіграфа «УХ.»: людину,
«Кон.»: ...людину
Ряд. 1. «УХ.»: ...ридань;
«Кон.»: ...ридань,

Беремо текст збірки «Контрасти».

213. НАЙВИЩА СИЛА.

Вперше ця поезія була надрукована в київськiй щоденнiй газетi «Рада» — р. 1912, 29 квітня (12. V. н. ст.), № 98, ст. 2. Потім заведена

в шосту збірку творів поета «Контрасти» — р. 1912, ст. 87—88, а звідти була передрукована без жадних одмін в II т. видання Т-ва «Криниця» — 1918 р., ст. 152—153.

Одмини тексту перводруку такі:

Заголовок—«Рада»: Найвища Сила.
«Кон.»: Найвища сила.
Ряд. 24. «Рада»: ...любови!..
«Кон.»: ...любови.

Подаємо текст за збіркою «Контрасти».

214. MEMENTO!

Поезія ця вперше надрукована була в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 1 травня (14. V. н. ст.), № 99, ст. 3. В тім же році вона була заведена в шосту збірку творів поета «Контрасти», ст. 85—86, а звідти вже без жадних одмін була передрукована до II т. видання «Криниця», ст. 150—151.

Одмини в текстах тут такі:

Ряд. 12. «Рада»: Що у-двох..
«Кон.»: Що удвох..
Ряд. 13. «Рада»: ...навіки..
«Кон.»: ...на віки..
Ряд. 20. «Рада»: ...співець,
«Кон.»: ...співець
Ряд. 25. «Рада»: Тут не певні..
«Кон.»: Тут не певні..
Ряд. 29. «Рада»: Льодолому
«Кон.»: Льодолому,

Текст подаємо за збіркою «Контрасти».

215. ВЛАДА СЕРЦЯ.

Перший раз поезія ця була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1912, кн. V, ст. 233—234. В тім же році поет заводить її у шосту збірку своїх творів «Контрасти», ст. 106—110, а звідти вона передрукована вже була у II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 172—176.

Тексти тих видань мають де-які одмини:

Ряд. 1. «ЛНВ.»: ...мая!
«Кон.»: ...Мая!

і далі всюди це слово в «ЛНВ.» пишеться з малої літери, а в «Кон.» з великої.

- Ряд. 42. «ЛНВ.»: Блиском,
 «Кон.»: Блиском-жаром...
 Ряд. 45 і 46. «ЛНВ.»: Розплетуться,
 То зплетуться,
 в «Кон.»: ці рядки переставлено.
 Ряд. 51 «ЛНВ.»: В'ється...
 «Кон.»: В'ється...
 Ряд. 55. «ЛНВ.»: ...дзвонами...
 «Кон.»: ...дзвоном...

Беремо текст збірки «Контрасти», лише додержуємось строфічного розподілу поезії.

216. *.*

[Не аравійським ураганом].

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 6 травня (19. V. н. ст.), № 103, ст. 3. В тім же році вона була заведена до шостої збірки творів поета «Контрасти», ст. 83—84, а звідти вже без жадних змін була вона передрукована до II т. видання Т-ва «Криниця» ст. 148—149.

Одміни в тексті є тут досить значні. А саме:

- Ряд. 3. «Рада» ...туманом,
 «Кон.»: ...туманом
 Ряд. 4. «Рада» ...тьмі.
 «Кон.»: ...тьмі; —

Далі другої строфи:

«Як ураганом, так не вбивчим,
 А тим, що дме, змітає пил,
 Що вільним хорам богоспівчим,
 Яснить од хмари небосхил».

у перводруковій зовсім нема.

- Ряд. 9. «Рада» Подяка силам...
 «Кон.»: Хвала всім силам...
 Ряд. 10. «Рада» Що тільки жить і жить дають
 «Кон.»: Що нам життя і міць дають.
 Ряд. 11. «Рада» ...будівничим,
 «Кон.»: бунтівничим,
 Ряд. 13. «Рада» Життя — ...
 «Кон.»: Життя...
 Ряд. 28. «Рада» Сіяй і грій і розрушай!
 «Кон.»: Іди — твори і розрушай!

Подаємо текст за збіркою «Контрасти».

217. ЦВІТ ТРАВНЕВИЙ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 10 травня (23. V. н. ст.), № 106, ст. 2. Потім увійшла в склад шостої збірки творів поета «Контрасти», ст. 74—75, а звідти була передрукована без жадних змін до II т. видання Т-ва «Криниця» — р. 1918, ст. 138—139.

Одміна в тексті перводруку така:

Ряд. 24. «Рада»: ..безодгадно;

«Кон.»: ...безодгадно!

Текст її подаємо за збіркою «Контрасти».

218. В ЧАДУ КВІТОК.

Фантазія.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 року, 13 травня (26. V. н. ст.). № 109, ст. 2. Далі, в тім же році вона була заведена в склад шостої збірки творів поета «Контрасти», ст. 78—80. А в 1918 р. звідти була передрукована без жадних змін в II т. видання Т-ва «Криниця» ст. 140—145. Одмін в текстах немає жадних.

219. ДУМА.

Поезія вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 17 травня (30. V. н. ст.), № 111, ст. 3. Потім була заведена в шосту збірку творів поета «Контрасти», 1912, ст. 59, а звідти вже без жадних одмін була передрукована до II т. видання Т-ва «Криниця» — 1918 р., ст. 123.

Одмін в текстах немає жадних. Текст її подаємо за збіркою «Контрасти».

220. В ТАЄМНОМУ ХРАМІ.

Як і попередня поезія, «В таємному храмі» вперше надрукована була в газеті «Рада» — р. 1912, 19 травня (1 червня) № 113, ст. 2. І також була заведена в збірку «Контрасти», 1912 р., ст. 73, а потім без жадних змін в 1918 р. до II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 137.

Одмін в текстах немає жадних. Ми подаємо її за збіркою «Контрасти».

221. НАД ЖИТТЯМ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 20 травня (2. VI. н. ст.), № 114, ст. 3. В тім же

році вона була заведена до шостої збірки творів поета «Контрасти», 1912 р., ст. 81, а звідти без жадних змін була передрукована до II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 146.

Одміни в перводруковій знаходимо такі:

- Ряд. 6. «Рада»: ...одчаю
«Кон.»: ...одчаю,
Ряд. 9. «Рада»: ...життя!
«Кон.»: ...життя! —

Текст поезії подаємо за збіркою «Контрасти».

222. [ЗІРВАНІ] КВІТИ.

Поезія ця вперше надрукована була в київській щоденній газеті «Рада» під назвою: «Зірвані квіти» — р. 1912, 20 травня (2. VI. н. ст.), № 114, ст. 3.

Тут же поезія мала таке motto:

— «Шкода того барвіночку
Й недосвіта шкода...»

Т. Г. Шевченко.

та підпис «Г. Ч.», що є ініціалами, без сумніву, нашого поета, якими він не раз підписував свої твори в газеті «Рада». В тім же році поезія була заведена в шосту збірку творів поета «Контрасти», ст. 65, а звідти передрукована була й до II т. видання Т-ва «Криниця» — 1918, ст. 129.

Крім зазначених, є ще такі одміни в перводруковій:

- Ряд. 1. «Рада»: Ніч плакала...
«Кон.»: Ніч заплакала...
Ряд. 6. «Рада»: ..холодили.
«Кон.»: ...холодили...
Ряд. 10. «Рада»: ...ранок; —
«Кон.»: ...ранок.

Подаємо текст за збіркою «Контрасти».

223. СУЛТАНША.

Із української старовини.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 25 травня (7. VI. н. ст.), № 118, ст. 3. В тім же році вона була заведена в шосту збірку творів поета «Контрасти», ст. 99—101, а звідти без жадних змін до II т. видання Т-ва «Криниця» — р. 1918, ст. 165—167.

Текст перводруку має пару пунктуаційних одмін:

- Ряд. 7. «Рада»: ...зорі-чари,
«Кон.»: ...зорі-чари
Ряд. 36. «Рада»: ...горіли!
«Кон.»: ...горіли.

Текст її подаємо за збіркою «Контрасти».

224. ОСТАННЯ РОЗВАГА.

Ця поезія була надрукована в тій же київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 27 травня (9. VI. н. ст.), № 120, ст. 2. Потім вона була заведена до збірки «Контрасти» — р. 1912, ст. 102—103, а звідти й до II т. видання Т-ва «Криниця» — 1918 р., ст. 168—169.

Тексти тих друків не мають жадних одмін.

225. СТРУНИ.

[Нерви мої — струни].

Вперше ця поезія була надрукована в київській щотижневій, народній газеті «Засів» — р. 1912, 1 червня, № 20, ст. 181. Потім вона увійшла в склад шостої збірки творів поета «Контрасти», ст. 96—98 і звідси без жадних одмін в тексті передрукована була у II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 162—164.

Одміни в тексті перших двох друків такі:

- Ряд. 2. «Зас.»: ... — ліра;
«Кон.»: ... — ліра;—
Ряд. 3. «Зас.»: Як розходяться...
«Кон.»: Як розходяться...
Ряд. 9. «Зас.»: ...ревуть.
«Кон.»: ...ревуть
Ряд. 10. В «Засіві» цього рядка зовсім немає.
Ряд. 24. «Зас.»: ...живуть:
«Кон.»: ...живуть,
Ряд. 26. «Зас.»: ...сосяшне...
«Кон.»: ...сосяшне...
Ряд. 27. «Зас.»: Ніччу...
«Кон.»: Ніччю
Ряд. 31. «Зас.»: Ллються радісно рулади
«Кон.»: Ллються дзвінко серенади
Ряд. 35. «Зас.»: ...грає,
«Кон.»: ...грає —
Ряд. 42. «Зас.»: ...сумні...
«Кон.»: ...сумно...

Текст її подаємо за збіркою «Контрасти».

226. ВЕЧІРНИЙ СУМ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 2 червня (15. VI. н. ст.), № 125, ст. 3. В тім же році була вона заведена до збірки «Контрасти», ст. 8 і в 1918 році увійшла до II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 68.

Одмін в текстах немає жадних.

227. ЧАРИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 6 червня (19. VI. н. ст.), № 128, ст. 2. В цім же році автор її завів до шостої збірки своїх творів «Контрасти», ст. 104—105, а в 1918 році була вона передрукована без жадних змін у II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 170—171.

Одмін в текстах немає жадних.

228. ДУША — ПУСТКА.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 24 червня (7. VII. н. ст.), № 144, ст. 2. В тім же році в-осени поет випустив шосту збірку своїх творів «Контрасти», але до цієї збірки поезія не увійшла і можливо тому, що збірка була вже злагоджена до часу, коли ту поезію поет написав. Увійшла вона вже у видання 1918 р. Т-ва «Криниця», т. III-ий, ст. 89.

Текст перводруку має де-які одміни — вони такі:

заголовок в «Раді» писався з великих літер: Душа — Пустка. Далі:

- Ряд. 2. «Рада»: ...миле, —
«Кон.»: ...миле;
Ряд. 4. «Рада»: ...зотліле.
«Кон.»: ...зомліле.
Ряд. 7. «Рада»: Після нього...
«Кон.»: Після його...
Ряд. 9. «Рада»: ...не чекай;
«Кон.»: ...не чекай!
Ряд. 14. «Рада»: ...святині!
«Кон.»: ...святині,

Ми подаємо текст перводруку.

229. ПУТЬ.

Вперше поезія ця друкована була в київському щомісячникові «Українська Хата» — р. 1912, кн. VI, ст. 305—306. Більше вона ніде не була надрукована. Подаємо текст її за перводруком.

230. ТІНІ.

Поезія одночасно з попередньою вперше була видрукована в київському щомісячному журналі «Українська Хата» — р. 1912, кн. VI, ст. 306. Потім була заведена поетом у шосту збірку своїх творів «Контрасти» — р. 1912, ст. 91, а звідти вже була передрукована 1918 р. у II т. видання Т-ва — «Криниця», ст. 157.

Текст перводруку і збірки «Контрасти» досить значно ріжняться. Одміни в тексті такі:

Ряд. 2. «УХ.»:	З останнім промінням... злились
«Кон.»:	З промінням срібляним ...злились,
Ряд. 3. «УХ.»:	...невірній
«Кон.»:	...невірній,
Ряд. 4. «УХ.»:	Без жалю, без болю... розійшлись.
«Кон.»:	Безжурно і легко... рознялись.
Ряд. 6. «УХ.»:	І також розбили... своє;
«Кон.»:	І так потушили... своє, —

Беремо текст збірки «Контрасти», як останній виправлений автором.

231. ПОЕЗІЯ.

[Поезія — сонце, поезія — світ].

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 17 червня (30 червня), в ч. 138-му, ст. 2. Ні в одну зі збірок творів поета вона досі не входила і ми заводимо її вперше. Текст подаємо за перводруком.

232. ТАЙНА.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 8 липня (21 липня н. ст.), № 155, ст. 2. А в 1918 році вона увійшла в склад III т. видання творів поета Т-ва «Криниця», ст. 98—100. Ті два друки мають пунктуаційні одміни:

Ряд. 8. «Рада»:	...ухо...
«Кр.»:	...вухо...
Ряд. 18. «Рада»:	...прилетіла,
«Кр.»:	...прилетіла, —
Ряд. 20. «Рада»:	...крила!
«Кр.»:	...крила.
Ряд. 25. «Рада»:	Ти землі...
«Кр.»:	Ти землі...
Ряд. 37. «Рада»:	...у тьмі,
«Кр.»:	...у тьмі, —

- Ряд. 38. «Рада»: ...в мирах?
 «Кр.»: ...в мирах,
 Ряд. 40. «Рада»: ...і прах.
 «Кр.»: ...і прах...

Крім того в перводрукові находимо дату про час і місце написання поезії — «Київ. 1912. Олександрівська лікарня».

Текст поезії подаємо за перводруком.

233. ЗМОГА.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 22 липня (14 серпня н. ст.) в № 167, ст. 2. Перед самим закінченням друку поезія ця була введена автором у шосту збірку його творів «Контрасти», ст. 95. А в 1918 р. вона без жадних змін звідти була передрукована до II т. видання т-ва «Криниця», ст. 161. Поміж текстами перводруку та збіркою — «Контрасти» є дрібні — пунктуаційні одміни. Вони такі:

- Ряд. 1. «Рада»: ...болю;
 «Кон.»: ...болю,
 Ряд. 2. «Рада»: ...огид.
 «Кон.»: ...огид;
 Ряд. 5. «Рада»: ...грати;
 «Кон.»: ...грати,

Подаємо текст поезії за збіркою «Контрасти».

Далі в хронологічному порядку мусить іти та низка поезій, що увійшла в склад шостої збірки творів поета «Контрасти». Збірка ця, що точно має такий титул: Грицько Чупринка. Контрасти. Лірика. Виданне Товариства прихильників української літератури, науки і штуки у Львові. 1913.

Складав її поет ще з ранньої весни 1912 року і виготовив до друку не пізніше місяця червня. Маємо повідомлення в 174 числі газети «Рада» від 31 липня, що збірник Гр. Чупринки «Контрасти» вийшов з друку. Таким чином всі поезії, що їх ми не знайшли видрукowanими десь инше, а є їх числом 6, можливо були вперше надруковані таки в збірці «Контрасти» і написані були не пізніше днів виходу у світ цієї збірки. Загалом можна припускати, що то є матеріал написаний поетом в часі по-між п'ятою та шостою збіркою його творів, то б-то від м. вересня 1911 до м. липня 1912 року.

Подаємо спис тих 6 поезій з зазначенням, де вони були надруковані вперше і в друге. Порядок приймаємо той, в якому вони знаходяться у збірці «Контрасти», цей порядок хоча не допомагає на-

шому завданню: вкласти увесь матеріал у хронологічному порядку, але має всетаки те оправдання, що така була воля поета, і тому буде краще ніж містити їх в якійсь ще іншій розполозі.

Текст тих поезій подаємо за збіркою «Контрасти».

234. ОРКЕСТР.

Збірник «Контрасти» — ст. 50—51; «Кр.» — II т., ст. 114—115.

235. ВЕЧІР.

Збірник «Контрасти», — ст. 54; «Кр.», — II т., ст. 118.

236. З ВІТРОМ.

Збірник «Контрасти», — ст. 82; «Кр.», — II т., ст. 147.

237. ПОСТОРОГА.

Збірник «Контрасти», — ст. 89—90; «Кр.» — II т., ст. 154—156.

238. ТАЙНИ.

Збірник «Контрасти», — ст. 92—93; «Кр.» — II т., ст. 158—159.

239. МИ І ВИ.

Збірник «Контрасти», — ст. 94; «Кр.» — II т., ст. 160.

240. БІЛА КВІТКА.

Поезія ця вперше надрукована в київській газеті «Рада» — р. 1912, 14 серпня (27. VIII.), № 185, ст. 2. В збірку «Контрасти» вона не попала і була вдруге надрукована у III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 67.

Поміж текстами тих друків є такі одміни.

Ряд. 6. «Рада»:	...рослинках,
«Кр.»:	...рослинках;
Ряд. 14. «Рада»:	...стеблинку, —
«Кр.»:	стеблинку,
Ряд. 15. «Рада»:	...Смерть-Коса
«Кр.»:	...смерть-коса

Текст поезії подаємо за перводруком.

241. ДАВНЯ КОБЗА.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 18 серпня, № 188, ст. 3. І більше вона ніде не передркуувалась. Текст її подаємо за перводруком.

242. ЛЕБІДЬ.

Вперше поезія ця була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 19 серпня, № 189, ст. 2. Потім в 1918 р. вона була передрукована з перводруку в III т. видання творів поета Т-вом «Криниця», ст. 9—10. Поміж текстами тих друкув є де-які одмінї. Вони такі:

- Ряд. 20. «Рада»: ...прожите...
«Кр.»: ...прожите,...
Ряд. 27. «Рада»: ...скалки;
«Кр.»: ...скалки...
Ряд. 34. «Рада»: ...морі
«Кр.»: ...морі,
Ряд. 35. «Рада»: ...прозорій
«Кр.»: ...прозорій,
Ряд. 36. «Рада»: ...стережуть.
«Кр.»: ...бережуть.

Подаємо текст її за перводруком.

243. ЗАВІСА СМЕРТИ.

Поезій ця вперше друкована в київському щомісячникові «Українська Хата» — р. 1912, кн. VII—VIII, ст. 369. Після того ніде більше не передруковувалась. Подаємо її текст за перводруком.

244. ЛЬОН.

Поезія вперше надрукована була в київському щомісячному журналі «Українська Хата» — р. 1912, кн. VII—VIII, ст. 481. В 1918 році Т-во «Криниця», завдаючись метою видати твори Грицька Чупринки, доручило редакції зібрати до видання й ті твори, що не увійшли в перші сім збірок, а були друковані по різних виданнях незібрані й забуті. Таких поезій було зібрано числом 94, що й склали третій том видання. Наша поезія знаходиться тут на 35—37 сторінці. Маємо переконання, що автор, хоча й був тоді у Києві, але участі в редакції не брав, а коли й брав, то дуже поверхово ставився до роботи редакційної. Характер і розмір тої участі згодом виясниться, але не зараз. Тим часом ми будемо зустрічати в тексті в-ва «Криниця» поправки, переважно пунктуаційні, і дрібні фразеологічні, що підкреслює нашу думку про те, що автор не працював над текстом своїх творів, лише редакція поробила ті поправки по своєму розумінню. Ми, щодо тексту поезій написаних після виходу збірки «Контрасти», або тих, що не увійшли ні в одну з семи збірок, злагоджених самим автором, а розкиданих по різних періодичних виданнях та почасти зібраних в III т. т-ва «Криниця», — будемо подавати текст їх в редакції перводруків. І лише ті поезії, яких ми не знайдемо де-інде видру-

кованими, лише в III т. видання «Криниці», а таких є чимало, будемо текст «Криниці» вважати за перводрук. І мусимо так робити до того часу, поки не виясниться цілком ясно роля поета в останньому виданні, а також і ставлення редакції Т-ва «Криниця» до свого завдання, — бо відносно того матеріялу, який маємо в перводруках, вважаємо, що редакція «Криниці» допустилась недозволеного в науковій едиційній практиці вчинку — виправки автора без його на то згоди. І коли нам можуть закинути, що й редактори перводруків можливо робили такі ж поправки, то відповімо, що краще нехай буде таких поправок менше. А по-друге, коли б вони були і змінiali бажання й замір автора, то він тоді міг би протестувати, бо то була ще пора, коли поет цікавився долею своїх творів, а таких протестів ми не знаємо. А в час видання Т-ва «Криниця» — годі було й протестувати: не до того було поетові та й всім...

Одміни пунктуаційні тут такі:

Ряд. 3.	«УХ.»:	...льон;
	«Кр.»:	...льон...
Ряд. 4.	«УХ.»:	...смілий
	«Кр.»:	...смілий,
Ряд. 5.	«УХ.»:	Легкокрилий
	«Кр.»:	Легкокрилий,
Ряд. 6.	«УХ.»:	...сон;
	«Кр.»:	...сон.
Ряд. 17.	«УХ.»:	...льон? —
	«Кр.»:	...льон, —
Ряд. 20.	«УХ.»:	...як сон
	«Кр.»:	...як сон,
Ряд. 24.	«УХ.»:	...розбили
	«Кр.»:	...розбили,
Ряд. 26.	«УХ.»:	...закон.
	«Кр.»:	...закон?
Ряд. 29.	«УХ.»:	...цвіт;
	«Кр.»:	...цвіт.
Ряд. 41.	«УХ.»:	В ніжних...
	«Кр.»:	В ріжних...

Подаємо текст поезії за перводруком.

245. **

[Одцвіла давно весна].

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 2 вересня, № 201, ст. 2. Вдруге вона була надрукована в III т. творів поета видання Т-ва «Криниця» в. 1918 році, ст. 81. В

перводруковій поезії не мала заголовку і йшла під трьома зірочками, а у виданні Т-ва «Криниця» вона вже має назву «Співка». Тому що ми не маємо відомостей, щоби автор приймав участь у тому виданні, то всі зміни в текстах тут не приймаємо і подаємо поезії в текстах перводруків. Крім назви поезія має чимало одмін в тексті, вони такі:

- Ряд. 5. «Рада»: ...журавлі, —
«Кр.»: ...журавлі...
- Ряд. 8. «Рада»: Мов...
«Кр.»: Як...
- Ряд. 11. «Рада»: ...зло
«Кр.»: ...зло,
- Ряд. 13. «Рада»: ...туман;
«Кр.»: ...туман,
- Ряд. 14. «Рада»: ...тузі, —
«Кр.»: ...тузі;
- Ряд. 17. «Рада»: ...голубко, ми одні? —
«Кр.»: ...голубко! Ми одні?
- Ряд. 18. «Рада»: ...скорботні;
«Кр.»: ...скорботні...

Подаємо текст поезії за перводруком.

246. БЕЗ ПОВОРОТУ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 14 вересня (27 вересня н. ст.), № 210, ст. 2. І більше вона ніде не передруковувалась. Текст її подаємо за текстом перводруку.

247. REQUIEM.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 27 вересня, № 220, ст. 3. І другий раз була передрукована з дрібними одмінами в тексті у III т. видання Т-ва «Криниця» — р. 1918, ст. 111—112. Одміни тут такі:

- Ряд. 1. «Рада»: Дніпро. Диміли кручі;
«Кр.»: Дніпро... Диміли кручі...
- Ряд. 2. «Рада»: ...хмар.
«Кр.»: ...хмар...
- Ряд. 10. «Рада»: ...час!
«Кр.»: ...час!...
- Ряд. 15. «Рада»: ...іде;
«Кр.»: ...іде,
- Ряд. 16. «Рада»: ...requiem...
«Кр.»: ...Requiem...

Подаємо текст її за перводруком.

248. ПЕРШІ ВТРАТИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 30 вересня, № 223, ст. 2. Потім була передрукована в III т. видання Т-ва «Криниця», р. 1918, ст. 94—95. Тексти тих друків мають одміни і вони такі:

- Ряд. 1. «Рада»: ...мила,
«Кр.»: ...мила, —
- Ряд. 2. «Рада»: ...нема!
«Кр.»: ...нема.
- Ряд. 8. «Рада»: ...нудьги;
«Кр.»: ...нудьги.
- Ряд. 10. «Рада»: ...мріях
«Кр.»: ...мріях,
- Ряд. 13. «Рада»: ...одчаю,
«Кр.»: ...одчаю
- Ряд. 14. «Рада»: І мене збив ураган!
«Кр.»: В бурю, в смертний ураган!
- Ряд. 16. «Рада»: ...страту
«Кр.»: ...страту,
- Ряд. 20. «Рада»: ...любов
«Кр.»: ...любов,

Текст поезії подаємо за перводруком.

249. ЗОЛОТИЙ ДОЩ.

[Сипався, сівся дощ золотий].

Вперше поезія ця була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 7 жовтня, № 228, ст. 2. Після того вона ніде більше передрукована не була. Текст її подаємо за перводруком.

250. **

[В смертельну мить прийди до мене].

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 16 жовтня, № 235, ст. 3. Потім була передрукована у III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 112, але помилково рахувалась тут не як окрема поезія, а як продовження поезії «Requiem», тому не мала замість заголовка трьох зірочок (**), як то має перводрук, а також не була заведена вона і у зміст книги, як окремий твір.

Тексти тих двох друків мають такі одміни:

- Ряд. 2. «Рада»: ...нахили;
«Кр.»: ...нахили!

- Ряд. 4. «Рада»: ...світ до...
 «Кр.»: ...світ, до...
 Ряд. 12. «Рада»: ...свої,
 «Кр.»: ...свої.
 Ряд. 21. «Рада»: ...мене
 «Кр.»: ...мене,
 Ряд. 22. «Рада»: ...нахили;
 «Кр.»: ...нахили! —
 Ряд. 24. «Рада»: ...світ до зір...
 «Кр.»: ...світ, до зір...

Текст її подаємо за перводруком.

251. В ЧОРНИХ ГОРАХ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 19 жовтня, № 238, ст. 3. Більше вже ніде й не була передрукована. Текст її подаємо за перводруком.

252. МОГИЛА СПІВЦЯ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 23 жовтня, № 241, ст. 3. В 1918 році вона увійшла в склад III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 28.

Тексти тих друків мають такі одміни: в перводрукові поезія розділена на два розділи — другий починається з 13-го рядка. Крім того:

- Ряд. 9. «Рада»: — Огнем...
 «Кр.»: «Огнем...
 Ряд. 10. «Рада»: ...серця: —
 «Кр.»: ...серця:

Текст поезії подаємо за перводруком.

253. НА СМЕРТЬ М. В. ЛИСЕНКА.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 26 жовтня, (8 листопада н. ст.), № 244, ст. 2. По за тим ніде більше не друкувалась. Текст її подаємо за текстом перводруку.

254. СЛАВЕТНА МОГИЛА.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 28 жовтня, № 246, ст. 2. Більше вона ніде передрукована не була. Текст її подаємо за перводруком.

255. УТОМА.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 31 жовтня, № 249, ст. 3. Потім в 1918 році була заведена в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 117—118.

Тексти тих друків мають чимало пунктуаційних одмін:

Ряд. 1.	«Рада»:	...серця! —...
	«Кр.»:	...серця, —...
Ряд. 2.	«Рада»:	...вкрай;
	«Кр.»:	...вкрай.
Ряд. 5.	«Рада»:	...утих;
	«Кр.»:	...утих, —
Ряд. 6.	«Рада»:	...зло;
	«Кр.»:	...зло.
Ряд. 9.	«Рада»:	...бажання,...
	«Кр.»:	бажання...
Ряд. 10.	«Рада»:	...хмара, ...навісна,
	«Кр.»:	...хмара ...навісна;
Ряд. 14.	«Рада»:	...вір, —
	«Кр.»:	...вір! —
Ряд. 15.	«Рада»:	...сумна,
	«Кр.»:	...сумна...
Ряд. 22.	«Рада»:	...обірай! —
	«Кр.»:	...обірай!...

Поезія має дату — «24 октября, 1912 р.», яка не перший раз підпирає нашу думку, що дата написання поезії не далеко відбігає від дати надрукування, бо Гр. Чупринка писав свої твори, часто коли для того були зовнішні імпульси — особливо у формі вимог редакторів того чи іншого видання.

Текст поезії подаємо за перводруком.

256. ОСІННІЙ СУМ.

Вперше поезія ця була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 9 листопада, № 257, ст. 3. Далі в 1918 році вона була заведена в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 38. Тексти тих друків мають такі одміни:

Ряд. 1.	«Рада»:	...в долині;
	«Кр.»:	...в долині,
Ряд. 8.	«Рада»:	...весни;
	«Кр.»:	...весни:
Ряд. 11.	«Рада»:	Хвилювання
	«Кр.»:	Хвилювання,

Ряд. 13. «Рада»: ...в'язень!...

«Кр.»: ...в'язень! — ...

Ряд. 18. «Рада»: Будь же гордим,...

«Кр. Будь же сильним,...

Текст поезії подаємо за перводруком.

257. AD MAJOREM GLORIAM.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 14 листопада, № 261, ст. 3. Більше вона ніде пердрукована не була. Текст її подаємо за перводруком.

258. АРТИСТ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 2 грудня, № 276, ст. 3. Потім в 1918 році вона була заведена до III т. видання творів поета Т-вом «Криниця», ст. 23—25. Тексти тих друків мають чимало одмін:

Ряд. 1. «Рада»: ...принада;

«Кр.»: ...принада

Ряд. 2. «Рада»: ...огні;

«Кр.»: ...огні...

Ряд. 3. «Рада»: ...естрада

«Кр.»: ...естрада,

Ряд. 5. «Рада»: ...очі;

«Кр.»: ...очі,

Ряд. 9. «Рада»: ...незбита;

«Кр.»: ...незбита,

Ряд. 11. «Рада»: ...пережита,

«Кр.»: ...пережита;

Ряд. 13. «Рада» ...в уяві;

«Кр.»: ...в уяві

Ряд. 17. «Рада»: ...мляві;

«Кр.»: ...мляві,

Ряд. 22. «Рада»: ...спостеріг

«Кр.»: ...спостеріг.

Ряд. 23. «Рада»: ...людині

«Кр.»: ...людині,

Ряд. 25. «Рада»: Лунають оплєски. —

«Кр.»: Лунають вітання...

Ряд. 26. «Рада»: ...розваг!

«Кр.»: ...розваг.

Ряд. 27. «Рада»: «Зневірря,...

«Кр.»: Зневірря...

- Ряд. 29. «Рада»: ...нестримний,
 «Кр.»: ...нестримний
- Ряд. 33. «Рада»: ...палає?...
 «Кр.»: ...палає,...
- Ряд. 34. «Рада»: ...тремтить!
 «Кр.»: ...тремтить...
- Ряд. 37. «Рада»: ...тривоги!
 «Кр.»: ...тривоги,
- Ряд. 38. «Рада»: ...журби.
 «Кр.»: ...журби!
- Ряд. 41. «Рада»: ...серце! Здіймаються груди!
 «Кр.»: ...серце... Здіймаються груди...

Текст поезії подаємо за перводруком.

259. ІЛЮЗІЇ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 5 грудня (18 грудня н. ст.), № 278, ст. 3. Потім в 1918 році вона передрукована була в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 96—97.

Тексти тих творів мають пару пунктуаційних одмін, таких:

- Ряд. 14. «Рада»: ...повороту.
 «Кр.»: ...повороту;
- Ряд. 17. «Рада»: ...б'ється,
 «Кр.»: ...в'ється,
- Ряд. 18. «Рада»: ...таємниче!
 «Кр.»: ...таємниче.

Текст її подаємо за перводруком.

260. ЛИСТИ.

Поезія ця вперше надрукована була в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 6 грудня, № 279, ст. 2. Далі в 1918 році вона була передрукована в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 88. Тексти тих друків мають де-які одмини:

- Ряд. 2. «Рада»: ...перлинки;
 «Кр.»: ...перлинки.
- Ряд. 10. «Рада»: ...зловживання...
 «Кр.»: ...зловживання,
- Ряд. 12. «Рада»: І надії,...
 «Кр.»: І надії...
- Ряд. 17. «Рада»: ...густий;
 «Кр.»: ...густий,

Ряд. 18. «Рада». ...пилинки.
«Кр.»: ...пилинки...

Текст поезії подаємо за перводруком.

261. АКВАРЕЛІ.

262. РОМАШКА.

263. АГОНІЯ.

Все три поезії вперше були надруковані в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1912, кн. XII, ст. 508. Більше ніде вони не передруковувались. Подаємо текст їх за перводруком. Тут в 11 рядку поезії «Агонія» в перводруковій стоїть слово — «сладує», що безперечно є недогляд коректора, бо має бути «складує». Самий зміст вірша — «А серденько пісню сладує —»... підказує тут — «складує».

264. ЧУДО.

Вперше поезія ця була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 9 грудня, № 281, ст. 3. В 1918 році вона була передрукована в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 13—14. Тексти тих друків мають деякі пунктуаційні одміни:

Ряд. 1. «Рада»: ...зануда, —
«Кр.»: ...зануда,

Ряд. 2. «Рада»: ...калік,
«Кр.»: ...калік:

Ряд. 3. «Рада»: ...чоловік.
«Кр.»: ...чоловік, —

Ряд. 10. «Рада»: ...борозні,
«Кр.»: ...борозні! —

Текст її подаємо за перводруком.

265. ПРИВИД.

Поезія ця вперше надрукована була в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 16 грудня, № 287, ст. 3. В 1918 році вона була передрукована в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 59—60. Тексти тих друків мають такі одміни:

Ряд. 1. «Рада»: Співом ніжним,
«Кр.»: Співом чистим,

Ряд. 2. «Рада»: Дивовижним
«Кр.»: Голосистим,

- Ряд. 3. «Рада»: ...воруши;
«Кр.»: ...воруши!
- Ряд. 8. «Рада»: ...білокрилий
«Кр.»: ...білокрилий,
- Ряд. 11. «Рада»: ...голубить
«Кр.»: голубить,
- Ряд. 12. «Рада»: ...б'є.
«Кр.»: ...б'є...
- Ряд. 16. «Рада»: ...тихо!...
«Кр.»: ...тихо...
- Ряд. 18. «Рада»: ...б'є!
«Кр.»: ...б'є...
- Ряд. 21. «Рада»: ...пісню-жаль»
«Кр.»: ...пісню-жаль.
- Ряд. 26. «Рада»: Дивовижним
«Кр.»: Дивовижним —
- Ряд. 27. «Рада»: ...мук.
«Кр.»: ...мук...
- Ряд. 28. «Рада»: ...струни
«Кр.»: ...струни,
- Ряд. 30. «Рада»: В переливний дивний гук.
«Кр.»: В переливний гук.

Текст її подаємо за перводруком.

266. ДУХ ШУКАННЯ.

Поезія ця вперше надрукована була в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 25 грудня (8 січня 1913 р. н. ст.), № 294, ст. 5 (в різдвяному числі). Більше вона ніде не передруковувалась. Текст її подаємо за текстом перводруку.

267. **.

[Годі чаду, годі вроди].

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1912, 25 грудня, № 294, ст. 7, і більше передрукована вона ніде не була. Текст її подаємо за перводруком.

268. АПОТЕОЗ.

[Розгорнула білі крила].

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — 1912 р., 3 грудня, № 296, ст. 2. В 1918 році вона була передрукована в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 39—40. Тексти тих друків мають такі одміни:

- Ряд. 3. «Рада»: Дивно, дивно...
 «Кр.»: Чисто, рівно...
 Ряд. 6. «Рада»: ...мотилі.
 «Кр.»: ...мотилі,
 Ряд. 14. «Рада»: ...пелена.
 «Кр.»: ...пелена;
 Ряд. 17. «Рада»: ...думи! вас...
 «Кр.»: ...думи! — Вас...
 Ряд. 22. «Рада»: ...дух.
 «Кр.»: ...дух,
 Текст її подаємо за перводруком.

1913.

269. НА НОВИЙ РІК.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» в № 1, ст. 3, р. 1913, 1-го січня. По-за тим її ніде більше не знаходимо. Подаємо текст її за перводруком.

270. ПРИВІТАННЯ НОВОРІЧНЕ.

Поезія вперше друкована була в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1913, кн. 1, ст. 23. Ні в які збірки досі не входила. Текст її подаємо за перводруком. Впроваджуємо лише розподіл на строфи, чого немає в перводрукові, але то зрозуміло чому: кожний український журнал економлючи місце, стискає поезії без огляду на їх строфічний розділ. А знову багато тому не надають значіння і друкують так, як самі знають, а не як хоче автор та вимагає конструкція твору.

271. СПОЛОХ.

272. ТВОРЧИСТЬ.

Обидві ці поезії вперше надруковані були в київському, літературно-науково-артистичному журналі місячникові «Дзвін» — р. 1913, кн. 1, ст. 5. «Сполох» так і зостався не передрукованим ніде, а «Творчість» увійшла у III т. видання Т-ва «Криниця» — р. 1918, ст. 17—18.

В тексті поезії «Творчість» є де-які пунктуаційні одміни:

- Ряд. 13. «Дз.»: Сонце. Місяць. Безліч зір.
 «Кр.»: Сонце... Місяць... Безліч зір..
 Ряд. 14. «Дз.»: ...декорацій.
 «Кр.»: ...декорацій...

- Ряд. 15. «Дз.»: ...гірній...
 «Кр.»: ...гірний...
 Ряд. 19. «Дз.»: ...зазорять,
 «Кр.»: ...зазорять, —

Текст поезії подаємо за перводруком.

273. НАСТРОЇ. [Сонце. Диво...]

Поезія вперше була надрукована в київській українській щотижневій газеті для селянської і робітничої інтелігенції — «Маяк» — 1913 р., 24 січня, № 4, ст. 3. В 1918 р. поезія увійшла в III т. видання Тва «Кри-ниця» ст. 139, але там замість заголовку перводруку стоїть три зірки (***) і текст має пару пунктуаційних одмін. Вони такі:

- Ряд. 1. «Маяк»: ...Глянь...
 «Кр.»: ...Глянь...
 Ряд. 14. «Маяк»: ...до бою? —
 «Кр.»: ...до бою?

Подаємо текст і заголовок поезії за перводруком.

274. ЕТЮДИ.

Вперше поезія надрукована була в київськiм щомісячнiм журналі «Українська Хата» — р. 1913, кн. 1, ст. 2. Більше вона ніде не була друкована. Подаємо текст її за перводруком. Тут може бути питання що-до правильності вислову в II розділі, ряд. 3-ій «.. куриться в банкетях» — чи в «бенкетях»? В перводруковi стоїть — «банкетах», але зміст вірша дозволяє і вислів — «бенкетах».

275. САМОГУБЕЦЬ. Драматичний етюд.

Цей драматичний етюд був надрукований в київському щомісячному журналі «Дзвін» — р. 1913, кн. 2, ст. 57—58. Ніде більше він не передруковувався. Текст його подаємо за перводруком.

276. В УТОМІ.

Поезія ця вперше надрукована була в київській щотижневій газеті «Маяк» — р. 1913, 14 лютого, № 7, ст. 4. і ніде більше не передруковувалась.

Текст її подаємо за перводруком.

277. ВЕЛИКІ РОКОВИНИ.

П'ям'яти Т. Г. Шевченка.

Вперше поезія ця була надрукована в київській щотижневій газеті «Маяк» — р. 1913, 21 лютого, № 8, ст. 5 і більше вона ніде не передруковувалась. Подаємо її текст за перводруком.

Викликає сумнів рядок 26 — «Розігравши чорний дим», можливо то є коректурна помилка, зам. — «Розігнавши...»

278. НАШІ ТЕМИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київському щомісячнику «Українська Хата» — р. 1913, кн. II, ст. 81. Передрукована вона у III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 21—22. Одміна тут та, що поезія розділена на два окремих розділи: I — перші дванацять рядків і II — других дванацять рядків. Ми додержуємось тексту перводруку.

279. ОМАНА.

Фантазія.

Ця п'єса надрукована була вперше в київському щомісячному журналі «Дзвін» — р. 1913, кн. 3, ст. 146—147. Передрукованою вона ніде більше не була. Текст її подаємо за перводруком, але де-які рядки викликають сумнів що-до правильності їх, так розділ II, ряд 56 — «Тільки я гибію в тлі», можливо правильним буде — «Тільки я нидію в тлі». Розділ III, ряд. 68 — ...«що ти садів» — треба — «садив» — рима а змисл того вимагають. Знову ж в I розділі ряд. 3 на кінці треба б поставити протинку (;), рівно ж на кінці 13 рядка ...мов нахаба, — це певне коректорський недогляд, як і у розділі II в ремарці зам. «Торс» — «Тарс».

Текст цієї п'єси подаємо за перводруком.

280. В НІЧКУ ЯСНУ.

Поезія вперше була надрукована в київському літературно-мистецькому місячнику «Сяйво» — р. 1913, № 3, ст. 67. Більше поезія ця ніде не передруковувалась. Текст її подаємо за перводруком.

281. ПЕРЕДАЧА.

282. СІМФОНІЯ СОНЦЯ.

Обідві ці поезії містились там же де й «В нічку ясну» і також ніде більше не передруковувались. І їх тексти подаємо за перводруком, поділивши останню поезію на строфи.

283. ДО МУЗИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — 1913 р., 24 березня (6 квітня н. ст.), № 70, ст. 2. А в 1918 р. в-во «Криниця» завело її в III т. свого видання на ст. 11—12. Одміни в текстах, хоча дрібні, але є. Вони такі:

Ряд. 7. «Рада»:	...запорука
«Кр.»:	...запорука,
Ряд. 20. «Рада»:	...світі — ти одна.
«Кр.»:	...світі ти — одна.
Ряд. 21. «Рада»:	...самотний,
«Кр.»:	...самотній,
Ряд. 22. «Рада»:	...тихий,...
«Кр.»:	...тихий...
Ряд. 26. «Рада»:	...провідна.
«Кр.»:	...провідна...

В перводруковій під текстом поезії стоять літери: «Г. Ч.». Текст поезії подаємо за перводруком.

284. ДВІ ДУШІ.

Поезія вперше надрукована була в київському щомісячнику «Українська Хата» — р. 1913, кн. III, ст. 149. Після того вона ніде не передруковувалась. Ми подаємо текст її за перводруком, лише ділимо поезію на строфи, чого там не було.

285. ЧЕРЕЗ НЕТРИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1913, 31 березня (13. IV. н. ст.), № 75, ст. 3. В р. 1918 була заведена до III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 101—102, але з багатьма пунктуаційними одмінами в тексті. Одміни ці такі:

Ряд. 1. «Рада»:	...плями!
«Кр.»:	...плями...
Ряд. 2. «Рада»:	...колючками,
«Кр.»:	...колючками, —
Ряд. 3. «Рада»:	...йти;
«Кр.»:	...йти.
Ряд. 5. «Рада»:	...стежка до...
«Кр.»:	...стежка — до...
Ряд. 8. «Рада»:	...чар;
«Кр.»:	...чар...
Ряд. 13. «Рада»:	...золотих.
«Кр.»:	...золотих...

- Ряд. 18. «Рада»: ...джерела.
 «Кр.»: ...джерела...
 Ряд. 20. «Рада»: ...зла!
 «Кр.»: ...зла.
 Ряд. 23. «Рада»: ...стежка до мети.
 «Кр.»: ...стежка — до мети...

В перводрукові під поезією стоять літери «Г. Ч.» Текст її подаємо за перводруком.

286. ФЕЯ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1913, 7 квітня (20 квітня н. ст.), № 81, ст. 3. Більше вона ніде не була передрукована. Текст її подаємо за перводруком.

287. СВІТОНОСЕЦЬ.

Поезія вперше надрукована була в київському журналі, місячнику «Дзвін» — р. 1913, кн. 4, ст. 227 і більше ніде не була передрукована.

Текст її подаємо за перводруком.

288. БЕЗ ЗМІНИ.

289. ПЕРЕД РАНКОМ.

Обидві ці поезії одночасно з попередньою були надруковані в київському місячному журналі «Дзвін» — р. 1913, кн. 4, ст. 227. В 1918 році обидві увійшли у III т. видання Т-ва «Криниця»: «Без змін» — ст. 43 і «Перед ранком» — ст. 44. Текст їх подаємо за перводруком, який має де-кілька пунктуаційних одмін:

- «Без змін»:
 Ряд. 2. «Дз.»: ...рясний
 «Кр.»: ...рясний...
 Ряд. 10. «Дз.»: ...душі!
 «Кр.»: ...душі! —
 Ряд. 12. «Дз.»: ...«Залиши».
 «Кр.»: ...Залиши!»
 Ряд. 13. «Дз.»: Так ні, не... зміни;
 «Кр.»: Так ні! Не... зміни; —
 Ряд. 16. «Дз.»: ...— крик.
 «Кр.»: ...— крик!
- «Перед ранком»:
 Ряд. 1. «Дз.»: Вір, голубко,... мить, —
 «Кр.»: Вір голубко,... мить,

- Ряд. 4. «Дз.»: ...із раю.
 «Кр.»: ...із раю!
 Ряд. 14. «Дз.»: ...зірницю;
 «Кр.»: ...зірницю...

290. РОЗДВОЄННЯ.

Поезія вперше надрукована була в київському літературно-мистецькому журналі «Сяйво» — р. 1913, № 4, ст. 101—102 і більше ніде не передруковувалась. Текст її подаємо за перводруком, впровадивши лише строфічний розподіл в ній, чого там нема.

291. ДРОВОРУБ.

Вперше ця поезія надрукована була в київській щотижневій газеті «Маяк» — р. 1913, 25 квітня, № 16, ст. 7. Передрукована вона була в 1918 р. в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 140. Текст її подаємо за перводруком, який має де-кілька пунктуаційних одмін. Вони такі:

- Ряд. 1. «Маяк»: ...коханко...
 «Кр.»: ...коханко,
 Ряд. 3. «Маяк»: ...велетня орла,
 «Кр.»: ...велетня-орла,
 Ряд. 8. «Маяк»: Той...
 «Кр.»: Той...
 Ряд. 16. «Маяк»: Гай навколо аж гуде!
 «Кр.»: Гай, навколо — аж гуде!

292. БУДЬ ЗДОРОВ!...

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — 1913 р., 28 квітня (11. V. н. ст.), № 27, ст. 2. Потім в 1918 р. була заведена до III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 115—116 з багатьма пунктуаційними одміними. Вони такі:

- Ряд. 3. «Рада»: ...слово, — будь здоров, —
 «Кр.»: ...слово «будь здоров!»
 Ряд. 6. «Рада»: ...прокльони, —
 «Кр.»: ...прокльони!
 Ряд. 9. «Рада»: ...псчуеш, — будь здоров, —
 «Кр.»: ...почуеш «будь здоров!»
 Ряд. 10. «Рада»: ...чарці, —
 «Кр.»: ...чарці.
 Ряд. 12. «Рада»: ...згоді...
 «Кр.»: ...згоді...

- Ряд. 16. «Рада»: ...лицар...
 «Кр.»: ...лицар...
 Ряд. 19. «Рада»: Будь, мій вороже, здоров, —
 «Кр.»: «Будь, мій вороже, здоров!» —

Текст поезії подаємо за перводруком.

293. ДНІПРОВІ СЕРЕНАДИ.

Поезія вперше була надрукована в київському щомісячному журналі «Українська Хата» — р. 1913, кн. IV—V, ст. 210—212. В 1918 р. була передрукована в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 29—32.

Текст поезії подаємо за перводруком, який в порівнянні з текстом «Криниці», має досить одмін:

- Ряд. 6. «УХ.»: ...миготять,
 «Кр.»: ...миготять;
 Ряд. 12. «УХ.»: ...тобі, тобі!
 «Кр.»: ...тобі, тобі...
 Ціла «Посвята» друквана в «УХ.» петітом.
 Ряд. 14. «УХ.»: ...Дніпра
 «Кр.»: ...Дніпра...
 Ряд. 20. «УХ.»: ...жаги.
 «Кр.»: ...жаги!
 Ряд. 24. «УХ.»: ...колонад.
 «Кр.»: ...колонад!...
 Ряд. 37. «УХ.»: ...левади;
 «Кр.»: ...левади,
 Ряд. 47. «УХ.»: ...щастя ніжне
 «Кр.»: миловтішне
 Ряд. 57. «УХ.»: ...прокльоном;
 «Кр.»: ...прокльоном,
 Ряд. 61. «УХ.»: ...зради
 «Кр.»: ...зради,
 Ряд. 71. «УХ.»: ...буйно-хвильний,
 «Кр.»: ...буйнохвильний,
 Ряд. 80. «УХ.»: ...журби!
 «Кр.»: ...журби.

Розділ другий у виданні «Криниця» поділено на строфи — цей розподіл приймаємо й ми.

294. СВІТАННЯ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1913, 5. V. (18 травня н. ст.) в № 103, ст. 5. Далі в 1918 році вона була заведена до III тому видання т-ва «Криниця», ст. 46—47.

Тексти тих двох друків де-що відмінні:

- Ряд. 1. «Рада»: ...дрімає.
«Кр.»: ...дрімає...
- Ряд. 2. «Рада»: ...прибережні.
«Кр.»: ...прибережні...
- Ряд. 3. «Рада»: Тихо... ..шумлять.
«Кр.»: Тихо... ..шумлять...
- Ряд. 7. «Рада»: Сум.
«Кр.»: Сум...
- Ряд. 8. «Рада»: ...широкім.
«Кр.»: ...широкім...
- Ряд. 12. «Рада»: ...поетичність.
«Кр.»: ...поетичність!
- Ряд. 14. «Рада»: ...ланом,
«Кр.»: ...ланом, —
- Ряд. 17. «Рада»: ...збуджений кулик;
«Кр.»: ...збуджений кулик
- Ряд. 18. «Рада»: ...чайка;
«Кр.»: ...чайка,
- Ряд. 21. «Рада»: ...далі.
«Кр.»: ...далі!...
- Ряд. 24. «Рада»: ...гаї і луки.
«Кр.»: ...гаї та луки.

Текст поезії подаємо за перводруком.

295. ХОЛОД І ЖАР.

Вперше поезія ця була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1913, кн. V, ст. 319 і більше вона ніде не була передрукована. Текст її подаємо за перводруком, впровадивши там строфічний розподіл.

296. ПРИВІТ ВЕЛИКОМУ.

На могилі Т. Шевченка.

Поезія ця була вперше надрукована в київській щотижневій газеті «Маяк» — р. 1913, 23 травня, № 20, ст. 7—8 і більше ніде не передруковувалась.

Текст її подаємо за перводруком.

297. ЖНИЦЯ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1913, 9 червня (22. VI. н. ст.), № 131, ст. 3. Поза тим вона не увійшла ні в яку збірку творів поета.

Текст її подаємо за перводруком.

298. СТЕПОВІ ЕТЮДИ.

Вперше надруковані були в київському щомісячному журналі «Українська Хата» — р. 1913, кн. VI, ст. 321—323.

299. ЧАРИ ПОЕЗІЇ.

Ця поезія надрукована була в тій же книзі журналу «Українська Хата» — ст. 324. Обидві вони ніде більше не передруковувались. Текст їх подаємо за перводруком, запровадивши в першій необхідний строфічний розподіл.

300. НОКТЮРН.

[Фея ночі на сади].

Вперше ця поезія надрукована була в київському щомісячному журналі «Дзвін» — р. 1913, кн. VI, ст. 370. Після в 1918 р. була заведена в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 65—66. Тут вона надрукована з деякими одмінами. Одміни тут такі:

Ряд.	2.	«Дз.»:	...намітку;
		«Кр.»:	...намітку,
Ряд.	4.	«Дз.»:	...квітку.
		«Кр.»:	...квітку!
Ряд.	5.	«Дз.»:	Ніжна...
		«Кр.»:	Люба...
Ряд.	9.	«Дз.»:	...ранок?
		«Кр.»:	...ранок?...
Ряд.	10.	«Дз.»:	...тоді у вічі,
		«Кр.»:	...тоді у-вічі,
Ряд.	18.	«Дз.»:	...до ранку;
		«Кр.»:	...до ранку...
Ряд.	19.	«Дз.»:	...сну,
		«Кр.»:	...сну, —
Ряд.	21—24.	«Дз.»:	чотири рядки точок, в «Кр.»: їх нема.
Ряд.	25.	«Дз.»:	...скоріше! Я один;
		«Кр.»:	...скоріше! Я один...
Ряд.	29.	«Дз.»:	...темноти
		«Кр.»:	...темноти,
Ряд.	30.	«Дз.»:	...самотині
		«Кр.»:	...самотині,
Ряд.	35.	«Дз.»:	...будеш ти,
		«Кр.»:	...будеш: — ти,

Текст поезії подаємо за перводруком.

301. МОЇ СКАРБИ.

Поезія ця була надрукована там же, де й попередня поезія — в журналі «Дзвін» — р. 1913, кн. VI, ст. 370 і більше ніде не була передрукована. Подаємо текст її за перводруком.

302. НАД КОХАННЯМ.

Поезія вперше була надрукована в київській щотижневій газеті «Маяк» — р. 1913, 22 серпня в № 32, стор. 4. В 1918 р. була заведена в III том видання т-ва «Криниця», ст. 68—69. Поміж текстом тих друків є де-яка одміна в пунктуації та інші:

- Ряд. 2. «Маяк»: ...рай;
 «Кр.»: ...рай,
Ряд. 10. «Маяк»: ...втиляй
 «Кр.»: ...втіляй
Ряд. 13. «Маяк»: ...кохання;
 «Кр.»: ...кохання,
Ряд. 22. «Маяк»: ...мистець;
 «Кр.»: ...мистець,

Текст подаємо за перводруком.

303. ЛИЦАРЬ-САМ.

Поема в 2-х частинах.

Твір цей вперше був надрукований в київськiм щомісячнiм журналі «Українська Хата» — р. 1913, кн. VII—VIII, ст. 387—398. Написаний він був поетом дома, в м. Гоголеві на Чернігівщині, незадовго перед друком. Після виходу журналу, де твір було надруковано, по згоді з автором київське в-во «Життя й Мистецтво» видало поему окремою книжкою, яка вийшла у світ в м. вересні того ж року. В 1918 р. поема ця вже увійшла в склад II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 177—201. По між текстами перводруку та окремою одбиткою ріжниці нема жадної. А по між ними та виданням Т-ва «Криниця» — є де-кілька пунктуаційних одмін:

- Ряд. 36. «УХ.»: ...випило село.
 «Кр.»: ...впливло село.
Ряд. 97. «УХ.»: юнака.
 «Кр.»: ...юнака,
Ряд. 110. «УХ.»: ...поцілунки,
 «Кр.»: ...поцілунки
Ряд. 169. «УХ.»: Лицарь-Сам...
 «Кр.»: Лицарь-Сам,...

- Ряд. 221. «УХ.»: ...боями. —
 «Кр.»: ...боями, —
- Ряд. 229. «УХ.»: І в одступанні...
 «Кр.»: І в одступанні,...
- Ряд. 250. «УХ.»: ...дикуни.
 «Кр.»: ...дикуни
- Ряд. 266. «УХ.»: ...хор,
 «Кр.»: ...хор
- Ряд. 286. «УХ.»: ...великий
 «Кр.»: ...великий,
- Ряд. 299. «УХ.»: Дикий рев,...
 «Кр.»: Дикий рев...
- Ряд. 356. «УХ.»: До зрадника?..
 «Кр.»: — До...
- Ряд. 384. «УХ.»: І в Жертву...
 «Кр.»: І в жертву...
- Ряд. 385. «УХ.»: І біль, і славу, і кохання.
 «Кр.»: І біль і славу і кохання.

Текст подаємо за перводруком, додержуючись лише строфічної будови поеми.

304. ПОЕТОВІ.

[Муза, муза...].

Поезія ця вперше надрукована була в київській щотижневій газеті «Маяк» — р. 1913, 29 серпня, № 33, ст. 6. Потім в 1918 році вона була заведена у III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 15—16. Тексти тих двох друків мають де-які пунктуаційні і правописні одміни — їх подаємо:

- Ряд. 3. «Маяк»: ...ропаленим...
 «Кр.»: ...розпаленим...
- Ряд. 4. «Маяк»: Муза —
 «Кр.»: Муза й
- Ряд. 15. «Маяк»: ...на храм
 «Кр.»: ...на храм —
- Ряд. 20. «Маяк»: Я ж — ...
 «Кр.»: Я ж...
- Ряд. 23. «Маяк»: ...лади,
 «Кр.»: ...лади
- Ряд. 27. «Маяк»: А великий,...
 «Кр.»: А великий
- Ряд. 30. «Маяк»: ...квіти;
 «Кр.»: ...квіти,

Текст подаємо за перводруком.

305. ГРІХ.

[Я знав, я пив її мучення].

Вперше поезія ця надрукована була в київському щомісячнім журналі «Українська Хата» — р. 1913, кн. IX, ст. 514. Більше ніде вона не передруковувалась. Текст її подаємо за перводруком.

306. САМОВЛАДА.

Поезія ця була вперше надрукована у львівській двотижневій газеті «Ілюстрована Україна» — 1913 р., 15 жовтня, № 19—20, ст. 2.

Вдруге, в скороченім розмірі була вона видрукована в київському місячнику «Шлях» — р. 1913, м. грудень, № 12, ст 5—6. В збірки не була заведена. Одміни текстів тих двох друків такі:

Ряд. 1.	«І. Укр.»:	Тільки згубить... піря —
	«Шл.»:	Як загубить ...пірря
Ряд. 2.	«І. Укр.»:	Як полине... льот?
	«Шл.»:	Не полине... льот;
Ряд. 5.	«І. Укр.»:	...стерни,
	«Шл.»:	...стерні —
Ряд. 9.	«І. Укр.»:	Так постій,...
	«Шл.»:	Так постій, — ...
Ряд. 10.	«І. Укр.»:	...не ридай;
	«Шл.»:	...не ридай,
Ряд. 14.	«І. Укр.»:	...слів;
	«Шл.»:	...слів, —
Ряд. 16.	«І. Укр.»:	...гідра...
	«Шл.»:	...гідра...

Далі рядки 17—28 в журналі «Шлях» опущено.

Текст подаємо за перводруком.

307. НА МОГИЛУ ЛЕСІ УКРАЇНКИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1913, кн. X. [за жовтень], ст. 56. Більше ніде вона передрукована не була. Текст її подаємо за перводруком.

308. ДАЛЕЧ.

Вперше ця поезія була надрукована в київському журналі місячникові «Українська Хата» — р. 1913, кн. X, ст. 593. Після була заведена в III т. видання Т-ва «Криниця» — р. 1918, ст. 108—109.

Тексти тих друків мають де-які пунктуаційні одміни:

- Ряд. 2. «УХ.»: Рад-не-рад,
«Кр.»: Рад-не-рад;
Ряд. 8. «УХ.»: ...зла
«Кр.»: ...зла,
Ряд. 9. «УХ.»: ...пекла...
«Кр.»: ...пекло
Ряд. 17. «УХ.»: ...дикі
«Кр.»: ...дикі, —
Ряд. 19. «УХ.»: ..., далі...
«Кр.»: ..., далі — ...
Ряд. 21. «УХ.»: ...нерозривне
«Кр.»: ...нерозривне,

Текст поезії подаємо за перводруком.

309. VETO!

Поезія ця одночасно була надрукована в київських щомісячних журналах: «Українська Хата» — 1913, кн. XI, ст. 665 та «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1913, кн. XI, ст. 266. Хоча літературні традиції не дозволяють давати одночасно одну й ту саму працю у два видання, але поет то зробив свідомо, бо був незадоволений тим текстом, який був вже видрукований у «Літературно-Науковому Вістникові». В 1918 р. цю поезію заведено у III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 145. Одміни тексту такі:

В «Кр.» — без заголовку, а три зірки.

- Ряд. 1. «ЛНВ.»: ...Вже все пропало.
«УХ.»: ...вже все пропало;
«Кр.»: ...Вже все пропало
Ряд. 2. «ЛНВ.»: ...добрі.
«УХ.»: ...добрі;
«Кр.»: ...добрі.
Ряд. 6. «ЛНВ.»: зорі
«УХ.»: зорі,
Ряд. 7. «ЛНВ.»: ...запорука, —
«УХ.»: ...запорука —
Ряд. 8. «ЛНВ.»: Так на, бери!
«УХ.»: Так, на, бери!
«Кр.»: Так на! Бери!
Ряд. 10. «ЛНВ.»: Зірвала б ...згори,
«УХ.»: Зірвала-б... згори;
Ряд. 11. «ЛНВ.»: ...слави, —
«УХ.»: ...слави —

- Ряд. 12. «ЛНВ.»: Бери ж, бери!..
 «УХ.»: Так що-ж, бери!
 «Кр.»: Бери ж! Бери!
- Ряд. 14. «ЛНВ.»: О, ні! Мовчи... Не говори!
 «УХ.»: О, ні, мовчи, не говори!
 «Кр.»: О, ні! Мовчи!..
- Ряд. 15. «ЛНВ.»: ...вириваєш!..
 «УХ.»: ...вириваєш —
 «Кр.»: ...вириваєш...
- Ряд. 16. «ЛНВ.»: Ну, що ж? Бери..
 «УХ.»: Ну, так, бери!
 «Кр.»: Ну, що ж? — Бери!..
 в «Кр.»: між 16—17 ряд. нема рядка крапок.
- Ряд. 18. «Кр.»: ...в горі!
- В попередніх виданнях: ...в горі.
- Ряд. 19 «ЛНВ.»: ...гадюки:
 «УХ.»: ...гадюки —
- Ряд. 20. «ЛНВ.»: Умри... Умри!..
 «УХ.»: Умри!
 «Кр.»: Умри!.. Умри!..

Текст подаємо за перводруком — «Українська Хата».

310. ДУХ ЛЮБОВИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київському щомісячній журналі «Літературно-Науковий Вістник» — 1913 р., кн. XI, ст. 266. В 1918 р. була заведена до III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 90—91. Тексти тих друків мають де-які одміни:

- Ряд. 4. «ЛНВ.»: ...прощанню:
 «Кр.»: ...прощанню;
- Ряд. 8. «ЛНВ.»: ...блискучі,
 «Кр.»: ...блискучі,
- Ряд. 19. «ЛНВ.»: ...буряний..
 «Кр.»: ...буряний,...

Текст подаємо за перводруком, додержуючись лише розподілу поезії на строфи.

310. МІНІЯТЮРА.

Вперше поезія ця була надрукована в київській щомісячній журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1913, кн. XI, ст. 267. Потім в 1918 р. вона була заведена в III т. видання Т-ва «Криниця», ст 63—64.

Текст тих друків має такі одміни:

- Ряд. 5. «ЛНВ.»: ...творили,
«Кр.»: ...творили, —
- Ряд. 7—9. «ЛНВ.»: ...коханню
...еднанню
...переконанню
в «Кр.»: замінено на скінчення — «ні».
- Ряд. 16. «ЛНВ.»: ...Твоя структура
«Кр.»: ...Твоя натура
- Ряд. 18. «ЛНВ.»: Щоб...
«Кр.»: Що...
- Ряд. 21. «ЛНВ.»: ...сполотвілим
«Кр.»: ...сполотнілим,
- Ряд. 23. «ЛНВ.»: ...жадання
«Кр.»: ...жадання,
- Ряд. 25. «ЛНВ.»: ...чарівна.
«Кр.»: ...чарівна...
- Ряд. 29. «ЛНВ.»: ...трівожно, —
«Кр.»: ...трівожно: —

Текст поезії подаємо за перводруком.

312. НАДІЯ.

І ця поезія вперше була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1913, кн. XI., ст. 267. В 1918 р. вона була заведена в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 61. Тексти тих двох друків мають де-які одміни:

- Ряд. 2. «ЛНВ.»: ...твій:
«Кр.»: ...твій!
- Ряд. 9. «ЛНВ.»: Невмираючих подій.
«Кр.»: Невмираючих надій.
- Ряд. 10. «ЛНВ.»: ...в рай твій я...
«Кр.»: ...в рай я твій...
- Ряд. 21. «ЛНВ.»: ...маниш;
«Кр.»: ...маниш...
- Ряд. 22. «ЛНВ.»: Хто ж ти, хто ти,
«Кр.»: Хто ж ти? Хто ти?
- Ряд. 26. «ЛНВ.»: ...глянеш
«Кр.»: ...глянеш —

Подаємо текст за перводруком.

313. ВІРНІСТЬ.

Поезія в перший раз була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1913, кн. XII, ст. 451.

Більше ніде вона передрукована не була. Текст цієї поезії подаємо за перводруком.

314. В РІДЗВЯНУ НІЧ.

Поезія ця зперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» — р. 1913, 25 грудня (7. І. н. ст. 14 р.), № 294, ст. 4. Поезія ця досі не увійшла ні в одне видання творів поета. Подаємо її вперше в редакції перводруку.

1914.

315. НОВОРІЧНИЙ МОТИВ.

Вперше поезія ця надрукована була в київській щоденній газеті «Рада» р. 1914, 1-го січня в № 1, ст. 5. Ніде більше передрукована не була. Подаємо текст її за перводруком.

316. ЗРАДА.

Поезія ця вперше була надрукована у львівській двотижневій газеті «Ілюстрована Україна» — р. 1914, 15 січня, № 1, ст. 2. Більше вона ніде передрукована не була. Текст її подаємо за перводруком.

317. ВЕСЛА.

І ця поезія надрукована була у львівській двотижневій газеті «Ілюстрована Україна» — р. 1914, 15 лютого, № 3, ст. 42. Ні в які збірки вона не увійшла і ніде передрукована не була. Текст її подаємо за перводруком.

318. ДО Т. ШЕВЧЕНКА.

(В день 100-літ. роковин).

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Рада» в р. 1914, 25 лютого, в № 46, ст. 3. Ніде більше не передруковувалась. Текст її подаємо за перводруком.

319. ГУЛЬВИСА.

Вперше ця поезія була надрукована в київськiм щомісячнiм журналі «Українська Хата» — р. 1914, кн. II, ст. 127. В 1918 р. вона була уведена в склад III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 157—158. Текст цих двох друків має де-які пунктуаційні одмінi:

- Ряд. 1. «УХ.»: ...ні роду;
 «Кр.»: ...ні роду,
 Ряд. 2. «УХ.»: ... — один!...
 «Кр.»: ... — один!...
 Ряд. 3. «УХ.»: ...достав...
 «Кр.»: ...достав...
 Ряд. 13. «УХ.»: ...оживляє —
 «Кр.»: ...оживляє, —
 Ряд. 28. «УХ.»: ...один.
 «Кр.»: ...один!

320. ВІЩІ ДЗВОНИ.

Поезія вперше була надрукована в київському щомісячному журналі «Українська Хата» — р. 1914, кн. III, ст. 219—220. По-за тим ніде більше друкована не була. Текст її подаємо за перводруком.

321. [Я СПІВИ СКЛАДАЮ НА ТОН СУМОВИТИЙ].

[Моя голубка].

Поезія ця без жадного заголовка вперше була надрукована в київському щомісячному журналі «Українська Хата» — р. 1914, кн. V, ст. 354. В 1918 р. вона входить в склад III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 84 і там має заголовок «Моя голубка». Не маючи жадних відомостей про те, що сам автор переглядав і виправляв матеріял перед друком видання 1918 року, не можемо згодитись на таку співпрацю з поетом в редакції того видання і не приймаємо того заголовка. Рівно-ж як не приймаємо й всіх тих поправок в тексті, що різнять ці два тексти. В цій же поезії одміни в текстах такі:

- Ряд. 1. «УХ.»: ...сумовитий
 «Кр.»: ...сумовитий,
 Ряд. 2. «УХ.»: І біль...
 «Кр.»: Я біль...
 Ряд. 5. «УХ.»: ...окіяну
 «Кр.»: ...океану

322. СТАВ ДНІПРО!..

323. ДО І ПІСЛЯ СВЯТ.

Ці обидві поезії вперше були видруковані в київськiм щомісячнiм журналі «Українська Хата» — р. 1914, кн. VI, перший на ст. 412, другий — ст. 465. Більше вони ніде не передруковувались.

Текст їх подаємо за перводруком.

324. ДАР БОЖИЙ.

Поезія ця вперше надрукована була в київському щомісячному журналі «Літ.-Наук. Вістник» в р. 1914, кн. 7—10 (липень-жовтень), ст. 13. Потім вона увійшла в склад третього тому київського видання творів поета вид. «Криниця», ст. 5. В текстах тих двох друків є такі одміни:

Ряд. 12. «ЛНВ.»: Змалювать з душі...

«Кр.»: Змалювать в душі...

Ряд. 21. «ЛНВ.»: ...в бурю, холод

«Кр.»: ...в бурю, в холод.

Текст поезії подаємо за перводруком.

325. В БОЮ ЖИТТЯ.

Поезія ця вперше була надрукована в київському щомісячному журналі «Літ.-Наук. Вістник» р. 1914, кн. 7—10 (липень-жовтень), ст. 13 — і більше ніде. Текст її подаємо за перводруком.

326. В СОБІ...

327. ЗАСНУЛИЙ ВУЛКАН.

Ці обидві поезії також вперше були надруковані в київському щомісячному журналі «Літ.-Наук. Вістник» — р. 1914, кн. 7—10 (липень-жовтень), ст. 13—14 і більше ніде. Тексти їх подаємо за перводруком.

1915.

328. ПОЕЗІЯ.

[Поезія, — настрої гучних вакханалій].

Вперше була надрукована в одеському «Вістникові письменства, науки і громадського життя — «Основа», 1915 р., кн. 1 (м. серпень), ст. ? В 1918 р. вона увійшла в склад II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 202. Текст поезії подаємо за перводруком, хоча він не має ані одної одміни від тексту передруку.

329. ПО ЗВУКУ.

Друкована вперше в одеськім журналі «Основа» — р. 1915 (м. серпень), кн. 1, ст. ?; була також уміщена в II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 203. Подаємо текст її за перводруком.

330. БЕЗ ЗЛОСТИ.

Поезія ця вперше була надрукована в одеському щомісячному журналі «Основа» — р. 1915, кн. II (м. вересень), ст. 3. Далі, в 1918 р. вона була заведена у II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 211—212. Текст її подаємо за перводруком. Одмін в текстах тих друків нема жадних.

331. НАСТРОЇ.

[Твій чудовий образ милий].

Вперше друкована в одеськім журналі «Основа» — р. 1915 (м. вересень), кн. II, ст. 60. В 1918 р. була заведена у II т. видання Т-ва «Криниця» ст. 204—205. Подаємо текст її за перводруком, додержуючи лише строфічний розподіл поезії.

332. БОРОТЬБА.

Вперше поезія ця надрукована була в одеськім щомісячнім журналі «Основа» — р. 1915, кн. II (м. вересень), ст. 61—62. В 1918 р. була заведена вона до II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 209—210. Текст її подаємо за перводруком. Одмін в текстах немає жадних.

333. ЗМІСТ КРАСИ.

Вперше надрукована була ця поезія в одеськім журналі «Основа» — р. 1915, кн. II (м. вересень), ст. 206—207. Подаємо текст її за перводруком, лише впроваджуємо строфічний розподіл цієї поезії.

334. ЮНОМУ ДРУГОВІ.

Ця поезія вперше була надрукована в одеськім журналі «Основа» — р. 1915, кн. II (м. вересень), ст. 63. Вона ж була заведена одночасно з іншими поезіями, що там друковані, в II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 208. Текст її подаємо за перводруком. Одмін немає жадних.

331. INTER ARMA . . .

Поезія ця вперше була надрукована в одеськім щомісячнім журналі «Основа» — р. 1915, кн. III (м. жовтень), ст. 60—61. Потім у 1918 р. була заведена у II т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 213. Текст поезії подаємо за перводруком. Одмін в текстах нема.

331. БЛИСКИ ДУШІ.

Це остання з дев'яти поезій, що були вміщені в одеськім щомісячнім журналі «Основа» — р. 1915, кн. III (м. жовтень), ст. 61. І вона була

потім, в 1918 р. заведена до II т. видання Т-ва «Криниця», ст. 214. Текст її подаємо за перводруком. Одмін в текстах тих немає жадних.

1916.

337. ОГОНЬ ЖИТТЯ.

Поезія ця вперше була надрукована в альманахові, що видавався в Одесі 1916 року, після того, як щомісячник «Основа» був припинений військовою владою на третій книжці. Альманах той звався «Степ». (Письменство, наука і громадське життя). Вийшло його лише одна книжка. Тут на ст. 32-ій знаходимо названу поезію. В 1918 р. вона увійшла в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 103. Текст подаємо за перводруком без змін, запровадивши лише строфічний розподіл поезії.

338. ПЕРШИЙ СОН.

Вперше ця поезія надрукована була в одеському альманахові «Степ» — р. 1916, ст. 32—33. В 1918 р. вона увійшла в склад III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 70. Текст тих друків має де-які одміни — подаємо їх.

Ряд. 1.	«Степ»:	...бою...
	«Кр.»:	...болю...
Ряд. 9.	«Степ»:	...Рідше тіні.
	«Кр.»:	...Рідші тіні.
Ряд. 10.	«Степ»:	Ось і ти
	«Кр.»:	Ось і ти.
Ряд. 13.	«Степ»:	...й бачу,
	«Кр.»:	...й бачу, —
Ряд. 15.	«Степ»:	Всеж я радісно...
	«Кр.»:	Все-ж я радістю...
Ряд. 19.	«Степ»:	...бою
	«Кр.»:	...болю

Текст подаємо за перводруком, поділивши лише поезію на строфи

339. КРАСА ТА ІСТИНА.

Поезія вперше була надрукована в одеському альманахові «Степ» — р. 1916, ст. 33, а в 1918 р. була передрукована в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 8. Текст тих друків має де-які пунктуаційні одміни:

Ряд. 7.	«Степ»:	Безнадійна,...
	«Кр.»:	Безнадійна...

- Ряд. 10. «Степ»: ...красі;
 «Кр.»: ...красі! —
- Ряд. 11. «Степ»: Сполучи їх і з тобою —
 «Кр.»: Сполучи їх! і з тобою

Подаємо текст поезії за перводруком, впровадивши лише строфічний розподіл в ній.

340. ПРИЗНАННЯ.

(Посвята N. N.)

Надрукована ця поезія була в перший раз в одеському альманасові «Степ» — р. 1916, ст. 43 і після того ніде передрукованою не була. Подаємо текст її за перводруком.

341. ПІСЛЯ НОЧІ.

Поезія в перший раз була надрукована в московському тижневому журналі «Промінь» — р. 1916, м. листопада, № 1, ст. 1 і після в 1917 р., коли в м-ці липні було відновлено у Києві щомісячний журнал «Літературно-Науковий Вістник», то в кн. першій (лишнева) на ст. 7 знаходимо передрукованою удруге цю поезію. Текст її в тих друках має де-які одміни:

- Ряд. 12. «Пром.»: ...безмовний.
 «ЛНВ.»: ...безмовний —
- Ряд. 13. «Пром.»: ...у тьмі,
 «ЛНВ.»: ...у тьмі;
- Ряд. 19. «Пром.»: Ми стрічали...
 «ЛНВ.»: Ми стрівали...
- Ряд. 20. «Пром.»: ...беззбройні
 «ЛНВ.»: ...беззбройні.
- Ряд. 25. «Пром.»: ...схід в огні.
 «ЛНВ.»: ...Схід в огні!
- Ряд. 26. «Пром.»: Куймо ж щастя,
 «ЛНВ.»: Куймо щастя,
- Ряд. 30. «Пром.»: ...побідно...
 «ЛНВ.»: ...побідно.

Подаємо текст її за перводруком.

342. СПІВЦІ УКРАЇНИ.

343. КРИКУНАМ.

Обидві ці поезії в перший раз були надруковані в українському безпартійному поступово-демократичному тижневикові літератури, науки, мистецтва й громадського життя — «Промінь», — що виходив в

Москви р. 1916, в № 1-м (20 листопаду), ст. 8. І більше вони ніде не були передруковані. Текст їх подаємо за перводруком, додержавши лише строфічного розподілу в них.

344. НАШЕ ПОЛЕ.

Ця поезія вперше була надрукована в московському тижневому журналі «Промінь» — 1916 р., № 2—4 (11 грудня), ст. 10. Більше вона ніде передрукована не була. Текст її подаємо за перводруком.

345. МОЄ КОХАННЯ.

Поезія ця вперше надрукована була в московським тижневикові «Промінь» — 1916 р., № 2 (11 грудня), ст. 13. Потім в 1918 р. була заведена в III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 71—72. Текст останнього друку має такі одміни:

- Ряд. 2. «Пром.»: ...красоти
 «Кр.»: ...красоти,
Ряд. 13. «Пром.»: ...свята
 «Кр.»: ...свята,
Подаємо текст її за перводруком.

1917.

346. N. N.

[Знаю, голубко моя].

Вперше поезія ця була надрукована в московським щомісячним журналі «Промінь» — р. 1917, 1 січня, № 5—6, ст. 17. І більше вона ніде не була друкована. Текст її подаємо за перводруком.

347. САМОТНА ТРОЯНДА.

Вперше поезія ця надрукована була в московським щомісячним журналі «Промінь» — р. 1917, 14 січня, № 1—2, ст. 13. Потім у 1918 р. увійшла в склад III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 82—83. Текст тих друків має одміну лише в 1 ряд. «Пром.»: ...любовію осяяний
 «Кр.»: ...любовію осяяний, —

Текст подаємо за перводруком, поділивши поезію на строфи.

348. ПОРОЖНЯК.

(Парабола).

Як і попередня, ця поезія була надрукована в щотижневім московським журналі «Промінь» — р. 1917, 14 січня; № 1—2, ст. 13. Після того

ніде більше надрукована не була. Текст її подаємо за перводруком, поділивши поезію на строфи.

349. ГІСТЬ-МЕТЕЛИК.

Поезія ця вперше була надрукована в московському тижневикау «Промінь» — р. 1917, м. березіль, № 3—4, ст. 2. Далі, в 1918 р. вона увійшла в склад III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 52—53.

Одміни в тих текстах такі:

Ряд. 5. «Пром.»: ...годину,
«Кр.»: ...годину.

Ряд. 18. «Пром.»: ...любий,
«Кр.»: ...любий.

Ряд. 23. «Пром.»: ...водить,
«Кр.»: ...водить.

Текст поезії подаємо за перводруком.

350. ПАННА ОСА.

Поезія ця вперше була надрукована в московськiм щотижневiм журналі «Промінь» — р. 1917, м. березіль, № 3—4, ст. 2—3. В 1918 р. вона була введена в склад III т. видання Т-ва «Криниця», ст. 76—78. Текст має одміну: в 31 ряд. «Пром.» — «Згниє жертва», — а в «Кр.» — «Зниє жертва», останні є без змін. Текст подаємо за перводруком.

351. ВІЛЬНІ ХВИЛІ.

Поезія ця вперше надрукована була в київському журналі «Вістник Київського Українського Студентства» — 24-го березіля 1917 р. в № 1-м, ст. 2. У ніяке з видань творів поета досі не була занесена. Подаємо її вперше в текстові перводруку.

352. НАШ ШЛЯХ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Нова Рада» — р. 1917, 25 березіля, № 1. Досі вона не була заведена в яке-небудь видання творів Чупринки. Ми подаємо текст перводруку.

353. ВЕЛИКИЙ ХРАМ.

Поезія це вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Нова Рада» — р. 1917, 2 квітня, № 6. Після того вона не була заведена в будь-яке з видань творів поета. Ми подаємо текст її за перводруком.

354. ГИМН.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Нова Рада» — р. 1917, 11 травня, № 36. Після того вона не входила в склад будь-якого з видань творів Гр. Чупринки. Ми подаємо текст її за перводруком.

355. ПРИВІТ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Народня Воля» — р. 1917, 13. V. (26. V.), № 18. Передрукована була також у львівському ілюстрованому журналі «Шляхи» — р. 1917, листопад-грудень (XI—XII), ст. 612, з багатьма пунктуаційними однінами в тексті, а в 7 рядку і фразеологічною:

«Н. В.»: Як буйно леться волі спів!
«Ш-хи»: Як любо леться волі спів!

Текст її подаємо за перводруком, в якому знаходимо примітку автора де написано цю поезію і дату: — «м. Гоголів. 1917».

356. ТОВАРИШЕВІ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Народня Воля» — р. 1917, 14. V. (27. V.), № 19. Була вона передрукована, але не безпосередне зі сторінок газети «Н. Воля», а з віденського «Вістника Союзу Визволення України», одночасно з поезіями: «Привіт» та «Маніфест» в львівському журналі — «Шляхи» — в № XI—XII, ст. 611, р. 1917. Передрук має де-які пунктуаційні одніми в тексті.

Ми подаємо текст її за перводруком.

357. МАНІФЕСТ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Народня Воля» — р. 1917, 22. V. (4. VI.), № 26. Опісля була передрукована в львівському журналі «Шляхи» — р. 1917, XI—XII, ст. 611. В тексті передруку є багато пунктуаційних одмін, але то, безперечно, є поправки редакції, бо автор не мав жадних зносин з цією редакцією, яка до того була по-за фронтом. «Шляхи» передруковали цю поезію та інші поезії, або безпосередне з «Н. В.», або, що певніше, з «Вістника Союзу Визволення України» у Відні, якому було легше дістати на той час пресу, що виходила на Україні.

Текст її подаємо за перводруком.

358. ВІДРОДЖЕННЯ.
[Сміло вільною ходою].

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Народня Воля» — р. 1917, 22. V. (4. VI), № 26. Досі вона не була заведена ні в яке видання творів поета.

Текст її подаємо за перводруком.

359. ЛИСТ З ВІЙНИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Народня Воля» — 1917, 27. V. (9. VI.), № 30. Після того 1918 р. заведена була до III т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 143 під заголовком: «З війни». Крім того текст перводруку має значні одміни з текстом «Криниці». Вони такі:

Ряд. 2.	«Н. В.»:	...зозулі,
	«Кр.»:	...зозулі;
Ряд. 3.	«Н. В.»:	...луки
	«Кр.»:	...луки,
Ряд. 6.	«Н. В.»:	...шаблюки,
	«Кр.»:	...шаблюки;
Ряд. 9.	«Н. В.»:	...люба —
	«Кр.»:	...люба,
Ряд. 11.	«Н. В.»:	...прилину
	«Кр.»:	...прилину,
Ряд. 14.	«Н. В.»:	...згину?
	«Кр.»:	...згину,
Ряд. 15.	«Н. В.»:	...дівчину?
	«Кр.»:	...дівчину?...
Ряд. 16.	«Н. В.»:	Бюсь, гадаю і мовчу.
	«Кр.»:	Пю повітря і мовчу.

Подаємо текст за перводруком.

360. «Ю.-Р.».

Поезія «Ю.-Р.» скорочений вираз «Южно-Росси» — була вперше надрукована в київській щоденній газеті «Нова Рада» — р. 1917, 28 травня, № 49. Після того не була заведена ні в яке з видань творів Гр. Чупринки. Ми подаємо текст її за перводруком.

361. ПРОВАЛЛЯ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Народня Воля» — р. 1917, 23. VII. (5. VIII. н. ст.), № 51. До жадного видання досі вона не входила і ми оце беремо її в тексті перводруку.

362. ГОДИННИК.

Вперше ця поезія була надрукована в київському щомісячникові «Літературно-Науковому Вістникові» — 1917 р., кн. II—III (серпень-вересень), ст. 165. Потім в слідуючій році вона була заведена до III т. видання Т-ва «Криниця» — ст. 156. Текст тих друків має чимало одмін:

- Ряд. 1. «ЛНВ.»: Тик, так... Тик, так...
 «Кр.»: Тик, так!... Тик, так!...
- Ряд. 2. «ЛНВ.»: ...годинник;
 «Кр.»: ...годинник,
- Ряд. 3. «ЛНВ.»: Тихне, тухне ночі ляк.
 «Кр.»: Тихне, гасне ночі ляк,
- Ряд. 6. «ЛНВ.»: ...зміни.
 «Кр.»: ...зміни,
- Ряд. 7. «ЛНВ.»: Переміни пробігають,
 «Кр.»: Переміни;
 Пробігають,
- Ряд. 12. «ЛНВ.»: ...потустороннім —
 «Кр.»: ...потустороннім:
- Ряд. 13. «ЛНВ.»: Тик, так...
 «Кр.»: Тик, так!...

Подаємо текст її за перводруком.

363. ПОРАДА.

[Я сказати тобі не смію].

Поезія ця вперше була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1917, кн. II—III. (серпень-вересень), ст. 223. В перводрукові є дата й місце написання: — «м. Гоголів. 1917». В 1918 р. поезія увійшла в склад III т. видання т-ва «Криниця», ст. 80. Одміни в тексті тих друків такі:

- Ряд. 3. «ЛНВ.»: А любов — свою надію,
 «Кр.»: А любов, — свою надію
- Ряд. 10. «ЛНВ.»: ...святині,
 «Кр.»: ...святині

Текст її подаємо за перводруком.

364. АРФЯНКА.

Поезія ця вперше була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1917, кн. II—III (серпень-вересень), ст. 223. Більше вона ніде друкована не була. Текст її подаємо за перводруком.

365. РІДНЕ ПОЛЕ.

Вперше поезія ця була надрукована в київському щомісячникові «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1917, кн. II—III (серпень-вересень), ст. 224. Поза тим більше ніде друкована не була. Подаємо текст її за перводруком, а там знаходимо останній рядок — «Хлібороба — не раба!» — підкресленим. Також тут знаходимо дату й місце написання цієї поезії — «м. Гоголів. 1917».

366. ВИБІР.

Поезія вперше надрукована була в київському щомісячному журналі «Шлях» — вістникові літератури, мистецтва та городського життя — р. 1917, № 7 (вересень), ст. 34. В 1918 р. вона увійшла в склад III тому видання т-ва «Криниця», ст. 73. Одмін в тексті немає жадних. Текст подаємо за перводруком.

367. ГИПНОЗ.

Вперше поезія ця була надрукована в київському щомісячному журналі «Шлях» — р. 1917, кн. VII. (вересень), ст. 35—37. Після вона увійшла в склад III тому видання т-ва «Криниця», ст. 151—153. Останій текст має де-кілька дрібних відмін:

Ряд. 5. «Шл.»:	...Знаєш...
«Кр.»:	...знаєш,
Ряд. 10. «Шл.»:	...землі, —
«Кр.»:	...землі,
Ряд. 12. «Шл.»:	...жалі.
«Кр.»:	...жалі!
Ряд. 18. «Шл.»:	...землі.
«Кр.»:	...землі,
Ряд. 20. «Шл.»:	...ніж у млі.
«Кр.»:	...чим у млі.
Ряд. 29. «Шл.»:	...шати.
«Кр.»:	...шати;
Ряд. 30. «Шл.»:	...зник
«Кр.»:	...зник.

Подаємо текст її за перводруком.

368. СТАЛІСТЬ.

Вперше поезія ця була надрукована в київськiм щомісячнiм журналі «Шлях» — р. 1917, кн. VII. (вересень), ст. 37. Потiм в 1918 р. була заведена в III том видання т-ва «Криниця», ст. 113. Текст має пару пунктуаційних одмін:

- Ряд. 2. «Шл.»: ...безподібнім
 «Кр.»: ...безподібнім,
 Ряд. 5. «Шл.»: ...сердечні,
 «Кр.»: ...сердечні

Текст поезії подаємо за перводруком.

369. БЛАГОСЛОВІННЯ.

Ця поезія була вперше надрукована в київськiм щомісячнiм журналі «Шлях» — р. 1917, кн. VII. (вересень), ст. 38. Більше нiде вона не передруковувалась. Текст її подаємо за перводруком.

370. В ТЕМНУ НІЧ.

Вперше поезія ця була надрукована в київськiм щомісячнiм журналі «Шлях» — р. 1917, кн. VIII. (жовтень), ст. 37. В 1918 р. вона була внесена в III т. видання т-ва «Криниця», ст. 3—4. Тексти тих друкiв мають дрібні одмінн:

- Ряд. 6. «Шл.»: ...роки,
 «Кр.»: ...роки;
 Ряд. 10. «Шл.»: ...уяву
 «Кр.»: ...уяву,
 Ряд. 11. «Шл.»: ...пішло як...
 «Кр.»: ...пішло, як...
 Ряд. 21. «Шл.»: Може,...
 «Кр.»: Може...
 Ряд. 27. «Шл.»: ...сучасним;
 «Кр.»: ...сучасним,

Текст поезії подаємо за перводруком.

371. КРИК І СПІВ.

Вперше ця поезія була надрукована в київськiм щомісячнiм журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1917, кн. IV. (жовтень), ст. 23. В 1918 р. вона була заведена в III т. видання т-ва «Криниця» — ст. 7. Одмінн в тексті такі:

- Ряд. 2. «ЛНВ.»: ...чистих,
 «Кр.»: ...чистих.

Подаємо текст її по перводрукові.

372. З НАМИ!

Вперше поезія ця була надрукована в київськiй щоденній газеті «Народня Воля» — 1917 р., 26. X. (8. XI. 1917), № 155. Після того вона не

входила в склад жадного видання і ми беремо її вперше без жадних змін до нашого першого посмертного видання творів поета.

373. В ПОЖЕЖАХ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській газеті «Народня Воля» і передрукована була у херсонській газеті «Дніпро» — 27 жовтня 1917 р., в № 1-м, ст. 2. Текст цієї поезії подаємо за текстом передруку, бо газети «Народної Воли» не довелось нам мати в руках. Але, гадаємо, тут одмін в тексті не може бути жадних. Ми лише додержуємось строфічного розподілу поезії.

374. В ЧАС БОРНИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Народня Воля» — 1917 р., 28. X. (10. XI. 1917), № 157. Звідси й ми беремо її вперше до нашого видання без жадних змін

375. ЩАСТЯ Й ЛИХО.

(Колисанка).

Вперше поезія ця була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1917, V—VI. (падолист-грудень), ст. 252. В 1918 р. вона увійшла в склад III т. видання т-ва «Криниця», ст. 154—155.

Текст її подаємо за перводруком.

376. БОЖЕВІЛЛЯ.

Вперше була надрукована ця поезія в київськiм щомісячнiм журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1917, кн. V—VI. (падолист-грудень), ст. 253. Потім була заведена в 1918 р. у III том видання т-ва «Криниця», ст. 74—75.

Текст її подаємо за перводруком.

377. ПІЗНІ КВІТИ.

Вперше ця поезія була надрукована в київському щомісячному журналі «Шлях» — р. 1917, кн. 9—10 (листопад-грудень), ст. 71—72. Більше вона ніде не була надрукована. Текст її подаємо за перводруком.

378. НА СВЯТІ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Народня Воля» — 1917 р., 24. XII. (6. I. 1918 н. ст.), № 190. З перводруку ми її беремо до нашого посмертного видання без жадних одмін.

379. З ВИСОТИ.

Поезія вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Народня Воля» — 1917 р., 24. XII. (6. I. 1918), в № 190. Опісля вона була заведена до III тому видання т-ва «Криниця», ст. 141—142 з парою одмін в тексті:

Ряд. 12. «Н. В.»:	...вмираючи.
«Кр.»:	...вміраючи.
Ряд. 18. «Н. В.»:	...падати.
«Кр.»:	...падати,

Текст її подаємо за перводруком.

380. НОВІ ШЛЯХИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Народня Воля» — 1917 р., 31. XII. (13. I. 1918 н. ст.), № 193. Після того вона не була заведена ні в яке видання. Ми подаємо текст її за перводруком.

1918.

381. СНІЖКИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київському щомісячному журналі «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1918, кн. 1. (січень), ст. 17. І більше ніде вона не була друкована. Текст її подаємо за перводруком.

382. В ЮРБІ.

Ї ця поезія вперше була надрукована в київському щомісячнику «Літературно-Науковий Вістник» — р. 1918, кн. 1. (січень), ст. 18. Далі ні в які збірки вона не входила. Текст її подаємо за перводруком.

383. ВІПРОДЖЕННЯ.

[Змий кривавую скрижаль].

Поезія вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Відродження» — р. 1918, до 15 травня. Текст подаємо з передруку у віденським журналі «Вістник політики, літератури й життя».

384. ЖАДАННЯ.

Поезія ця вперше була надрукована в одеській газеті «Вільне Життя» — 7-го червня 1918 року в № 55, стор. 1. Після того вона попала у третій том видання т-ва «Криниця», ст. 128. Тут одмін в тексті нема. Подаємо її в тексті перводруку.

385. В НІЧ БЕЗСОННУ.

Поезія ця була вперше надрукована в одеській газеті «Вільне Життя» 11-го червня 1918 р. в № 58, стор. 1. Була вона також заведена до третього тому видання т-ва «Криниця», стор. 124. Текст поезії однаковий в обох друках. Подаємо його за перводруком.

На останку містимо 32 №№ поезій, які не вдалось нам на сьогоднішній день вяснити, де й коли вони були вперше надруковані. А не вяснено, може, лише багато, а не всі, тому, що тут на еміграції не довелося нам переглянути ще багато київських видань останніх років перед смертю поета. Так, ми не мали в руках всіх річників газет «Народної Воли», «Відродження», «Нової Ради», «Робітничої Газети», де, як відомо нам, містилось багато поезій Грицька Чупринки. Кращі часи допоможуть зробити згодом все те, що не було змоги зробити зараз в наших умовах.

Але тому, що ці 32 поезії були уміщені в III т. «Поезій» видання т-ва «Криниця», що вийшов в місяці жовтні 1918 року, то всі вони зареховані нами, як вперше друквані — до м. жовтня 1918 року. Це що-до терміну — найпізніше. Що-до — найраніше, то можемо припустити, що сюди увійшли всі ті поезії, що написані поетом за увесь час своєї письменської діяльності та в свій час не попали в той чи інший збірник з різних причин. Правда, що з числа тих поезій, які знаходяться в III томі і вяснені, коли вони вперше були надруковані, то найраніше датовано поезію «Розвага», що друкувалась в російському виданні 1911 року. Далі, поезія — «Льон» — що друквана була в 1912 р. в місяці серпні, коли, як нам відомо, вже готова була остання збірка поезій «Контрасти».

Містимо ми всі ці поезії в тім порядку, як вони чергуються в III томі вид. т-ва «Криниця», через те, що для іншого порядку не маємо жадних підстав. Текст їх подаємо в тому читанні, як то надруковано в редакції видання т-ва «Криниця» — знову ж тому, що іншого тексту не маємо.

386. СУМ І РАДІСТЬ.

«Поезії», т. III, ст. 19—20, вид. «Криниця». 1918.

387. НЕ СУДИ!

«Поезії», т. III, ст. 26, вид. «Криниця». 1918.

388. СЯЙВО СЛАВИ.

«Поезії», т. III, ст. 27, вид. «Криниця». 1918.

389. ПЕРЕХОДИ.

[Глянь, голубко...].

«Поезії», т. III, ст. 33, вид. «Криниця». 1918.

390. ВИШНЯ.

«Поезії», т. III, ст. 34, вид. «Криниця». 1918.

391. БАЖАННЯ.

«Поезії», т. III, ст. 41—42, вид. «Криниця». Київ. 1918.

392. ПЕРЕД СВИТОМ.

«Поезії», т. III, ст. 45, вид. «Криниця». Київ. 1918.

393. СТЕП.

«Поезії», т. III, ст. 48—49, вид. «Криниця». Київ. 1918.

394. В СТЕПУ.

[Яка феєрія чудесна].

Ця поезія є властиво лише перший розділ (рядки 1—30) поезії «Степові етюди», що надрукована у нас під № 298-м. Через редакційну помилку тут вона показана як окрема поезія і під відмінним заголовком, як то було в III т. вид-ня т-ва «Криниця», ст. 50—51. Текст її цілком совпадає з текстом першого розділу названої поезії, як також і не має одмін в порівнянні з текстом вид-ня «Криниця».

395. З ГЛИБИН.

«Поезії», т. III, ст. 54, вид. «Криниця». Київ. 1918.

396. ЛІЛІ.

«Поезії», т. III, ст. 55—56, вид. «Криниця». Київ. 1918.

397. ОБЕРЕЖНІСТЬ.

«Поезії», т. III, ст. 57—58, вид. «Криниця». Київ. 1918.

398. ХМІЛЬ.

«Поезії», т. III, ст. 79, вид. «Криниця». Київ. 1918.

399. БОГИНЯ ЛЮБОВИ.

«Поезії», т. III, ст. 85, вид. «Криниця». Київ. 1918.

400. ПРОЩАЙ.

«Поезії», т. III, ст. 86—87, вид. «Криниця». Київ. 1918.

401. СИМВОЛ ЖИТТЯ.

«Поезії», т. III, ст. 92—93, вид. «Криниця». Київ. 1918.

402. ЗГАДУЙ!

«Поезії», т. III, ст. 104—105, вид. «Криниця». Київ. 1918.

403. ПЕРША МРІЯ.

«Поезії», т. III, ст. 110, вид. «Криниця». Київ. 1918.

404. ПОКЛИК СЕРЦЯ.

«Поезії», т. III, ст. 114, вид. «Криниця». Київ. 1918.

405. ШЛЯХОМ ЖИТТЯ.

«Поезії», т. III, ст. 119—120, вид. «Криниця». Київ. 1918.

406. ТИ НЕ ЧУВ?..

«Поезії», т. III, ст. 121, вид. «Криниця». Київ. 1918.

407. ТВОРЧІ СНИ.

«Поезії», т. III, ст. 122—123, вид. «Криниця». Київ. 1918.

408. ЗАКОН ЖИТТЯ.

«Поезії», т. III, ст. 126—127, вид. «Криниця». Київ. 1918.

409. ВІРА.

«Поезії», т. III, ст. 129—130, вид. «Криниця». Київ. 1918.

410. НУДЬГА.

«Поезії», т. III, ст. 131—132, вид. «Криниця». Київ. 1918.

411. ПОРАДА.

[Як заснуть твої бажання].

«Поезії», т. III, ст. 133, вид. «Криниця». Київ. 1918.

412. ТАЄМНІСТЬ.

«Поезії», т. III, ст. 134—135, вид. «Криниця». Київ. 1918.

413. НАСТРОЇ.

[Чом огнем не дишуть груди].

«Поезії», т. III, ст. 136—137, вид. «Криниця». Київ. 1918.

414. ❄

[Брат по мистецтву].

«Поезії», т. III, ст. 138, вид. «Криниця». Київ. 1918.

415. НАД ПРОСТОРОМ.

«Поезії», т. III, ст. 144, вид. «Криниця». Київ. 1918.

416. МИР МИРОВІ.

«Поезії», т. III, ст. 146, вид. «Криниця». Київ. 1918.

417. ДОКАЗ БЕЗСМЕРТЯ.

«Поезії», т. III, ст. 147, вид. «Криниця». Київ. 1918.

418. В САМОТІ.

«Поезії», т. III, ст. 148—150, вид. «Криниця». Київ. 1918.

419. ЖИВІ СЛОВА.

Поезія ця вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Трибуна» — 22 грудня 1918 р. в № 4-м, ст. 1. Текст її подаємо за перводруком.

420. ПОДВІЙНІСТЬ.

І ця поезія вперше була надрукована в київській щоденній газеті «Трибуна» — 28 грудня 1918 р. в № 9, стор. 3. Обидві ці поезії не встигли увійти у видання, Т-ва «Криниця» і лагодились автором до четвертого тому його творів, що його мало видати видавництво «Поступ» у Києві. Текст цієї поезії подаємо за перводруком.

421. ОДГУКИ.

Поезія ця вперше була надрукована в київськiм щомісячнiм журналі «Шлях» — р. 1918, кн. XII, ст. 5. Після того вона ніде більше друкована не була. Текст її подаємо за перводруком.

1919.

422. СВІТЕ ТИХИЙ!..

Поезія ця вперше була надрукована у київськiй щоденній газеті «Україна» в № 1-м, 14-го січня 1919 р. Текст її подаємо за перводруком, де вона має дату: — «Київ, 12 січня 1919 р.».

423. ВІЄ ДУХ...

Поезія ця вперше була надрукована в київськiм щомісячнiм журналі «Шлях» (Вістник літератури, мистецтва та громадського життя) — р. 1919, м. січень, ч. I, ст. 4. Після того ця поезія ніде не була надрукована. Текст її подаємо за перводруком.

ПОЕЗІЇ РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ.

424. СРЕДЬ ЗАСТЪНКОВЪ...

Поезія вперше була надрукована в київськiм щотижневiм журналі «Огни» що виходив на російськiй мові — р. 1911 в № 1, ст. 2. Це є оригінальна поезія поета; такі спроби в російськiй мові поет дозволяв собі де-кілька раз. Містив він свої поезії писані російською мовою переважно в київськiй пресі. Ця поезія більше ніде не передруковувалась. Подаємо текст її з перводруку.

425. РАЗЛОМ.

Ця поезія була вперше надрукована в тiм самiм російськiм київськiм щотижневiм журналі «Огни» — р. 1911, № 5, ст. 1. В той час в редакції «Огни» працював російськiй, вже покійний, поет Закржевськiй, котрий незвичайно симпатично поставився до молодих українськiх письменників, що гуртувались тоді біля журналу «Українська Хата», писав в «Огнях» запальні статті про них та присолашав їх до праці у своїм журналі. Тим запрошенням скористали де-хто, і в більшій мірі наш поет, — він містив свої твори на російськiй мові, а потім і на українськiй.

Ця поезія більше ніде не друковалась. Подаємо її текст за перводруком.

426. *Ів. Нечуй-Левицький*.
 I. «Біда бабі Палажці Гришисі». Оповідання. 24 ст. Ціна 4 коп. 1909 р. Київ.
 II. «Біда бабі Палажці Солов'їсі». Оповідання. 40 ст. Ціна 6 коп. 1909 р. Київ.
 Друковано було: «Українська Хата» — 1909 р., кн. V, ст. 278.
427. *П. ГАЙ*. «В свято». Драматична картина на 1 дію. Київ. Ціна 10 коп.
 Друковано було: «Українська Хата» — 1909 р., кн. VI, ст. 340—41.
428. *Г. Хоткевич*: «Вони». Драматичний малюнок на 1 дію. 40 ст. ц. 40 сот. Львів. 1909.
 Друковано було: «Українська Хата» — К. 1909, кн. VII—VIII (вересень-жовтень), ст. 448.
429. *А. М. Богдан-Сокольський*: «Всесильна», ст. 73. Ціна 40 коп.
 Друковано було: — «Українська Хата», 1910 р., кн. V, ст. 341—342.
430. *Микола Шамрасв*: «До роковин». Частка з поезій. Константиноград. 1911. 24 стор. Ціна 15 коп.
 Друковано було: «Українська Хата» — 1911 р., кн. VI, ст. 366
431. *Х. Майстренко*: «Коза-Дерева». Київ. 16 стор. Ц. 3 коп.
 Друковано було: «Українська Хата» — 1911, кн. VI, ст. 367.
432. *М. Вдовиченко*: «На хвилях смутку». Вид-во «Хвилі». Київ. 1911 р. 94 ст. Ц. 50 коп.
 Друковано було: «Українська Хата» — 1911 р., кн. VII—VIII, стор. 369—370.
433. *Княжна Кочубейвна*: «Поезія в стилі «Модерн». Оповідання гумористичне. Київ. 1911, ст. 32.
 Друковано було: «Українська Хата» — 1911 р., кн. VII—VIII, ст. 370.
434. *Ол. Неприцький-Грановський*: «Намистечко сліз». 31 ст. Київ. Ціна 15 коп.
 Друковано було: «Українська Хата» — 1911 р., кн. XII, ст. 591—592
435. *Микола Вороний*: «Ліричні поезії». Том I. Видавництво «Дзвін», 144 стор. Ц. 80 коп. Київ. 1912 р. (Поетичні вражіння).
 Друковано було: «Українська Хата». К. 1912. кн. 1, ст. 22—26.
436. *Семен Воропай*: «Намисто». 15 стор. Одеса. 1912 р.
 Друковано було: «Українська Хата», К. 1912 р. кн. II, ст. 134.
437. *М. Філянський*: «Calendarium». Москва. 1911. 173 ст. Ціна 75.
 Друковано було: «Українська Хата», — К. 1912. кн. VII, ст. 432.
438. *Михайло Жук*: «Співи землі». Чернігів, 1912, стор. 125. Ц. 50 коп.
 Друковано було: «Українська Хата» — К. 1913, кн. II, ст. 141.
439. «Під прапором свободи». Вибір патріотичних деклямацій. Стор. 94. Scranton, Pa.
 Друковано було: «Українська Хата» — К. 1913 р., кн. II, ст. 142.

440. Данило Коломійцев: «Така доля». Українська поема. Видання п'яте. Симферополь. 1912, стор. 7. Ц. 8 коп.
Друковано було: «Українська Хата», 1913, кн. II, ст. 142.
441. Гаврило Левченко: «Стогін Життя». Київ, 1913, стор. 30. Ц. 20 коп.
Друковано було: «Українська Хата» — 1913, кн. VI, ст. 317.
442. Х. Майстренко: «Рукавичка». Київ. 1913. Стор. 16. Ц. 3 коп.
Друковано було: «Українська Хата» — К. 1913, кн. VI, ст. 318.
443. Микола Вороний: «В сийві мрій». Вид. «Сяйво». К. 1913, стор. 64. Ц. 25 коп.
Друковано було: «Українська Хата» — 1913, кн. VI, ст. 345—347.
444. Семенко: «Prelude», лірика. Київ. 1913, стор. 20. Ц. 20 коп.
Друковано було: «Українська Хата» — 1913, кн. VI, ст. 381.
445. Майстренко: «Загадки-забавки». Петр. 1915, ст. 32. Ц. 20 коп.
Друковано було: «Основа» (Одеса), 1915, вересень, кн. II, ст. 148. У відділі «Нові книжки».
446. О. Олесь: Книжка пята. 151 ст. Київ. 1917. Вид-во «Криниця». Ціна 3 карб. (Вражіння).
Друковано було: «Шлях» — К. 1917, № 9—10 (листопад-грудень), ст. 105—108.
447. М. Шаповал: «Лісові ритми». Поезії, збірн. III. Видавництво «Життя й Мистецтво». Київ. 1917, ст. 128.
Друковано було: «Шлях» — К. 1917, № 8, (жовтень), ст. 76—79.
Всі 22 номери цього відділу подаємо в тексті перводруків.

Переглянуто такі видання, щоби уложити бібліографію творів Гр. Чупринки та писань про його:

1. «Лігер.-Наук. Вістник». Львів-Київ, від 1906 до 1914 р. (кн. I—V) і Київ, 1917 (кн. I—III); 1918 (все), 1919 (все).
2. «Українська Хата». Київ, 1909—1914.
3. «Шлях», під ред. Коломійченка. Київ, 1917—1918 (комплект), за 1919 р. (кн. I).
4. «Шляхи», під ред. Ф. Федорцева. Львів, 1915—1918 (комплект).
5. «Будучність». Львів, 1909, (№ 1—9).
6. «Будучина». Львів, 1909, Том II, № 1.
7. «Сяйво». Журнал — Київ, 1913—1914.
8. «Дзвін», — під ред. В. Винниченка, В. Левинського та инш. Київ, 1913—1914 (до кн. VI).
9. «Маяк». Київ, 1913 (комплект) 1914, № 1—26, (бракує № 15).
10. «Рідний Край», під ред. О. Пчілки (Полтава-Київ) 1908—1913 рр.
11. «Молода Україна». Додаток до «Рідного Краю» за ті самі роки.
12. «Ілюстрована Україна». Львів, 1913—1914, (компл.).
13. «Бжола», під ред. М. Венгжина. Львів, 1908 рік.
14. «Неділя» додаток до «Діла». Львів. 15. «Слово». Київ, 1907—1909 рр.
16. «Дніпрові Хвилі». Катеринослав. 1910—1913 рр.
17. «Засів». Київ, 1911 і 1912 рр.
18. «Село». Київ, 1909—1911 (до № 6).
19. «Боротьба». Київ, 1917, (№ 1—3), за 1918 р. № 1—53, (бракувало 9—12, 32 і 35).
20. «Відродження». Київ, 1918, №№ 1—167, (бракувало: №№ 60—69, 76—86, 89—143, 145—165) — і далі до кінця.

21. «Вільне Життя». Одеса, 1918, №№ 1—118, (бракувало: №№ 30—36, 62—67, 69—72, 74—77, 87—95, 98—101, 113—115) і далі від 118. 22. «Вперед». Львів, 1921—1924 рр. 23. «Громадський Вістник». Львів, 1922 р. 24. «Громадська Думка». Львів, 1920 р. 25. «Земля і Воля». Львів, 1920 р. (річ. X). 26. «Народня Воля». Київ, 1917—1918 рр. (Бракувало дуже багато №№). 27. «Рада». Київ, 1906—1914 (до війни) — опісля як: 28. «Нова Рада». Київ, 1917. №№ 1—218, (бракувало №№ 152—179). 1918. №№ 1—246, (бракувало №№ 1—12, 15—28, 67—69, 108—114, 116—120, 122—136), 1919. №№ 1—20. 29. «Рідний Край», під ред. Яцкова, Львів, 1921—1922 (комплект). 30. «Робітничя Газета». Київ, 1917, №№ 1—209 (бракувало №№ 111—113, 132—145, 170—200) 1918, №№ 221—424 (бракувало №№ 287—300, 302—315, 319—322, 401—417). 31. «Нова Доба». Відень, 1920—1922, (комплект). 32. «Воля» (опісля «Воля України»). Відень, 1919—1922 рр. (комплект). 33. «Чорна Рада». Відень, 1908—1910 рр. 34. «Праця», під ред. С. Вітика. Відень, 1914. 35. «Трибуна». Київ, 1918—19, №№ 1—32 (до 30. I. 1919 р.). 36. «Україна». Київ, газета. 1919, №№ 1—16, (компл.). 37. «Українське Слово». Берлін, 1921—1922. 38. «Український Прапор». Відень, 1919—1924 рр. (комплект). 39. «Ukrainische Rundschau». Wien. 1907—1916. 40. «Ukrainisches Korrespondenzblatt» (опісля Korrespondenz). Wien. 1914—1918. 41. «Ukrainische Nachrichten». Wien. 1914—1917 (комплект). 42. «Муравейник» («Комашня»), 1913 р. (все). 1914 р. №№ 2, 10—12, 14, 15, 17—20, 23, 24. 1917 р. №№ 6, 7, 9—11, 43. «Наша Кооперація», 1913 річник 1. 1914 р. №№ 16—17. 44. «Українська Муза», Коваленка. 1908. 45. «Розвага» 1908 (декламат.). II. — все. 46. «Розвага», видання II доповн. — все. 47. «Сніп». Харків, річник 1912 р. 48. «Огни» (О. Прохаско), 1911 річник — все; 1912 № 9; 1913 — 30 чисел, кінчаючи липнем. 49. «Каневская Недѣля». 1913 р. №№ 1—13 вкл. 50. «Универсальн. Журнал» лише одно ч. I. 1918 р. 51. «Вістник Культури і Життя». 1913 р. №№ 1—4. 52. «Літературний Збірник В-ва «Арго», Київ, 1914, кн. 1. 53. «Основа», Одеса, 1915 р. кн. II. 54. «Степ», Одеса, 1916. 55. «Народнє Слово». Львів, 1909. 56. «Рілля», 1910 р. №№ 1—24 вкл.; 1911—12, №№ 1—24 вкл. 57. «Терновий Вінок», 1908. 58. «Промінь», Москва, 1916 р. №№ 1, 2—4. 1917 р. №№ 1—2, 3—4. 59. «Літературний річник українських і польських авторів.» Збірник. К. 1909. 50. «Литературная Недѣля», тижневик, додаток до рос. газети «Кіевская Почта». К. 1911. 51. «Стерно». Вістник київського укр. студентства. К. 1917. 52. «Дніпро», газета. Херсон. 1917.

ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ТВОРІВ ГР. ЧУПРИНКИ.

1907.

1. *Моя кобза.*
«Рада», газета. К. 1907, 13. V, № 109, ст. 2.
2. *Батькові.*
«Рада», газета. К. 1907, 2. VI, № 125, ст. 3.
3. *Над колицкою.*
«Рада», газета. К. 1907, 7. VI, № 129, ст. 3.
4. *Пісня.*
[Греми, моя пісне, могутна, палка].
«Рада», газета. К. 1907, 10. VI, № 132, ст. 2.
5. *В-ночі.*
«Рада», газета. К. 1907, 10. X, № 228, ст. 2.
6. *Зіма.*
«Рада», газета. К. 1907, 18. XI, № 260, ст. 3.
7. **
[Складай в торбину...]
«Рада», газета. К. 1907, 21. XI, № 262, ст. 3.
8. *Пісня надії.*
«Рада», газета. К. 1907, 21. XII, № 271, ст. 2.

1908.

9. *Пісня.*
[Як буйному вітру, як льоту орла].
«Рада», газета. К. 1908, 31. I. № 15. ст. 2.
10. *Ніч.*
«Рада», газета. К. 1908, 2. II. № 28. ст. 2.
11. *Невже?*
«Слово», щотижнева газета. К. 1908, 25. V, № 21. ст. 7.
12. *Слізний жарт.*
«Рада», газета. К. 1908, 6. VI, № 129. ст. 4. у відділі «Всячина» підпис «Г. Ч».
13. *На лузі.*
«Рада», газета. К. 1908, 15. VI, № 137, ст. 2.
14. *Поезія природи.*
«Рада», газета. К. 1908, 15. VI, № 137, ст. 2.
15. *Згадка.*
«Рада», газета. К. 1908, 22. VI, № 143, ст. 2.
16. *Питання співця.*
«Рідний Край», тижневик. К. 1908, 22. VI, ч. 22. ст. 13.

17. *З-за грат.*
«Рада», газета. К. 1908, 6. VI. № 155, ст. 2.
18. *Поетові.*
[Вже досить, поете, журливих пісень].
«Слово», щотижнева газета. К. 1908, 6. VII, № 27, ст. 7.
19. **
[Не коханок чорнооких].
«Слово», щотижнева газета. К. 1908, 6. VII. № 27, ст. 7.
20. **
[Чоловіче!]
«Рада», газета. К. 1908, 15. VIII. № 187, ст. 2.
21. *Осіння квітка.*
«Рада», газета. К. 1908, 17. VIII. № 188, ст. 2.
22. *Жоржина.*
«Рада», газета. К. 1908, 31. VIII, № 199, ст. 2.
23. *Робітницька думка.*
«Слово», щотижнева газета. К. 1908, 31. VIII, № 38, ст. 3.
24. *Праця поета.*
«Рада», газета. К. 1908, 28. VIII, № 222, ст. 2.
25. *Sententia.*
«Рада», газета. К. 1908, 28. VIII, № 222, ст. 2.
26. *Йй.* «Рада», газета. К. 1908, 28. VIII, № 222, ст. 2.
27. *Поет.* [Пролетарій-поет].
[Хоч нема в мене й шага].
«Слово», щотижнева газета. К. 1908, 14. IX, № 37, ст. 5.
28. *Тюремний спомин.*
«Рада», газета. К. 1908, 5. X, № 227, ст. 2.
29. *Пісня-стогін.*
«Рада», газета. К. 1908, 12. X, № 233, ст. 2.
30. *Байда.*
(Історична поема).
«Українська Муза», збірник. К. 1908, до 8. XI, ст. 1161—1162.
31. *Перед образом Христа.*
(Христі О. Алчевській).
«Українська Муза», збірник. К. 1908, до 8. XI, ст. 1163.
32. *Рідний край.*
«Українська Муза», збірник. К. 1908, до 8. XI, ст. 1165—1166.
33. *Зімою.* «Рідний Край», тижневик. К. 1908, 25. XII, ч. 41, ст. 9.

1909.

34. *Гей, на весла!*
«Літературно-Науковий Вістник», місячник. К. 1909, кн. 3,
ст. 547.

35. *Вечірні звуки.*
«Літературно-Науковий Вістник», місячник. К. 1909, кн. 3, ст. 547.
36. *Чайка.*
«Рада», газета. К. 1909, 22. III. № 67, ст. 2, з підписом «Г. Ч.».
37. *Під снігом.*
«Українська Хата», місячник. К. 1909, кн. 1, (березіль), ст. 7.
38. *Ялина.* «Українська Хата», місячник. К. 1909, кн. 1, (березіль), ст. 24.
39. *Падучі зорі.*
«Українська Хата», місячник. К. 1909, кн. 1, (березіль), ст. 44.
40. *Марш.*
«Будучність», журнал. Львів. 1909, ч. 6—7. (1 квітня), ст. 107.
41. *«Радяне».*
«Чорна Рада», двотижневик. Відень. 1909, 7. IV, № 7. ст. 8.
42. *До поета.*
«Чорна Рада», двотижневик. В. 1909, 15. VI, ч. 12. ст. 8.
43. *Мрія.*
«Чорна Рада», двотижневик. В. 1909, 15. VI, № 12. ст. 8.
44. *Імпровізація.*
«Будучина», місячник. Л. 1909, липень, 1. ст. 45.
45. *
[Тонкостеблі василечки].
«Українська Хата», місячник. К. 1909, кн. 3—4, (травень-червень) ст. 139.
46. *Пісня лебедина.*
«Українська Хата», місячник. К. 1909, кн. 5, (липень), ст. 1.
47. *Мертві квіти.*
«Українська Хата», місячник. К. 1909, кн. 5, (липень), ст. 217.
48. *Лайливий Публіцист.*
«Чорна Рада», двотижневик. В. 1909, 1. VIII, № 15, ст. 4.
49. *Троянда.*
[Куш троянди].
«Народне Слово», газета. Л. 1909, 18. VIII, № 247, ст. 7.
50. *Глянь їй в очі!...*
«Народне Слово», газета. Л. 1909, 18. VIII, ч. 247, ст. 7—8.
51. *Ворогові.*
«Чорна Рада», двотижневик. В. 1909, 15. VIII, № 16, ст. 2.
52. *Огнецвіт.*
(В ніч під Купала).
«Літературний річник українських і польських авторів». Збірник. К. 1909, (м. серпень), 1. ст. 27—28.
53. *Кладовище.*
«Літературний річник українських і польських авторів». Збірник. К. 1909, (серпень), 1, ст. 28—29.

54. *Чари ночі.*
«Літературний річник українських і польських авторів».
Збірник. К. 1909, (серпень), 1, ст. 29.
55. *Смуток ночі.*
«Літературний річник українських і польських авторів».
Збірник. К. 1909, (серпень), 1, ст. 30.
56. *Дума осіння.*
«Літературний річник українських і польських авторів».
Збірник. К. 1909, (серпень), 1, ст. 30—31.
57. *Смереки.*
(Хр—і А—й).
«Літературний річник українських і польських авторів».
Збірник. К. 1909, (серпень), 1, ст. 31—32.
58. *Сміх ночі.*
«Літературний річник українських і польських авторів».
Збірник. К. 1909, (серпень), 1, ст. 32—33.
59. *Остання мить.*
«Чорна Рада», двотижневик. В. 1909, 1. IX, № 17, ст. 1.
60. *Гибель мрій.*
«Українська Хата», місячник. К. 1909, кн. 7—8, (вересень-
жовтень), ст. 394.
61. *«Рада».*
«Чорна Рада», двотижневик. В. 1909, 15. XI, ч. 22, ст. 1.
62. *«Українській Хаті».*
«Чорна Рада», двотижневик. В. 1909, 15. XI, ч. 22, ст. 1.
63. *Лірники.*
Олексі.
«Чорна Рада», двотижневик. В. 1909, 1. XI, ч. 23, ст. 3.
64. *Мойй матері.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 11.
65. *Звуки.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 13.
66. *Sic transit.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 14.
67. *Серцем обраній.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 15—16.
68. *До місяця.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 17—18.
69. *На світанні.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 19.
70. *Вінки.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 27.
71. *Море.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 32.

72. *Івасеві мрії*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 47—48.
73. *Льодолом*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 54.
74. *В гаю*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 67—69.
75. *Свічка*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 70—71.
76. *Дві доби*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 74.
77. *Заблудлий огонь*.
(М. І. Степанову).
«Огнецвіт». 1909, ст. 81.
78. *Звуки небесні*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 82.
79. *Осінній дощ*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 84.
80. *
[Наче з неба впавши стеля].
«Огнецвіт». 1909, ст. 85.
81. ???
[Хто в блакитному просторі].
«Огнецвіт». 1909, ст. 86.
82. *Сміх*.
[В жарт веселий, повний глуму].
«Огнецвіт». 1909, ст. 87—88.
83. *Дитя Іордана*.
(Коханій Жидівці).
«Огнецвіт». 1909, ст. 89—90.
84. *Повія*. «Огнецвіт». 1909, ст. 91—92.
85. *І гріховна і свята*.
«Огнецвіт»: 1909, ст. 101—102.
86. *З кожним роком*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 93—94.
87. *Пісня і думка*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 103.
88. *Осіння мелодія*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 104.
89. *Майбутність*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 113—114
90. *Натхнення*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 115.
91. *Лета*.
«Огнецвіт». 1909, ст. 116—117

92. *Епіграма.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 118.
93. *Порада.*
[Як життя твоє цвіте]
«Огнецвіт». 1909, ст. 119.
94. *Сни.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 120.
95. *Спи!*
«Огнецвіт». 1909, ст. 122—123.
96. *Дзеньки-бреньки.*
(Поетичний жарт).
«Огнецвіт». 1909, ст. 124.
97. *Чорні крила.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 125—126.
98. *Свято поета.*
«Огнецвіт». 1909, ст. 127.

1910.

99. *Новорічний подарунок.*
«Чорна Рада», двотижневик. В. 1910, 1. I, № 1, ст. 1.
100. *Давній образ.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1910, кн. 1, ст. 31.
101. *Самозгуба.*
«Чорна Рада», двотижневик. В. 1910, 1. III, ч. 4—5, ст. 5.
102. *Найвищий лозунг.*
«Село», тижневик. К. 1910, 15. IV, № 16, ст. 9.
103. *Летючій зорі.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1910, кн. IV, ст. 246.
104. *Золотий дощ.*
[Над полями, над яругами].
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1910, кн. V,
ст. 226.
105. *Мої квіти.*
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1910, кн. V,
ст. 226.
106. *Моя муза.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1910, кн. V, ст. 281.
107. *Метеор.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 5.
108. *Хмарки.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 6.
109. *Горіння.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 7.

110. *Муки кохання.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 8—9.
111. *Струни.*
[Звуки струн моїх дріжать].
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 11.
112. *Перед образом Мадони.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 12.
113. *Одчай.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 14.
114. *До схід сонця.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 15—16.
115. *До своїх.*
[Я не співець свого народу].
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 17.
116. *Світло й тіні.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 19.
117. *Без сну.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 20—21.
118. *Снохода.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 27—28.
119. *Літні тони.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 28.
120. *В ніч під Купала*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 29—30.
121. *Найближчий.*
«Метеор». К. 1910, до м. травня, ст. 31.
122. *На провесні.*
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1910, кн. V,
ст. 226.
123. *Ураган.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 5—6.
124. *Поет.*
Олексі Коваленкові.
[О ні, Поет — не гладіатор].
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 7—8.
125. *Серед бою.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 9.
126. *Казка.*
Quasi una fantasia.
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 10—14.
127. *Мої феї.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 15—16.
128. *Феї.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 17.

129. *Творчі сльози.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 18.
130. *Смуток тиші.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 19.
131. *Відун.*
Невідомій.
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 20—21.
132. *Доля поета.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 22.
133. *Муки творчости.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 23.
134. *Жертви буднів.*
Вільний вірш.
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 24.
135. *Рай чарівний.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 25.
136. *Тайна генія.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 26.
137. *Моє життя.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 27.
138. *Ранок.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 29.
139. *Сміх.*
[Я так легко торкнувся до твоєї душі].
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 30.
140. *На аванпості.*
«Ураган». К. 1910, до м. серпня, ст. 31.
141. *Чисті душі.*
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1910, кн. XI, ст. 264.
142. *Гордість слівця.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1910, кн. XI, ст. 647.
143. *З вікна.*
Зімовий етюд.
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1910, кн. XII, ст. 466.
144. *Гріх.*
[Хвилі струнної музики].
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1910, кн. XII, ст. 466.
145. *Самотність.*
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1910, кн. XII, ст. 466.
146. *Віфлеємські Пастухи.*

(В Різдвяну ніч).

«Село», тижневик. К. 1910, 20. XII., № 50, ст. 12.

147. *Серед бурі.*

«Українська Хата», щомісячник. К. 1910, кн. XII, ст. 713.

1911.

148. *Сон - Трава.*

«Село», тижневик. К. 1911, 1 січня, № 1, ст. 6.

149. *Розвага.*

«Литературная Недѣля», тижневик, додаток до російської газети «Кіевская Почта». К. 1911, № 2.

150. *Одгук.*

«Українська Хата», щомісячник. К. 1911, кн. 1, ст. 10.

151. *Фантастка.*

[Жертва].

«Українська Хата», щомісячник. К. 1911, кн. 1, ст. 10.

152. *Чорноморська балада.*

«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1911, кн. 2, ст. 289.

153. *До своїх.*

[Брате рідний, сестро, нене].

«Село», тижневик. К. 1911, 24. II., № 9, ст. 9.

154. *В степу.*

(Пісня вечірня).

«Засів», щотижнева газета. К. 1911, 11 березія, № 2, ст. 22.

155. *Подзвіння.*

Quasi una fantasia.

«Сон-Трава». К. 1910, до м. квітня, ст. 710.

156. *Перемога.*

(З циклю: «Смертю Смерть поправ»).

«Сон-Трава». К. 1911, до м. квітня, ст. 11.

157. *Ні слова!*

«Сон-Трава». К. 1911, до м. квітня, ст. 13.

158. *В царстві висот.*

«Сон-Трава». К. 1911, до м. квітня, ст. 14.

159. *Еол.*

«Сон-Трава». К. 1911, до м. квітня, ст. 20.

160. *Буря.*

[Буря крильми розмахнула].

«Сон-Трава». К. 1911, до м. квітня, ст. 29.

161. *Останній звук моєї ліри...*

«Сон-Трава». К. 1911, до м. квітня, ст. 30.

162. *Забуття*.
«Сон-Трава». К. 1911, до м. квітня, ст. 31.
163. *Білий Гарт*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1911, кн. III, ст. 144
164. *Смертю смерть!...*
«Засів», щотижнева газета. К. 1911. 8 квітня, № 6-7, ст. 90.
165. *Весняна мелодія*.
(Уривок).
«Засів», щотижнева газета. К. 1911. 22 квітня, № 8, ст. 11—112.
166. *Святогор*.
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1911, кн. IV, ст. 17.
167. *«Царь-Огонь»*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1911, кн. IV, ст. 201.
168. *Загублений Рай*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1911, кн. V—VI, ст. 265.
169. *Credo*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1911, кн. V—VI, ст. 266.
170. *Свято Природи*.
«Засів», щотижнева газета. К. 1911. 27 травня, № 13, ст. 199.
171. *Криваві квіти*.
«Засів», щотижнева газета. К. 1911. 17 червня, № 16, ст. 239.
172. *Льот*.
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1911, кн. VI, ст. 456.
173. *Вальс*.
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1911, кн. VII, ст. 39-40.
174. *Бенкет*.
«Білий Гарт». К. 1911, до м. вересня, ст. 15—16.
175. *Ноктюрн*.
[Тихо, тихо плеще річка].
«Білий Гарт». К. 1911, до м. вересня, ст. 18—19.
176. *Цілування*.
«Білий Гарт». К. 1911, до м. вересня, ст. 23—24.
177. *Герехід*.
«Білий Гарт». К. 1911, до м. вересня, ст. 24—25.
178. *Шлях квітчастий*.
«Білий Гарт». К. 1911, до м. вересня, ст. 29—30.
179. *Жах*.
«Білий Гарт». К. 1911, до м. вересня, ст. 31.
180. *Надмогильная*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1911, кн. VII—VIII, ст. 269.
181. *Варта*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1911, кн. VII—VIII, ст. 270.
182. *Косовиця*.
«Засів», щотижнева газета. К. 1911. 5 серпня, № 23, ст. 350.

183. *Епітафія*.
[На хресті].
«Засів», щотижнева газета. К. 1911. 26 серпня, № 26, ст. 400.
184. *Осінь*.
«Рада», щоденна газета, К. 1911, 8. IX, № 203, ст. 2.
185. *Найвищий дар*.
«Рада», щоденна газета, К. 1911, 11. IX, № 205, ст. 2.
186. [Тихая] *Бурлацькая*.
«Засів», щотижнева газета. К. 1911. 30 вересня, № 31, ст. 479.
187. *Ціною крові*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1911, кн. X, ст. 437.
188. *Творчі хвилі*.
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1911, кн. XII, ст. 451.
189. *Квіти могильні*.
«Засів», щотижнева газета. К. 1911. 16 грудня, № 41, ст. 643.
190. *Тайна Різдва*.
«Засів», щотижнева газета. К. 1911. 23 грудня, № 42, ст. 650-651.
191. *За Ним*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1911, кн. XI—XII, ст. 501.
192. *Колисанка*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1911, кн. XI—XII, ст. 501.

1912.

193. *Сини землі*.
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1912, кн. I, ст. 80.
194. *Апотеоз*.
[Умірай, як смертельно підстрелений звір].
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1912, кн. I, ст. 80.
195. *Погрози*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1912, кн. I, ст. 1.
196. *Звуки тайни*.
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1912, кн. II, ст. 226-8.
197. *Переходи*.
[Не муч, не муч мене докором].
«Рада», газета, К. 1912, 19. II, № 41, ст. 2.
198. *Контрасти*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1912, кн. II, ст. 65.
199. *Паралелі*.
«Рада», газета, К. 1912, 4. III, № 53, ст. 2.
200. *Голод*.
«Рада», газета, К. 1912, 6. III, № 54, ст. 2.
201. *Свято весни*.
«Рада», газета, К. 1912, 11. III, № 52, ст. 2—3.

202. *Ліра.*
«Рада», газета, К. 1912, 13. III, № 60, ст. 3.
203. *Цвіт душі.*
«Рада», газета, К. 1912, 1. IV, № 75, ст. 2.
204. *Співи ночі.*
«Рада», газета, К. 1912, 1. IV, № 75, ст. 2.
205. *Ноктюрн.*
[Звисла ніченька узорна].
«Рада», газета, К. 1912, 5. IV, № 78, ст. 2.
206. *Буря.*
[Б'ються хвилі білогриві].
«Рада», газета, К. 1912, 8. IV, № 81, ст. 2.
207. *Черничка.*
«Рада», газета, К. 1912, 8. IV, № 81, ст. 3.
208. *Війна.*
«Засів», щотижнева газета. К. 1912. 13 квітня, № 14, ст. 132-133
209. *Ділема.*
«Рада», газета, К. 1912, 15. IV, № 86, ст. 2.
210. *Пророк.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1912, кн. III-IV, ст. 137—138
211. *Вігер.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1912, кн. III-IV, ст. 138.
212. *Сльози.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1912, кн. III-IV, ст. 138.
213. *Найвища сила.*
«Рада», газета. К. 1912, 29. IV., № 38, ст. 2.
214. *Memento!*
«Рада», газета. К. 1912, 1. V., № 99, ст. 3.
215. *Влада серця.*
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1912, кн. V, ст. 233—234.
216. *✱✱.*
[Не аравійським ураганом].
«Рада», газета. К. 1912, 6. V., № 103, ст. 3.
217. *Цвіт травневий.*
«Рада», газета. К. 1912, 10. V., № 106, ст. 2
218. *В чаду квіток.*
Фантазія.
«Рада», газета. К. 1912, 13. V., № 109, ст. 2.
219. *Дума.*
«Рада», газета. К. 1912, 17. V., № 111, ст. 3.
220. *В таємному храмі.*
«Рада», газета. К. 1912, 19. V., № 113, ст. 2.
221. *Над життям.*
«Рада», газета. К. 1912, 20. V., № 114, ст. 3.

222. [Зірвані] *Квіти*.
«Рада», газета. К. 1912, 20. V., № 114, ст. 3.
223. *Султанша*.
Із української старовини.
«Рада», газета. К. 1912, 25. V., № 18, ст. 3.
224. *Остання розвага*.
«Рада», газета. К. 1912, 27. V., № 120, ст. 2.
225. *Струни*.
[Нерви мої — струни].
«Засів», щотижнева газета. К. 1912, 1 червня, № 20, ст. 181.
226. *Вечірній сум*.
«Рада», газета. К. 1912, 2. VI, № 125, ст. 3.
227. *Чари*.
«Рада», газета. К. 1912, 6. VI, № 128, ст. 2.
228. *Душа - Пустка*.
«Рада», газета. К. 1912, 24. VI, № 144, ст. 2.
229. *Путь*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1912, кн. VI, ст. 305—306.
230. *Тіні*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1912, кн. VI, ст. 306.
231. *Поезія*.
[Поезія — сонце].
«Рада», газета. К. 1912, 17. VI, ч. 136, ст. 2.
232. *Тайна*.
«Рада», газета. К. 1912, 8. VII, № 155, ст. 2.
233. *Змога*.
«Рада», газета. К. 1912, 22. VII, № 167, ст. 2.
234. *Оркестр*.
Збірник «Контрасти». К. 1912, до м. жовтня, ст. 50—51.
235. *Вечір*.
Збірник «Контрасти». К. 1912, до м. жовтня, ст. 54.
236. *З вітром*.
Збірник «Контрасти». К. 1912, до м. жовтня, ст. 82.
237. *Посторога*.
Збірник «Контрасти». К. 1912, до м. жовтня, ст. 89—90.
238. *Тайни*.
Збірник «Контрасти». К. 1912, до м. жовтня, ст. 92—93.
239. *Ми і ви*.
Збірник «Контрасти». К. 1912, до м. жовтня, ст. 94.
240. *Біла квітка*.
«Рада», газета. К. 1912, 14. VIII, № 185, ст. 2.
241. *Давня кобза*.
«Рада», газета. К. 1912, 18. VIII, № 188, ст. 3.

242. *Лебідь*.
«Рада», газета. К. 1912, 19. VIII, № 189, ст. 2.
243. *Завіса смерти*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1912, кн. VII—VIII, ст. 369.
244. *Льон*.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1912, кн. VII—VIII, ст. 481.
245. *
[Одцвіла давно весна].
«Рада», газета. К. 1912, 2. IX, № 201, ст. 2.
246. *Без повороту*.
«Рада», газета. К. 1912, 14. IX, № 210, ст. 2.
247. *Requiem*.
«Рада», газета. К. 1912, 27. IX, № 220, ст. 3.
248. *Перші втрати*.
«Рада», газета. К. 1912, 30. IX, № 223, ст. 2.
249. *Золотий дощ*.
[Сипався, сівся дощ золотий].
«Рада», газета. К. 1912, 7. X, № 228, ст. 2.
250. *
[В смертельну мить прийди до мене].
«Рада», газета. К. 1912, 16. X, № 235, ст. 3.
251. *В Чорних Горах*.
«Рада», газета. К. 1912, 19. X, № 238, ст. 3.
252. *Могила співця*.
«Рада», газета. К. 1912, 23. X, № 241, ст. 3.
253. *На смерть М. В. Лисенка*.
«Рада», газета. К. 1912, 26. X, № 244, ст. 2.
254. *Славетна Могила*.
«Рада», газета. К. 1912, 28. X, № 246, ст. 2.
255. *Утома*.
«Рада», газета. К. 1912, 31. X, № 249, ст. 3.
256. *Осінній сум*.
«Рада», газета. К. 1912, 9. XI, № 257, ст. 3.
257. *Ad majorem gloriam*.
«Рада», газета. К. 1912, 14. XI, № 261, ст. 3.
258. *Артист*.
«Рада», газета. К. 1912, 2. XII, № 276, ст. 3.
259. *Ілюзії*.
«Рада», газета. К. 1912, 5. XII, № 278, ст. 2.
260. *Листи*.
«Рада», газета. К. 1912, 6. XII, № 279, ст. 2.
261. *Акварелі*.
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1912, кн. XII, ст. 508.

262. Ромашка.
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1912, кн. XII, ст. 508.
263. Агонія.
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1912, кн. XII, ст. 508.
264. Чудо.
«Рада», газета. К. 1912, 9. XII, № 281, ст. 3.
265. Привид.
«Рада», газета. К. 1912, 16. XII, № 287, ст. 3.
266. Дух шукання.
«Рада», газета. К. 1912, 25. XII, № 294, ст. 5.
267. **
[Годі чаду, годі вроди].
«Рада», газета. К. 1912, 25. XII, № 294, ст. 7.
268. Апотеоз.
[Розгорнула білі крила].
«Рада», газета. К. 1912, 30. XII, № 296, ст. 2.

1913.

269. На Новий Рік.
«Рада», газета. К. 1913, 1. I, № 1, ст. 3.
270. Привітання новорічне.
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1912, кн. I, ст. 23.
271. Сполох.
«Дзвін», щомісячник. К. 1913, кн. I, ст. 5.
272. Творчість.
«Дзвін», щомісячник. К. 1912, кн. I, ст. 5.
273. Настрої.
[Сонце. Диво...].
«Маяк», щотижнева газета. К. 1913, 25 січня, № 4, ст. 3.
274. Етюди.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1912, кн. I, ст. 2.
275. Самогубець.
Драматичний етюд.
«Дзвін», щомісячник. К. 1913, кн. II, ст. 57—58.
276. В утомі.
«Маяк», щотижнева газета. К. 1913, 13 лютого, № 7, ст. 4.
277. Великі Роковини.
Памяти Т. Г. Шевченка.
«Маяк», щотижнева газета. К. 1913, 21 лютого, № 8, ст. 5.
278. Наші теми.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1913, кн. 2, ст. 81.
279. Омана.

Фантазія.

- «Дзвін», щомісячник. К. 1913, кн. III, ст. 146—147.
280. *В нічку ясну.*
«Сяйво», місячник. К. 1913, ч. III, ст. 67.
281. *Передача.*
«Сяйво», місячник. К. 1913, ч. III, ст. 67.
282. *Сімфонія сонця.*
«Сяйво», місячник. К. 1913, ч. III, ст. 67.
283. *До Музи.*
«Рада», газета. К. 1913, 24. III, № 70, ст. 2.
284. *Дві душі.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1913, кн. III. ст. 149.
285. *Через нетрі.*
«Рада», газета. К. 1913, 31. III, № 75, ст. 3.
286. *Фея.*
«Рада», газета. К. 1913, 7. IV, № 81, ст. 3.
287. *Світоносець.*
«Дзвін», щомісячник. К. 1913, кн. IV, ст. 227.
288. *Без зміни.*
«Дзвін», щомісячник. К. 1913, кн. IV, ст. 227.
289. *Перед ранком.*
«Дзвін», щомісячник. К. 1913, кн. IV, ст. 227.
290. *Роздвоєння.*
«Сяйво», місячник. К. 1913, ч. 4, ст. 101—102.
291. *Дроворуб.*
«Маяк», щотижнева газета. К. 1913, 25 квітня, № 16, ст. 7.
292. *Був здоров!..*
«Рада», газета. К. 1913, 28. IV, № 97, ст. 2.
293. *Дніпрові серенади.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1913, кн. IV-V. ст. 210-212.
294. *Світання.*
«Рада», газета. К. 1913, 5. V, № 103, ст. 5.
295. *Холод і жар.*
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1913, кн. V, ст. 319.
296. *Привіт Великому.*
На могилі Т. Шевченка.
«Маяк», щотижнева газета. К. 1913, 23. V, № 20, ст. 7—8.
297. *Жниця.*
«Рада», газета. К. 1913, 9. VI, № 131, ст. 3.
298. *Степові етюди.*
«Українська Хата», К. 1913, кн. VI. ст. 321—323.
299. *Чари поезії.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1913, кн. IV. ст. 324.

300. *Ноктюрн.*
[Фея ночі на сади...]
«Дзвін», щомісячник. К. 1913, кн. VI, ст. 370.
301. *Мої скарби.*
«Дзвін», щомісячник. К. 1913, кн. VI, ст. 370.
302. *Над коханням.*
«Маяк», щотижнева газета. К. 1913, 22 серпня, № 32, ст. 4.
303. *Лицарь-Сам.*
Поема в 2-х частинах.
«Українська Хата», щомісячник. К. 1913, кн. VII—VIII, ст. 387—398.
304. *Поетові.*
[Муза, муза...]
«Маяк», щотижнева газета. К. 1913, 29 серпня, № 33, ст. 6.
305. *Гріх.*
[Я знав, я пив її мучення].
«Українська Хата», щомісячник. К. 1913, кн. IX, ст. 514.
306. *Самовлада.*
«Ілюстрована Україна», двотижнева газета. Л. 1913, 15 жовтня, ч. 19—20, ст. 2.
307. *На могилу Лесі Українки.*
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1913, кн. X, ст. 56.
308. *Далеч.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1913, кн. X, ст. 593.
309. *Veto!*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1913, кн. XI, ст. 665.
310. *Дух любови.*
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1913, кн. XI, ст. 266.
311. *Мініятюра.*
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1913, кн. XI, ст. 267.
312. *Надія.*
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1913, кн. XI, ст. 267.
313. *Вірність.*
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1913, кн. XII, ст. 451.
314. *В Різдвяну Ніч.*
«Рада», газета. К. 1913, 25. XII, № 294, ст. 4.

1914.

315. *Новорічний мотив.*
«Рада», газета. К. 1914, 1. I, № 1, ст. 5.
316. *Зрада.*
«Ілюстрована Україна», двотижнева газета. Л. 1914, 15 січня, ч. 1, ст. 2.

317. *Весла.*
«Ілюстрована Україна», двотижнева газета. Л. 1914, 15 лютого, ч. 3, ст. 42.
318. *До Т. Шевченка.*
(В день 100-літ. роковин).
«Рада», газета. К. 1914, 25. II, № 46, ст. 3.
319. *Гульвіса.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1914, кн. II, ст. 127.
320. *Віші дзвони.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1914, кн. III, ст. 219-220.
321. *[Я співи складаю на тон сумовитий].*
[Моя голубка].
«Українська Хата», щомісячник. К. 1914, кн. V, ст. 354.
322. *Став Дніпро!...*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1914, кн. VI, ст. 412.
323. *До і після свят.*
«Українська Хата», щомісячник. К. 1914, кн. VI, ст. 465.

1915.

324. *Дар Божий.*
«Літ.-Наук. Вістник», щомісячник. К. 1914, кн. 7—10, (липень-жовтень), ст. 13.
325. *В бою життя.*
«Літ.-Наук. Вістник», щомісячник. К. 1914, кн. 7—10, (липень-жовтень), ст. 13.
326. *В собі...*
«Літ.-Наук. Вістник», щомісячник. К. 1914, кн. 7—10, (липень-жовтень), ст. 13.
327. *Заснулий вулкан.*
«Літ.-Наук. Вістник», щомісячник. К. 1914, кн. 7—10, (липень-жовтень), ст. 14.
328. *Поезія.*
[Поезія, — настрої гучних вакханалій].
«Основа», щомісячник. О. 1915, кн. I (м. серпень), ст. (?).
329. *По звуку.*
«Основа», щомісячник. О. 1915, кн. I (м. серпень), ст. (?).
330. *Без злоти.*
«Основа», щомісячник. О. 1915, кн. II (м. вересень), ст. 3.
331. *Настрої.*
[Твій чудовий образ милий].
«Основа», щомісячник. О. 1915, кн. II (м. вересень), ст. 60.
332. *Боротьба.*
«Основа», щомісячник. О. 1915, кн. II (м. вересень), ст. 61-62.

333. *Зміст краси.*
«Основа», щомісячник. О. 1915, кн. II (м. вересень), ст. 62-63.
334. *Юному другові.*
«Основа», щомісячник. О. 1915, кн. II (м. вересень), ст. 63.
335. *Inter arma...*
«Основа», щомісячник. О. 1915, кн. III (м. жовтень), ст. 60-61.
336. *Блиски душі.*
«Основа», щомісячник. О. 1915, кн. III (м. жовтень), ст. 61.

1916.

337. *Огонь життя.*
«Степ», альманах. Одеса. 1916, ст. 32.
338. *Перший сон.*
«Степ», альманах. Одеса. 1916, ст. 32—33.
339. *Краса та істина.*
«Степ», альманах. Одеса. 1916, ст. 33.
340. *Признання.*
(Посвята Н. Н.).
«Степ», альманах. Одеса. 1916, ст. 43.
341. *Після ночі.*
«Промінь», тижневик. М. 1916, 20 листопаду, № 1, ст. 1.
342. *Співці України.*
«Промінь», тижневик. М. 1916, 20. XI, № 1, ст. 8.
343. *Крикунам.*
«Промінь», тижневик. М. 1916, 20. XI, № 1, ст. 8.
344. *Наше поле.*
«Промінь», тижневик. М. 1916, 11. XII, № 2—4, ст. 10.
345. *Моє кохання.*
«Промінь», тижневик. М. 1916, 11. XII, № 2—4, ст. 13.

1917.

346. *Н. Н.*
[Знаю, голубко моя].
«Промінь», тижневик. М. 1917, 1. I, № 5—6, ст. 17.
347. *Самотна троянда.*
«Промінь», тижневик. М. 1917, 14 січня, № 1—2, ст. 13.
348. *Порожняк.*
(Парабола).
«Промінь», тижневик. М. 1917, 14 січня, № 1—2, ст. 13.
349. *Гість-метелик.*
«Промінь», тижневик. М. 1917, м. березіль, № 3-4, ст. 2.

350. *Панна оса.*
«Промінь», тижневик. М. 1917, м. березіль, № 3-4, ст. 2-3.
351. *Вільні Хвилі.*
«Стерно». Вістник Київського Українського Студентства.
Київ. 1917, 24. III, № 1, стор. 2
352. *Наш шлях.*
«Нова Рада», газета. К. 1917, 25. III, № 1.
353. *Великий храм.*
«Нова Рада», газета. К. 1917, 2. IV, № 6.
354. *Гимн.*
«Нова Рада», газета. К. 1917, 11. V, № 36.
355. *Привіт.*
«Народня Воля», газета. К. 1917, 13. V, № 18.
356. *Товаришеві.*
«Народня Воля», газета. К. 1917, 14. V, № 19.
357. *Маніфест.*
«Народня Воля», газета. К. 1917, 22. V, № 26.
358. *Відродження.*
[Сміло вільною ходою].
«Народня Воля», газета. К. 1917, 22. V, № 26.
359. *Лист з війни.*
«Народня Воля», газета. К. 1917, 27. V, № 30.
360. *«Ю. — Р.».*
«Нова Рада», газета. К. 1917, 28. V, № 49.
361. *Провалля.*
«Народня Воля», газета. К. 1917, 23. VII, № 51.
362. *Годинник.*
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1917,
кн. II—III (серпень—вересень), ст. 165.
363. *Порада.*
[Я сказати тобі не смію].
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1917,
кн. II—III (серпень—вересень), ст. 223.
364. *Арфянка.*
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1917,
кн. II—III (серпень—вересень), ст. 223.
365. *Рідне поле.*
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1917,
кн. II—III (серпень—вересень), ст. 224.
366. *Вибір.*
«Шлях», щомісячник. К. 1917, № 7 (м. вересень), ст. 34.
367. *Гипноз.*
«Шлях», щомісячник. К. 1917, кн. VII (м. вересень), ст. 35—37.

368. *Сталість.*
«Шлях», щомісячник. К. 1917, кн. VII (м. вересень), ст. 37.
369. *Благословіння.*
«Шлях», щомісячник. К. 1917, кн. VII (м. вересень), ст. 38.
370. *В темну ніч.*
«Шлях», щомісячник. К. 1917, кн. VIII (м. вересень), ст. 37.
371. *Крик і спів.*
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1917, кн. IV (м. жовтень), ст. 23.
372. *З нами!*
«Народня Воля», газета. К. 1917, 26. X, № 155.
373. *В пожежах.*
«Дніпро», газета. Херсон, 1917, 26. X, № 1, стор. 2.
374. *В час борні.*
«Народня Воля», газета. К. 1917, 28. X, № 157.
375. *Щастя й лихо.*
(Колисанка).
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1917, кн. V—VI (падолист — грудень) ст. 252.
376. *Божевілля.*
«Літературно-Науковий Вістник», щомісячник. К. 1917, кн. V—VI (падолист — грудень) ст. 253.
377. *Пізні квіти.*
«Шлях», щомісячник. К. 1917, кн. IX—X (листопад — грудень), ст. 71—72.
378. *На святі.*
«Народня Воля», газета. К. 1917, 24. XII, № 190.
379. *З висоти.*
«Народня Воля», газета. К. 1917, 24. XII, № 190.
380. *Нові шляхи.*
«Народня Воля», газета. К. 1917, 31. XII, № 193.

1918.

381. *Сніжки.*
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1918, кн. I, (м. січень), ст. 17.
382. *В юрбі.*
«Літературно-Науковий Вістник». К. 1918, кн. I, (м. січень), ст. 18.
383. *Відродження.*
[Змий кривавую скрижаль].
«Відродження», щоденна газета. К. 1918, до 15 травня.

384. *Жадання.*
«Вільне Життя», газета. Одеса, 1918, 7. VI, № 55, стор. 1.
385. *В ніч безсонну.*
«Вільне Життя», газета. Одеса, 1918, 11. VI, № 58, стор. 1.
386. *Сум і радість.*
Поезії, т. III, ст. 19—20 вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
387. *Не суди!*
Поезії, т. III, ст. 26, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
388. *Сяйво слави.*
Поезії, т. III, ст. 27, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
389. *Переходи.*
[Глянь, голубко...]
Поезії, т. III, ст. 33, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
390. *Вишня.*
Поезії, т. III, ст. 34, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
391. *Бажання.*
Поезії, т. III, ст. 41—42, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
392. *Перед світом.*
Поезії, т. III, ст. 45, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
393. *Степ.*
Поезії, т. III, ст. 48—49, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
394. *В степу.*
[Яка феєрія чудесна].
Поезії, т. III, ст. 50—51, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
395. *З глибин.*
Поезії, т. III, ст. 54, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
396. *Лілії.*
Поезії, т. III, ст. 55—56, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
397. *Обережність.*
Поезії, т. III, ст. 57—58, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
398. *Хміль.*
Поезії, т. III, ст. 79, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
399. *Богиня любови.*
Поезії, т. III, ст. 85, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
400. *Прощай!*
Поезії, т. III, ст. 86—87, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.

401. *Символ життя.*
Поезії, т. III, ст. 92—93, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
402. *Згадуй!*
Поезії, т. III, ст. 104—105, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
403. *Перша мрія.*
Поезії, т. III, ст. 110, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
404. *Поклик серця.*
Поезії, т. III, ст. 114, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
405. *Шляхом життя.*
Поезії, т. III, ст. 119—120, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
406. *Ти не чув?*
Поезії, т. III, ст. 121, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
407. *Творчі сни.*
Поезії, т. III, ст. 122—123, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
408. *Закон життя.*
Поезії, т. III, ст. 126—127, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
409. *Віра.*
Поезії, т. III, ст. 129—130, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
410. *Нудьга.*
Поезії, т. III, ст. 131—132, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
411. *Порада.*
[Як заснуть твої бажання].
Поезії, т. III, ст. 133, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
412. *Тасмність.*
Поезії, т. III, ст. 134—135, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
413. *Настрої.*
[Чом огнем не дишуть груди].
Поезії, т. III, ст. 136—137, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
414. ***.*
[Брат по мистецтву].
Поезії, т. III, ст. 138, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
415. *Над простором.*
Поезії, т. III, ст. 144, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.
416. *Мир мирові.*
Поезії, т. III, ст. 146, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.

417. Доказ безсмертя.

Поезії, т. III, ст. 147, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.

418. В самоті.

Поезії, т. III, ст. 148—150, вид. «Криниця». К. 1918, до м. жовтня.

419. Живі слова.

«Трибуна», газета. Київ, 1918, 22. XII, № 4, стор. 1.

420. Подвійність.

«Трибуна», газета. Київ, 1918, 28. XII, № 9, стор. 3.

421. Одгуки.

«Шлях», щомісячник. К. 1918, кн. XII, ст. 5.

1919.

422. Світе Тихий!...

«Україна», газета. Київ, 12 січня 1919 р., № 1, стор. 3.

423. Віє Дух...

«Шлях», щомісячник. К. 1919, м. січень, № 1, ст. 4.

II. ПОЕЗІЇ РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ.

424. Средь застѣнковъ...

«Огни», щотижневий журнал російською мовою. К. 1918, № 1, ст. 2.

425. Разломъ.

«Огни», щотижневий журнал російською мовою. К. 1918, № 5, ст. 1.

III. ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНІ СТАТТІ І РЕЦЕНЗІЇ.

426. Ів. Нечуй-Левицький: I. «Біда бабі Палажці Гришисі», оповідання.

II. «Біда бабі Палажці Солов'їсі, оповідання.

«Українська Хата». К. 1909, кн. V, ст. 278.

427. П. Гай: «В свято». Драматична картина на 1 дію.

«Українська Хата». К. 1909, кн. VI, ст. 340—341.

428. Г. Хоткевич: «Вони». Драматичний малюнок на 1 дію.

«Українська Хата». К. 1909, кн. VII—VIII, ст. 448.

429. А. М. Сокольський: «Всесильна».

«Українська Хата». К. 1910, кн. V, ст. 341—342.

430. Микола Шамраєв: «До роковин». Частка з поезій.

«Українська Хата». К. 1911, кн. VI, ст. 366.

431. Х. Майстренко: «Коза-Дереза».

«Українська Хата». К. 1911, кн. VI, ст. 367

432. М. Вдовиченко: «На хвилях смутку».
«Українська Хата». К. 1911, кн. VII—VIII, ст. 369—370.
433. Княжна Кочубейвна: «Поезія в стилі «Модерн». Оповідання гумористичне.
«Українська Хата». К. 1911, кн. VII—VIII, ст. 370.
434. Ол. Неприцький-Грановський: «Намистечко сліз».
«Українська Хата». К. 1911, кн. XII, ст. 591—592.
435. Микола Вороний: «Лиричні поезії» т. I. (Поетичні вражіння).
«Українська Хата». К. 1912, кн. I, ст. 22—26.
436. Семен Воропай: «Намисто».
«Українська Хата». К. 1912, кн. II, ст. 134.
437. М. Філяньський: «Calendarium». (Літературні новини).
«Українська Хата». К. 1912, кн. VII—VIII, ст. 432—435.
438. Михайло Жук: «Співи землі».
«Українська Хата». К. 1913, кн. II, ст. 141.
439. «Під прапором свободи. Вибір патріотичних деклямацій».
«Українська Хата». К. 1918, кн. II, ст. 142.
440. Данило Коломійцев: «Така доля», українська поема.
«Українська Хата». К. 1913, кн. II, ст. 142.
441. Гаврило Левченко: «Стогін Життя».
«Українська Хата». К. 1913, кн. VI, ст. 317.
442. Х. Майстренко: «Рукавичка».
«Українська Хата». К. 1913, кн. VI, ст. 318.
443. Микола Вороний: «В сьйві мрій». (Літературні вражіння).
«Українська Хата». К. 1913, кн. VI, ст. 345—347.
444. Семенко: «Prélude», Лірика.
«Українська Хата». К. 1913, кн. VI, ст. 381.
445. Майстренко: «Загадки-забавки».
«Основа». Одеса. 1915, кн. II, (вересень), ст. 148.
446. О. Олесь: Книжка п'ята. (Вражіння).
«Шлях». К. 1917, № 9—10 (листопад — грудень), ст. 105—108.
447. М. Шаповал: «Лісові ритми». Поезії. Збірник III.
«Шлях». К. 1917, № 8 (жовтень), ст. 76—79.

ВИДАННЯ ТВОРІВ ГРИЦЬКА ЧУПРИНКИ.

Грицько Чупринка. Огнецвіт. З «Прологом» Олекси Коваленка. Українське Видавництво «Ранок». Київ. 1910. Розм. 18×12¹/₂. Стор. 128. Ціна 75 коп. Друк. акц. т-ва «Петро Барський у Києві», Хрещатик 40.

Грицько Чупринка. Метеор. Пролог Олекси Коваленка. Українське Видавництво «Ранок». Київ. 1910. Розм. 18×12¹/₂. Стор. 32. Ціна 15 коп. Друк. акц. т-ва «Петро Барський у Києві», Хрещатик 40.

Грицько Чупринка. Ураган. Пролог Олекси Коваленка. Українське Видавництво «Ранок». Київ. 1910. Розм. 18×12¹/₂. Стор. 32. Ціна 15 коп. Друк. акц. т-ва «Петро Барський у Києві», Хрещатик 40.

Грицько Чупринка. Сон-Трава. Пролог Олекси Коваленка. Українське Видавництво «Ранок». Київ. 1911. Розм. 18×12¹/₂. Стор. 32. Ціна 15 коп. Друк. акц. т-ва «Петро Барський у Києві», Хрещатик 40.

Грицько Чупринка. Білий Гарт. V-й збірник поезій. Пролог Олекси Коваленка. Українське Видавництво «Ранок». Київ. 1911. Розм. 18×12¹/₂. Стор. 32. Ціна 15 коп. Друк. акц. т-ва «Петро Барський у Києві», Хрещатик 40.

Грицько Чупринка. Контрасти. Лірика. Видання «Товариства прихильників української літератури, науки і штуки у Львові». 1913. Розм. 19¹/₂×12¹/₂. Стор. 110. Ціна 50 коп. Друк. київської 2-ої артілі. Володимирська 43.

Грицько Чупринка. Лицарь-Сам. Поема в 2-ох частинах. В-во «Життя й Мистецтво». Київ. 1913. Розм. 14×9. Стор. 32. Ціна 15 коп.

Грицько Чупринка. Поезії Т. I. Видавниче Товариство «Криниця». Київ, Нестерівська 27. Київ. Друкарня Товариства «Криниця». Липень 1918. Розм. 16¹/₂×12. Стор. 160. Ціна 3 карб. 50 коп.

Грицько Чупринка. Поезії Т. II. Видавниче Товариство «Криниця». Київ, Нестерівська 27. Київ. Друкарня Товариства «Криниця». Жовтень 1918. Розм. 16¹/₂×12. Стор. 216. Ціна 5 карб.

Грицько Чупринка. Поезії Т. III. Видавниче Товариство «Криниця». Київ, Нестерівська 27. Київ. Друкарня Товариства «Криниця». Серпень 1918. Розм. 16¹/₂×12. Стор. 160. Ціна 5 карб.

В 1920 році на весні київське видавництво «Поступ» (С. Шевченко, А. Терниченко, Г. Поліщук та С. Гаєвський) закупило в Гр. Чупринки право на видання четвертого тому поезій (продовження видання т-ва «Криниця», з яким автор не зійшовся в ціні). Але військовий стан життя пошкодив справі того видання. В кого zostались матеріяли того видання — нам невідомо.

1. Грицько Чупринка (біо-бібліографічна замітка).
«Українська Муза». Поетична Антологія. Під редакцією
Олекси Коваленка. Видання коштом І. Самоненка. Київ.
1908. Ст. 1280. Ціна 2 карб.
2. Сріблянський, М.: На великім шляху. (Про письменство наше
в р. 1909).
«Українська Хата». К. 1910, кн. I, ст. 54.
3. Тивонович, Іван: Грицько Чупринка — «Огнецвіт».
«Чорна Рада». Відень. 1910, ч. I, ст. 7—8.
4. Будяк, Юрій (рецензія): Гр. Чупринка («Огнецвіт» — поезії).
«Українська Хата». К. 1910, кн. II, ст. 111—117.
5. Шаповал, М.: Новини нашої літератури («Огнецвіт»,
поезії Грицька Чупринки).
«Літ.-Наук. Вістник». К. 1910, кн. III, ст. 618—627.
6. Василько, Ан.: Грицько Чупринка — «Огнецвіт». К. 1910.
«Рада». 1910, ч. 29, ст. 3—4.
7. Єфремов, П.: «Нова земля» в українській літера-
турі. (З приводу книжки д. А. М. Богдана-Сокольського —
«Всесильна».)
«Рада». 1910, № 144 і 146.
8. Сріблянський, М.: «Новеслово» в українській критиці.
«Українська Хата». К. 1910, кн. VII—VIII, ст. 491—499.
9. Василько, Ан.: Гр. Чупринка. Метеор. К. 1910.
«Рада». К. 1910, ч. 193, ст. 3.
10. Б[огацький], П.: Гр. Чупринка. Метеор (рецензія). К.
«Українська Хата». 1910, кн. VII—VIII, ст. 507.
11. Сріблянський, М.: Гр. Чупринка — «Метеор» (рецензія).
«Літ.-Наук. Вістник». К. 1910, X, ст. 197—199.
12. Сріблянський, М.: Гр. Чупринка — «Ураган» (рецензія).
«Українська Хата». К. 1910, кн. 10, ст. 637.
13. Я. Я.: Гр. Чупринка — «Ураган» (рецензія).
«Рада». К. 1910, № 244.
14. Дорошенко, Володимир: Гр. Чупринка — «Ураган». Укр. в-во
«Ранок». К. 1910, ст. 31, ц. 15 коп.
«Літ.-Наук. Вістник». К. 1910, кн. XII, ст. 634—635.
15. Черкасенко, С.: Поезія Грицька Чупринки. Ескіз.
«Рада». К. 1910, чч. 276, 278.
16. Євшан, Микола: Українська література в 1910 році.
«Літ.-Наук. Вістник». 1911, кн. II, ст. 357.
17. Сріблянський, М.: На сучасні теми. (З літературного життя на
Україні за р. 1910.).
«Українська Хата». К. 1911, кн. II, ст. 116—117.

18. *Богацький, Павло*: Гр. Чупринка — «Сон-Трава» (рецензія).
«Літ.-Наук. Вістник». К. 1911, IV, ст. 184—185.
19. *Шаповал, Микита*: Поезія самозабуття. Грицько Чупринка: «Сон-Трава». Поезії. К. 1911, стр. 31, ц. 15 к.
«Українська Хата». 1911, кн. IV, ст. 253—255.
20. *Євшан, Микола*: Грицько Чупринка.
«Літ.-Наук. Вістник». К. 1911, кн. VI, ст. 444—456.
21. *Євшан, Микола*: Гр. Чупринка — «Білий Гарт», V збірник поезій. К. 1911, ст. 32, 16°. Ціна 15 коп.
«Літ.-Наук. Вістник». К. 1911, кн. XI, ст. 383—384.
22. *Карякін, В.*: Два слова о Гр. Чупринкѣ.
«Огни». К. 1911, № 9, ст. 11—12.
23. *С[ріблянський], М.*: Гр. Чупринка — «Білий Гарт». V-й збірник поезій. К. 1911.
«Українська Хата». К. 1911, кн. X, ст. 498—499.
24. *Василько, Ан.*: «Літературно-Науковий Вістник», кн. VI, VII—VIII, IX.
«Рада». К. 1911, № 236, ст. 23.
25. *Товкачевський, А[ндрій]*: М. Євшан. — Куди ми прийшли?.. (рецензія).
«Українська Хата». К. 1911, кн. XI—XII, ст. 571.
26. *Вороний, Микола*: Лірика краси і смерти. («Сон-Трава» — Грицька Чупринки).
«Рада». К. 1911, № 82, 23. IV, т. 3—4.
27. *Євшан, Микола*: «Куди ми прийшли». (Річ про українську літературу 1910 року).
В-во «Життя й Мистецтво». Львів. 1912, ст. 51—52.
28. *Євшан, Микола*: Здобутки української літератури за 1911 рік.
«Літ.-Наук. Вістник». К. 1912, кн. I, ст. 107.
29. *Єфремов, С.*: Історія українського письменства. Видання друге, без одмін.
Видавництво «Український Учитель». СПб. 1912, стор. 457.
30. *Сріблянський, М.*: Боротьба за індивідуальність. (З літературного життя р. 1911 на Україні).
«Українська Хата». К. 1912, кн. II, ст. 101—105.
31. *Могилянський, Мих[айло]*: Украинская литература в 1911 году.
«Русская Мысль». С.-Петербург. 1912, кн. III.
32. *Сумцов, Микола*, проф.: Чупринка.
«Южный Край». Х. 1912. 12. V. № 10762.
33. *Русова, Софія*: Современная украинская лирика.
«Украинская Жизнь». Москва. 1912, № 4 — квітень.

34. Нік[овський], Ан.: Чупринка Гр. — «Контрасти». Лірика (рецензія).
«Літ.-Наук. Вістник». К. 1912. IX, ст. 388—390.
35. Євшан, М[икола]: Поезія Грицька Чупринки: (Гр. Чупринка — «Контрасти») (рецензія).
«Українська Хата». К. 1912, кн. XII, ст. 636—640.
36. Євшан, Микола: Літературний білянс.
«Літ.-Наук. Вістник». К. 1913, кн. I, ст. 167.
37. Євшан, Микола: Найновіша українська лірика.
«Ілюстрована Україна». Л. 1913, кн. I, ст. 7.
38. Ніковський, Ан.: Українська література в 1912 році.
«Літ.-Наук. Вістник». К. 1913, кн. I, ст. 179.
39. Сріблянський, М.: Літературна хвиля. (Погляд на літературу українську в 1912 р).
«Українська Хата». К. 1913, кн. II, ст. 102.
40. Майстренко, Х.: «Лицарь-Сам». (Замість рецензії на останню книжку — поему Грицька Чупринки).
«Маяк». К. 1913, № 46 — 28 листопаду, ст. 11—12.
41. Коряк, Вол.: (Гр. Чупринка). «Добрами». Вид-ня «Рух». К. 1913, ст. 65—69.
42. К—ко: Грицько Чупринка — «Лицарь-Сам» (рецензія).
«Дзвін». К. 1914, кн. I, ст. 102—104.
43. Євшан, Микола: Українська література в 1913 році.
«Українська Хата». К. 1914, кн. I, ст. 46.
44. Євшан, Микола: Літературні замітки — (Грицько Чупринка: «Лицарь-Сам», поема в 2-х частинах).
«Українська Хата». К. 1914, кн. II, ст. 140—143.
45. Лизанівський, Ів[ан]: Гр. Чупринка — «Лицарь-Сам», (рецензія).
«Літ.-Наук. Вістник». К. 1914, кн. III. Том. LXV. ст. 599—602.
46. Грицай, Остап: З нашої творчості. «Лицарь-Сам» Грицька Чупринки.
«Ілюстрована Україна». Львів. 1914. V. 15. ч. 7, ст. 106—108.
47. Богданович, М.: Гр. Чупринка.
«Украинская Жизнь». Москва. 1915, кн. XI і XII.
48. Єфремов, Сергій: Історія українського письменства. Грицько Чупринка.
В-во «Вік». Київ. 1917, ст. 439—442 і теж саме у виданні р. 1924 — Берлін, ст. 308—311, 325, 430 і 431. (З портретом Гр. Чупринки).
49. Михайлець, Гр.: Грицько Чупринка: Поезії. Том I. (Рецензія).
«Робітничая Газета», Київ, 1918, № 345, стор. 4.
50. Огієнко, Іван, проф.: Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. Курс, читаний в

- українським народнім університеті. В-во книгарні Є. Череповського. Київ, 1918, стор. 224; — також у виданні з року 1923 (Катеринослав — Ляйпціг), стор. 224.
51. *Сімович, Василь*, Др.: Рідне письменство. (Що кожний українець повинен знати з рідного письменства). В-во «Вістника політики, літератури й життя». Відень, 1918, стор. 29.
52. *Ніковський, Ан[дрій]*: Vita nova (цикль статей). «Нова Рада». Київ. 1919, № 18 і окремою відбиткою.
53. *Меженко-Іванов, Юр.*: Можливості і обов'язки української поезії. Кілька думок з приводу пройдених шляхів. (Про Олеся, Чупринку, Семенка, Слісаренка, Я. Савченка й інших поетів). «Шлях». К. 1919, I, ст. 59—64.
54. *Зеров, Микола*: Гр. Чупринка. (З приводу нового видання творів). «Книгарь». К. 1919, ч. 18 (лютий), ст. 1106—1110.
55. *Можейко, Яків*: Творчість Чупринки (критичний нарис). «Літературно-Критичний Альманах». Книжка перша. В-во «Грунт». Київ. 1919, ст. 75. Ціна 12 гривень.
56. *Якубський, Б.*: Літературно-критичний альманах. (Рецензія). Книжка перша. В-во «Грунт». К. 1919, ст. 75. «Книгарь». К. 1919, ч. 21 (травень), ст. 1417—1418.
57. *Тиверець, Б.*: Сучасна українська лірика. «Мистецтво» — літературно-мистецький тижневик відділу мистецтв при Наркомпросі. Число четверте. Червень — 1919. Київ, ст. 25, або «Митуса». Література й Мистецтво. Січень 1922. Львів, стор. 26.
58. *Майстренко, Х.*: Гр. А. Чупринка. (Некролог). «Рада». К. 1921. 18. IX. № 133.
59. *Tyszkiewicz, M. Cte*: La Littérature Ukrainienne (D'après M. Serge Efremov, Mme O. Efimenko le prof. M. Hrouchevsky et d'autres écrivains ukrainiens) Imprimerie R. Sutter et Cte. Berne, 1919, стор. 131 і 134.
60. *Лепкий, Богдан*: На смерть Григорія Чупринки. «Українське Слово». Берлін. 1921, ч. 75.
61. *Поліщук, Клим.*: Гордий страдник. «Воля України». Відень. 1921, ч. 9—10, ст. 359—361.
62. *Лепкий, Богдан*: «Незабутні». Літературні нариси. Бібліотека «Українського Слова», ч. 4, ст. 74—6 («На смерть Григорія Чупринки»). «Чупринці» (вірш) — 77.
63. *Струтинський, М[ихайло]*: Грицько Чупринка. «Український Вістник». Львів, ч. 195, 25. IX, 1921.

64. Die Hinrichtung eines ukrainischen Dichters durch die Bolschewiken (Kleine Chronik) «Die Neue Freie Presse». Відень, 30 вересня 1921, № 20.506, стор. 7.
65. Gregor Tschuprynka. Ein ukrainischer Dichter (Nekrolog) «Arbeiter Zeitung». Відень, 3-го жовтня 1921, № 217, стор. 5.
66. Дорошенко, Дмитро: Славянський світ в його минулому й сучасному. Том III. Українці. Стор. 103. Берлін. 1922.
67. Сулима, М.: Історія українського письменства. (Конспект).
Державне В-во України. Харків. 1922, стор. 53.
68. Дорошкевич, Ол[ександр]: Українська література. Підручна книга для старших груп семирічної школи.
Державне В-во. Київ. 1922, ст. 390, 405, 433.
69. Коряк, Володимир: Місто в українській поезії. Стаття друга.
«Шлях Мистецтва», орган худож. сектора Голов. — Політосвіти У. С. С. Р. Харків. 1922, число друге, 1921, ст. 118, 121—22.
70. Порадник по Соціальному вихованню. Випуск 1, 2-е перероблене й доповнене українське видання Народнього Комісаріату Освіти. Харків, 1923, стор. 287.
71. Коряк, Володимир: «Шість і шість» (Олесь, Чупринка, Самійленко, Філянський, Лепкий, Рильський, Еллан, Кулик, Сосюра, Хвильовий, Йогансен, Поліщук).
Бібліотечка «Гарт», серія перша, № 1. Видання Спілки Пролетарських письменників «Гарт». Харків, 1923, 16°, ст. 14.
72. Українка, Леся: Недруковані листи. Листи до матері (20. XII. 1911).
«Червоний Шлях». Харків. 1923. № 8, ст. 242.
73. Плевако, М[икола]: Хрестоматія нової української літератури. Том II., від початку 80-х років XIX ст. до останніх часів.
Кооперативне В-во «Рух». Харків, 1923, ст. 410—415.
74. Білецький, Олександр, проф.: Двадцять років нової української лірики. (1903—1923). «Плуг», Літературний альманах за редакцією С. Пилипенка. Збірник перший.
Державне В-во України. Харків. 1924, ст. 168—170.
75. Белецкий, А[лександр]: Новая украинская лирика. «Антология украинской поэзии в русских переводах, под редакцией А. Гатова и С. Пилипенко». Государственное Изд-во Украины. X. 1924, ст. 7—63.

76. *Дорошкевич Ол.*: Грицько Чупринка. Підручник історії української літератури.
Книгоспілка. Харків—Київ. 1924, ст. 281—283.
77. *Маланюк, Євген*: До Чупринкової річниці.
«Українське Життя», двотижнева газета. Подебради (Чехо-словацьчина) 1924. 14. XII. № 3, ст. 2—3 (підвал).
78. *Деревянка, Грицько*: Грицько Чупринка. (З нагоди третьої річниці).
«Наша Громада». Бюлетень Укр. Академ. Громади при У. Г. А. в Ч. С. Р. 1924. Подебради. Листопад—Грудень, ст. 11—17.
-

ПРИСВЯТИ ГРИЦЬКОВІ ЧУПРИНЦІ.

- Алчевська, Христя*: Г. Ч — ці. [Поезія]. «Рада». К. 1908, ч. 263.
- Коваленко, Олекса*: Ліс шумить. (Грицеві Чупринці). [Поезія]. У збірці О. Коваленка: «Золотий Засів». Том I. Київ, 1910, стор. 117—118.
- Вороний, Микола*: Грицькові Чупринці. [Поезія]. У збірнику М. Вороного: «Ліричні поезії». Том I. Київ, 1912, стор. 128—129.
- Стеценко, К.*: «Слава Україні!..» Слова Гр. Чупринки, музика К. Стеценка. Видавниче Т-во «Криниця». Київ, 1917, 4°, 4 стор.
- Рецензія: *Дубровський, Н.*: «Книгарь». Київ, 1918, № 5, стор. 286.
- Кононенко, М. С.*: Гр. Чупринці. [Поезія]. У збірці М. С. Кононенка: «Хвилі». Частина III. Полава, 1918, стор. 138.
- Майстренко, Х.*: «Божа воля». Оповідання. (Присвячено Грицькові Чупринці). «Україна, газета. Київ, 30 січня 1919, № 13. (Фейлетон).
Прим. Це оповідання автор обміркував разом із Грицьком Чупринкою, — і за це вдячний йому присвячує Гр. Чупринці свій твір.
- Лепкий, Богдан*: На смерть Григорія Чупринки. [Поезія]. «Українське Слово», газета. Берлін, 1921, № 75; — також у збірці «Незабутні». (Літературні нариси). В-во «Українське Слово», № 4. Берлін, 1921, стор. 74—76.
-

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ПОЕЗІЙ

Г Р И Ц Ь К А Ч У П Р И Н К И.

у першому посмертному виданні творів його.

1. Агонія.	191
2. Ad majorem gloriam.	187
3. Акварелі.	190
4. Апотеоз [Розгорнула білі крила]	206
5. Апотеоз [Умірай, як смертельно підстрелений звір]	129
6. Артист	187
7. Арфанка	294
8. Бажання	312
9. Байда	18
10. Батькові	3
11. Без злости	271
12. Без зміни	224
13. Без повороту	178
14. Без сну	72
15. Бенкет	113
16. Біла квітка	174
17. Білий гарт	102
18. Благословіння	297
19. Блиски душі	275
20. Богиня любови	317
21. Божевілля	302
22. Боротьба	272
23. [Брат по мистецтву]	326
24. Будь здоров!	226
25. Бурлацькая	121
26. Буря [Буря крильми розмахнула]	101
27. Буря [Бються хвилі білогриві]	143
28. Вальс	110
29. Варта	118
30. В бою життя	269
31. В гаю	45
32. Великий храм	287
33. Великі Роковини	211
34. Весла	263
35. Veto	253
36. Весняна мелодія	104
37. Вечір	170
38. Вечірні звуки	22
39. Вечірній сум	164

40. Відродження [Змий кривавую скрижаль]	307
41. Відродження [Сміло вільною ходою]	290
42. Відун	83
43. Віє Дух...	331
44. Війна	145
45. Вільні хвили	285
46. Вінки	43
47. Віра	323
48. Вірність	260
49. Вігер	148
50. Вифліємські Пастухи	91
51. Віщі дзвони	265
52. Вибір	295
53. Вишня	311
54. Влада серця	151
55. В ніч безсонну	309
56. В -ночі	5
57. В нічку ясну	218
58. В ніч під Купала	74
59. Ворогові	31
60. В пожежах	300
61. В Різдвяну Ніч	261
62. В самоті	328
63. *. [В смертельну мить прийди до мене]	181
64. В собі...	269
65. В степу [Пісня вечірня]...	96
66. В степу [Яка феєрія чудесна]	314
67. В таємному храмі	159
68. В темну ніч	298
69. В утомі	210
70. В царстві висот	100
71. В чаду квіток	155
72. В час борні	301
73. В Чорних Горах	182
74. В юрбі	306
75. Гей, на весла!..	22
76. Гість - метелик	283
77. Гибель мрій	37
78. Гимн	287
79. Гипноз	296
80. Глянь їй в очі!..	31
81. Годинник	293
82. *. [Годі чаду, годі вроди]	199
83. Голод	138

84. Гордість співця	88
85. Горіння	67
86. Гріх [Хвилі струнної музики]	90
87. Гріх [Я знав, я пив її мучення]	255
88. Гульвіса	264
89. Давній образ	61
90. Давня кобза	174
91. Далеч	257
92. Дар Божий	324
93. Дві доби	47
94. Дві душі	221
95. Дзеньки - бреньки	58
96. Ділема	146
97. Дитя Іордана	51
98. Дніпрові серенади	227
99. До і після свят	267
100. Доказ безсмертя	328
101. Доля поета	83
102. До музи	220
103. До місяця	42
104. До поета	26
105. До своїх [Я не співець свого народу]	71
106. До своїх [Брате рідний, сестро, нене]	96
107. До схід сонця	70
108. До Т. Шевченка	264
109. Дроворуб	226
110. Дума	159
111. Дума осіння	34
112. Дух любови	258
113. Дух шукання	193
114. Душа - пустка	165
115. Еол	101
116. Епіграма	56
117. Епітафія [На хресті]	120
118. Етюди	205
119. Жадання	308
120. Жах	117
121. Живі слова	330
122. Жертви буднів	84
123. Жниця	233
124. Жоржина	13
125. Заблудлий огонь	48
126. Забуття	102
127. Завіса смерти	176

128. Загублений Рай	196
129. Закон життя	323
130. За Ним	128
131. Заснулий вулкан	269
132. З вікна	89
133. З вітром	171
134. З висоти	304
135. Звуки	40
136. Звуки небесні	48
137. Звуки тайни	131
138. Згадка	10
139. Згадуй!...	319
140. З глибин	315
141. З-за ґрат	11
142. Зіма	6
143. Зімою	21
144. З кожним роком	53
145. Зміст краси	273
146. Змога	169
147. З нами!	299
148. Золотий дощ. [Над полями, над яругами]	64
149. Золотий дощ. [Сипався, сівся дощ золотий]	180
150. Зрада	263
151. Івасеві мрії	44
152. І гріховна і свята	52
153. Йй	15
154. Ілюзії	189
155. Імпровізація	27
156. Inter arma...	275
157. Казка	78
158. Квіти	160
159. Квіти могильні	124
160. Кладовище	32
161. Колисанка	128
162. Контрасти	135
163. Косовиця	119
164. Краса та істина	277
165. Credo	107
166. Криваві квіти	108
167. Крик і спів	299
168. Крикунам	279
169. Лайливий Публіцист	30
170. Лебідь	175
171. Лета	55

172. Летючій зорі	63
173. Лілії	315
174. Ліра	140
175. Літні тони	73
176. Лірники	39
177. Листи	159
178. Лист з війни	291
179. Лицарь - Сам	240
180. Льодолом	45
181. Льон	176
182. Льот	109
183. Майбутність	54
184. Маніфест	290
185. Марш	24
186. Memento!	150
187. Мертві квіти	29
188. Метеор.	66
189. Мініатюра	259
190. Ми і ви	173
191. Мир мирові	327
192. Могила співця	183
193. Моїй матері	40
194. Моїй феї	81
195. Мої квіти	64
196. Мої скарби	239
197. Мое життя	86
198. Мое кохання	280
199. Море	43
200. Моя кобза	3
201. Моя Муза	65
202. Мрія	27
203. Муки кохання	68
204. Муки творчости	84
205. На аванпості	57
206. Над життям	160
207. Надія	260
208. Над колискою	4
209. Над коханням	239
210. Надмогильная	117
211. Над простором	327
212. Найближчій	75
213. Найвища сила	149
214. Найвищий дар	121
215. Найвищий лозунг	62

216. На лузі	9
217. На могилу Лесі Українки	256
218. N. N. [Знаю, голубко моя]	281
219. На Новий Рік	200
220. На провесні	76
221. На світанні	43
222. На святі	304
223. На смерть М. В. Лисенка	184
224. Настрої [Сонце. Диво...]	204
225. Настрої [Твій чудовий образ милий]	272
226. Настрої [Чом огнем не дишуть груди]	326
227. Натхнення	55
228. **. [Наче з неба впавши стеля]	49
229. Наше поле	280
230. Наші теми	212
231. Наш шлях	286
232. **. [Не аравійським ураганом]	154
233. Невже?..	8
234. **. [Не кохання чорнооких]	12
235. Не суди!..	310
236. Ні слова!..	100
237. Ніч	8
238. Новорічний мотив	262
239. Новорічний подарунок	60
240. Нові шляхи	305
241. Ноктюрн [Тихо, тихо плеще річка]	113
242. Ноктюрн [Звисла ніченька узорна]	143
243. Ноктюрн [Фея ночі на сади]	238
244. Нудьга	324
245. Обережність	316
246. Огнецвіт	32
247. Огонь життя	276
248. Одгук	94
249. Одгуки.	330
250. Одчай	70
251. **. [Одцвіла давно весна]	178
252. Омана	213
253. Оркестр	170
254. Осінній дощ	49
255. Осінній сум	186
256. Осінь	120
257. Осіння квітка	13
258. Осіння мелодія	54
259. Останній звук моєї ліри	102

260. Остання мить	37
261. Остання розвага	162
262. Падучі зорі	24
263. Панна оса	284
264. Паралелі	136
265. Передача	219
266. Перед образом Мадони	69
267. Перед образом Христа	20
268. Перед ранком	224
269. Перед світом	313
270. Перемога	99
271. Перехід	115
272. Переходи [Глянь, голубко]	311
273. Переходи [Не муч, не муч мене докором]	133
274. Перша мрія	320
275. Перші втрати	180
276. Перший сон	276
277. Під снігом	23
278. Пізні квіти	303
279. Після ночі	278
280. Пісня [Греми, моя пісня]	5
281. Пісня [Як буйному вітру]	7
282. Пісня і думка	53
283. Пісня лебедина	28
284. Пісня надії	7
285. Пісня — стогін	17
286. Питання співця	11
287. Повія	51
288. Погрози	130
289. Подвійність	330
290. Подзвіння	97
291. Поезія [Поезія, — настрій гучних вакханалій]	270
292. Поезія [Поезія — сонце]	167
293. Поезія природи	10
294. Поет [Хоч нема в мене й шага]	16
295. Поет [О ні, Поет — не гладіатор]	77
296. Поетові [Вже досить, поете, журливих пісень]	11
297. Поетові [Муза, муза...]	254
298. По звуку	271
299. Поклик серця	320
300. Порада [Як життя твоє цвіте]	56
301. Порада [Я сказати тобі не смію]	293
302. Порада [Як заснуть твої бажання]	325
303. Порожняк	282

304. Посторога	171
305. Праця поета	15
306. Привіт	288
307. Привітання новорічне	202
308. Привіт Великому	222
309. Привид	192
310. Признання	277
311. Провалля	292
312. Пророк	147
313. Прощай	318
314. Путь	166
315. «Рада»	38
316. «Радяне»	25
317. Разломъ	333
318. Рай чарівний	85
319. Ранок	86
320. Requiem	179
321. Робітницька думка	14
322. Рідне поле	294
323. Рідний край	20
324. Розвага	93
325. Роздвоєння	225
326. Ромашка	191
327. Самовлада	255
328. Самогубець	206
329. Самозгуба	62
330. Самотна троянда	281
331. Самотність	90
332. Світання	229
333. Світе Тихий!..	331
334. Світло й тіні	71
335. Світоносець	223
336. Свічка	47
337. Святогор	104
338. Свято весни	139
339. Свято поета	59
340. Свято природи	108
341. Sententia	15
342. Серед бою	78
343. Серед бурі	92
344. Серцем обраній	41
345. Символ життя	318
346. Сини землі	129
347. Sic transit	41

348. Сімфонія сонця	219
349. **. [Складай в торбину]	6
350. Слізний жарт	9
351. Славетна Могила	185
352. Сльози	149
353. Смереки	35
354. Смертію смерть!	103
355. Сміх [В жарт веселий повний глуму]	50
356. Сміх [Я так легко торкнувся до твоєї душі]	87
357. Сміх ночі	36
358. Смукот ночі	34
359. Смукот тиші	82
360. Сні	57
361. Сніжки	305
362. Снохода	73
363. Сон-Трава	92
364. Спи!...	57
365. Співи ночі	142
366. Співці України	279
367. Сполох	203
368. Средь застѣнковъ	333
369. Став Дніпро!..	267
370. Сталість	297
371. Степ	313
372. Степові етюди	234
373. Струни [Звуки струн моїх дріжать]	69
374. Струни [Нерви мої — струни]	163
375. Султанша	160
376. Сум і радість	309
377. Сяйво слави	311
378. Таємність	325
379. Тайна	168
380. Тайна генія	85
381. Тайна Різдва	125
382. Тайни	172
383. Творчі сні	322
384. Творчі сльози	82
385. Творчість	203
386. Творчі хвилі	123
387. Ти не чув?	322
388. Тіні	167
389. Товаришеві	289
390. **. [Тонкостеблі василечки]	28
391. Троянда	30

392. Тюремний спомин	16
393. «Українській Хаті»	38
394. Ураган	76
395. Утома	186
396. Фантастка [Жертва]	94
397. Феї	82
398. Фея	222
399. Царь - Огонь	106
400. Цвіт душі	141
401. Цвіт травневий	155
402. Цілування	114
403. Ціною крові	122
404. Чайка	23
405. Чари	165
406. Чари ночі	33
407. Чари поезії	237
408. Через нетрі	221
409. Черничка	144
410. Чисті душі	88
411. **. [Чоловіче!..]	12
412. Чорні крила	58
413. Чорноморська балада	95
414. Чудо	191
415. Шлях квітчастий	116
416. Шляхом життя	321
417. Щастя й лихо	301
418. Юному другові	274
419. «Ю. Р.»	291
420. Хмарки	67
421. Холод і жар	230
422. ??? [Хто в блакитному просторі]	50
423. Хміль	317
424. Ялина	24
425. [Я співи складаю]. [Моя голубка]	266

ЗМІСТ КНИГИ

1. Дезідерати науково-критичного видання творів Гр. Чупринки	5
2. Матеріяли до історії тексту Гр. Чупринки	18
3. Хронологічний покажчик творів Гр. Чупринки	153
4. Видання творів Гр. Чупринки	178
5. Бібліографія — Сиргункіана	179
6. Присвяти Гр. Чупринці	184
7. Алфавітний покажчик поезій Гр. Чупринки (у першому посмерт- ному виданні творів його)	185
8. Зміст книги	195

ТОГО Ж АВТОРА:

- КАМЕЛІН.** Збірник творів з вступною статтю М. Смілянського. В-во „Друкар“. К. 1919. С. 160.
- ПІД ВАШОЮ ЗІ СЛОНОВОЇ КОСТІ.** Новела. В-во „Нова Україна“. Прага—Берлін. 1923. С. 95.
- СЬОГОЧАСНІ ЛІТЕРАТУРНІ ПРЯМУВАННЯ.** В-во „Нова Україна“. Прага—Берлін. 1923. С. 88.
- ГРЕШОК МУПРИНКА. ТВОРИ.** Перше дослідження українців з матеріалами до історії тексту. Під редакцією Г. М. Бодяцького. В-во „Укр. Трив. Вид. Спільн.“. Прага. 1925. С. XXIV+544.

Брусь 82 кон

(1986)

360

ДРУКАРНЯ
„ЛЕТІОГРАФІЯ“
РВАНА-ВРШОВИЦЕ,
Бáшова ул. 668

360

PL

П. Богацький

Матеріали

до критичного

видання творів

2. Гуцунки